

Primum librum regum scripsit samuel vsq; ad mortem suam. deinde dauid. post salomon. tandem. ppbetz.

Uiginti dñe lre apud hebreos reperunt. fm qru num apud eos. xxiij. volumina supputant. inter que liber regu post iudicu i ordine habet ter eius. Bene post iudicu ponitur regu: qm nunc sunt presules ecclesie: post modu regnu. seu quia precedet iudicium. sequet sempiternu imperiu.

Melchana. Dicitur. Possessio dei interpretat. qui animi virtute vir dicitur. z vnus. n mo bilis. no vagabundus sed firmus z inconfu sus. Omnes etiã ppe tenter vnus dicitur: vnã sapientiã habentes. qui vnũ hielum chistiã cõsistent. vno spiritu dei replentur vnde oes quidez cur runt: s; vnus accipit brauiũ. Vnusq; i sapientiã nõ e vnũ. s; multi. vnde: Insipi ens sicut luna mutat Vnus aut dicitur deus: nõ numero. sed qz nõ qz mutat. vnde. Tu aut idem ipse es: z an ni tui nõ deficient.

Ramathaim. Ori. lue armathaim quod in alijs codici bus habet: altitudo eoz interpretat. So phin. specula vel sco pulus. Ephraim. fru ctificatio. In monte ephraim. z in rama thaim sophim habi tasse dicit. in alta scz cõtēplatoe virtutu vt a nullis subiacen tibus z circũlanti bus viciorũ cogitati onibus mentis eius sublimitas deiceret: vel vnitas scinderet. Jõ n de vallib; vel de capis. sed d môte ephraim. i. frugifero esse dicit. q nobilitas oim xutu fructificare din oicit.

Anna. hic habuit duas vxores qru nobilioz. i. anna sterilis erat. sic sara nobilioz vxor abraã. Secunda vx. i. fenenna fuit secunda. sicut agar egyptia. Melchana ergo qui e possessio dei. Primũ de secunda vxore pater efficitur: quia vuluã annẽ cõcluserat deus. quã postea aperuit. Fenenna interpretat conuersio. Anna gratia. Qui vult ergo esse possessio dei: has duas habeat vxores: z primã nobilioz. i. gratiã. De cõnũ primo p fidez cõiungitur homini. vnde. Gratia dei saluati estis per fidez. Deinde iun gatur fenennẽ. i. cõuersioni: quia post gratiã fidez sequit emẽdatio morũ Fenenna prima filios generat: quia pimos fructus p cõuersionẽ proferi mus. nisi enĩ a malo puertamur: de anna patres nõ efficiamur. Fenennẽ filij nõ assunt altari: non tamen inanes sunt: quia de sacrificijs diuinis edunt. Qui ergo cõuertit a peccato: de cõuersione generat opa iusticie: z postea excitata anna. i. anima. zelo bono orat: vt habeat filios qui assunt deo. i. filios gratie. Qui enĩ deo vacat: z legem eius meditatatur die ac nocte: filius est gratie. Hinc in euangelio. martha sara git circa frequẽs ministeriũ. expletis opa iusticie: z quasi filios cõuersionis generat. Ma rta sedes secus pedes domini audit verbũ illius: z optimã partẽ eligit: z generat filij gratie. qui dicat: Dibi aut adherere do bonũ est. Anna ge nerat filij samuelẽ. de quo dicitur. Et samuel iter eos qui inuocãt nomẽ eius. qui dicit. vbi ipse deus. vbi enĩ spiritus gratie: ibi deus. Nisi enĩ pz cedãt opera cõuersionis: nõ possumus generare dona spiritus sancti. hãc sobolem ex imitãtoe annẽ. sicut z ipsa oremus.

Deus. hystorice prophete generatio dicitur: deinde cõtinuãda alle goria. Melchana p samuelis fuit d stirpe leui: sed nõ de generãtoe aarõ sacerdotis. Fuit enĩ fm parãliũ. filij ieroboam filij belibel. filij thau. filij

Vir

Vir viri. s; nõ vagabundus nõ mobilis. s; qd inter pretatur altitudo eoz vnus de rama thaim i sophim

s; nõ de vallibus nõ de capis. nõ de collibus. s; de altitudine virtutu. s; fructificatio. De môte i ephraim: z nomẽ eius i possessio dei. s; misericors. s; de me? Melchana. filij ieroboã. filij ihe liu. filij thau. filij suph i efrate? s; cõuersionẽ scz a malo z gratiã z habuit duas vxores. Nomẽ vni z gratia. s; conuersio. anna: z nomen secundẽ fenenna. s; opera iusticie. s; que prima z nobilioz. s; vt quanto desiderãtoz: tanto esset acceptior partus.

Fueruntq; fenennẽ filij. z annẽ au

tem non erant liberi. Et ascēde

bat vir ille d ciuitate sua i statutis

dieb; vt adoraret z sacrificaret.

suph. filij belchang. filij maath. filij amafabi. filij belchang. filij iobel. filij azarig. filij sophonig. filij thabat. filij asir. filij abiasaph. filij choze. filij ysar. filij caath. filij leui. filij isrl. Mater quoq; eius de tribu iuda mon strat. ex hoc q efrateus vocat. ab efrata vxore caleph. que fuit de tribu iuda. nõ ab ephraim. sic dauid filij viri efratei dicit. i. ysai. q nõ de ephraim s; de iuda fuit. hic iter medios ciues fortis efrate exisset. ramathã sophim ciuitatẽ habitabat: qẽ in regioe thabitica iux diospolim vñ fuit ioseph

¶ s; ciuitas in tribu ephraim vbi fuit arca testa menti z tabernaculũ domũ a tẽpore ioseph vsq; ad tẽpore samuelis.

domino exercituũ in sylo. Erant aut ibi duo filij heli ophni z sine

es sacerdotes domi. Venit ergo

dies. z immolauit helchana: i de

ditq; fenennẽ vxori suẽ z cunctis

filijs eius z filiabus partes. Annẽ

aut dedit partẽ vnã tristis: qz an

nam diligebat. Dominus aut con

cluserat vuluam eius. Affligebat

quoq; eaz emula eius. z vehemẽ

ter angebat: i tantũ vt exprobra

ret q cõcluserat dñs vuluã eius.

Sicq; faciebat p singulos años

cum redeunte tempore ascēderũt

tẽplum domini: et sic puocabat

eam. Porro illa flebat. et non

meus. Thau. signat. Suph. effudẽs. qz p misericordiã ad nos venies

signat i passione ait. de meus. deul me. vbi semetipsũ exinaniẽs effudit

vi vnguẽtũ effusũ nomẽ tuũ. effusum a suis inuisibilib; ad nra visibilia.

Efrateus. Frugifer: quia donis spiritus sancti abundat.

Efrateus. Ab efrata vxore caleph. vñ ephrata ciuitate. q p dicta est bethleẽ. vel ab ephraim (vt nõ nulli aiunt) qz fuit de ramathã ciuitate ephraim: que sita est in monte sopbin: qui mons e i tribu ephraim.

Et habuit duas vxores. zc. Fenenna e synagoga: q scũda pri mũ filios do p legẽ generabat: s; iã ppter ifidelitatẽ in scũda manet. An na sterilis ecclesia gẽtũ. q olim sterilis a prole spũali. nũc grã chisti redẽ pta. (Anna enĩ interpretat grã) deo filios p baptisma z spũs sanctũ gignit.

Silo. Est i nonagesimo miliario neapoleos in regione athabitana.

Ophni. Discalciat. sine ifania puertionis. finees. os mutũ scribas z pharisos significat. Qui filij heli dicit: qz heli tipũ tenet sacerdotij. Ipsi q nõ receperũt quẽ lex z pp betz pdixerũt a d ifania ifidelitatis puertis os mutũ meruerũt habere a pessione xpi: z qz noluerũt suscitare semen fidei xpo deũcto fratri: meruerũt discalciari: z esse extra sortẽ eoz. de qbus dz calciati pedes in pparãtoe euãgelij pacis. z qz conati sũt nomẽ spõs sibi nõ xpo vendicare ecclesiã vsurpando: nudi remãserũt ab omi dignitate. discalciati ab exẽplis patriarcharũ z ppbetaz. vnde silo vbi sacerdotes fuerunt: interpretat dimissio ei? vñ petitiõ: qz petierũt pilatũ: vt dimitteret eis barrabã. Merito ergo dimissi sũt z a deo derelicti.

Fenennẽ et filius eius et filiabus partes. Id e. vestes: qual mutabãt i festiuitatib;. Annẽ aut dedit partẽ vnã tristis: qz nõ habebat filios quibus amplius daret.

Fenenne. i. synagoge: z filijs dedit partes. i. tẽporalia bona. iux illud

qui i euãgelio ab an martha esse dicit. ha buit aut duas vxores annã z fenennã. Co uenienter quoq; ang sterilitas memoratur cui? partus celebrior erat. Sicut sara pri? steril fuit: z agar egyptia generauit. z ra chel. p qua iacob diu seruiuit. diu sterilis fuit: cã soroz ei? gan deret nõ solitate. plis.

Armatham. vel ramathaim. interpretat excella dno vt dũc itelligant tri bus: regalis. i. z sacer dotalis. ex quibus ex tituit pater ei? z mater

Sophim. Spe culatores q fortassis sunt. ppbetz: quoz filius helchana.

Melchana. Allegorice possessio dei q e filij di dicitur: dñs possedit me. q bñ vir vn? nõ nõõ: s; qz nõ qz mutat. nec a se alẽ efficitur deus.

Ar mathaim. sophiz excella vel specula. h est supna hierusalez: d q venies speculati onez docuit: z morte sua possidere fecit.

Ieroboã. Mife ricors. Heliu. de? meus. Thau. signat. Suph. effudẽs. qz p misericordiã ad nos venies signat i passione ait. de meus. deul me. vbi semetipsũ exinaniẽs effudit vi vnguẽtũ effusũ nomẽ tuũ. effusum a suis inuisibilib; ad nra visibilia.

Efrateus. Frugifer: quia donis spiritus sancti abundat.

Efrateus. Ab efrata vxore caleph. vñ ephrata ciuitate. q p dicta est bethleẽ. vel ab ephraim (vt nõ nulli aiunt) qz fuit de ramathã ciuitate ephraim: que sita est in monte sopbin: qui mons e i tribu ephraim.

Et habuit duas vxores. zc. Fenenna e synagoga: q scũda pri mũ filios do p legẽ generabat: s; iã ppter ifidelitatẽ in scũda manet. An na sterilis ecclesia gẽtũ. q olim sterilis a prole spũali. nũc grã chisti redẽ pta. (Anna enĩ interpretat grã) deo filios p baptisma z spũs sanctũ gignit.

Silo. Est i nonagesimo miliario neapoleos in regione athabitana.

Ophni. Discalciat. sine ifania puertionis. finees. os mutũ scribas z pharisos significat. Qui filij heli dicit: qz heli tipũ tenet sacerdotij. Ipsi q nõ receperũt quẽ lex z pp betz pdixerũt a d ifania ifidelitatis puertis os mutũ meruerũt habere a pessione xpi: z qz noluerũt suscitare semen fidei xpo deũcto fratri: meruerũt discalciari: z esse extra sortẽ eoz. de qbus dz calciati pedes in pparãtoe euãgelij pacis. z qz conati sũt nomẽ spõs sibi nõ xpo vendicare ecclesiã vsurpando: nudi remãserũt ab omi dignitate. discalciati ab exẽplis patriarcharũ z ppbetaz. vnde silo vbi sacerdotes fuerunt: interpretat dimissio ei? vñ petitiõ: qz petierũt pilatũ: vt dimitteret eis barrabã. Merito ergo dimissi sũt z a deo derelicti.

Fenennẽ et filius eius et filiabus partes. Id e. vestes: qual mutabãt i festiuitatib;. Annẽ aut dedit partẽ vnã tristis: qz nõ habebat filios quibus amplius daret.

Fenenne. i. synagoge: z filijs dedit partes. i. tẽporalia bona. iux illud

dedit eis regiones gentium: et quia primū credita sunt illis eloquia dei. Anne id ē ecclesie gentium dedit pte vnā. s. ingenium. Bene ait tristis: quia p̄cluserat dñs vultū eius non dū enī aduenerat tēpus miserendi ei: vt spūali grā fecūderet. Sic fenenna annā: ita synagoga gentilitatem despiciēbat. Multi ex gentilibus redēptoris aduentū vt in iob reperimus expectauerūt. et quia in p̄ce perseverauerūt: tandē redemptor flenti. et non capienti cibum anne consolationem adhibuit dicens: Anna cur fles? Melior est ecclesie vir suus. i. christus quā decē filij quos deo synagoga edebat. quia christum plus non nunquā diligit. id est gratiam eius: quā illos quos carnaliter pariebat.

Tropologicē Helchana p̄dicator quē dñs possidet Fenēna et anna actiua et contemplatiua vita. Fenēna fecunda in filiis et filiabus actiua fortia gignēs opera et infirma. Fenēna interpretat cōuersio: quia actiua ad actiones quibus p̄sit primis. necesse est vt sollicitē conuertatur Actiua enim vita est panē corporales vel doctrine esurienti tribuere. errantē corrigere: ad humilitatis viam superbū renouare: infirmantis curam gerere: quę singulis expeditant dispensare. Anna interpretatur gratia: quia contemplatio habetur p̄ gratiam. hęc est sterilis: quia cum eaz nullus prout ē penetrare valeat: nullusquē quōd in ea sentit p̄dicare sufficit. cōtingit: vt eā p̄dicādo nemo plures filios gignat Contemplatiua vita ē charitatē dei et p̄mi tota mente retinere: ab exteriori actōe quiescere: soli desiderio conditoris inhere: vt nihil iam agere libeat. Qui vult effici possessio dei: has duas ducat vxores. Actiua et p̄mi: contemplatiua deinceps. p̄cipue doctor ex amplexibus fenennę transeat ad complexus anne: vtriusque partes tribuat virtutes virtutibus subnectens.

[†] f. lera. [†] f. corporē et alibi. potum meū cū fletu miscebam.

capiebat cibum. Dixit ergo ei helchana vir suus: Anna cur fles et quare nō comedis? et quāobrem affligitur cor tuuz? Nunquā non ego melior sum tibi quā decē filij?

Surrexit autem anna postquā comedit [†] f. hic maximus sacerdos erat: et post sanctos populi israel regit annis xl. sed iuxta lxx. mederat in sylo et biberat. heli factus est ingrediens et egrediens templi verbū dei ministraret. sacerdotes enim scientie clauis habent.

cerdote sedēte super sellam ante postes tēpli domini. cū esset āna

[†] f. qui deridetur ab amico. ait iob: sicut ego. rogabit dominū: et ipse exaudiet eum.

amaro animo orauit dñm flens largiter. et votū vouit dicens: Domine exercitū si respiciens videris afflictōem famule tuę. et recordatus mei fueris nec oblitus acille tuę. dederisquē seruę tuę sexū virilē dabo euz domino oibus diebus vite eius: et nouacula nō ascendet super caput eius. Factū est autē cum illa multiplicaret p̄ces corā domino: vt heli obseruaret os eius

[†] f. q. deus nō voce tantū inuenitur. sed corde vnde desiderū pauperū e. d. et p. c. ec.

Porro āna loquebat i corde suo tantūquā labia illius mouebantur et vox penitus nō audiebat. Esti

[†] f. temulentiam a temeto. quod antiqui vana dicebant

mauit ergo eam heli [†] f. digere. i. doz

[†] f. digere. i. doz

[†] f. digere. i. doz

Uisquo ebria ē. Homo videt in facie. deus in corde. Heli est imbat ebriam: qui tantum os intuebatur. Dominus autem respexit ad orationem eius: qui videbat cor ei. Hic autē traditur nobis forma orandi: vt nō in multiloquio. sed i cōpunctione cordis: et effusione lacrimarū oremus. quia sacrificium deo spūs cōtributio: cor cōtributio.

effudi animā meā in cōspectu dñi

Ne reputes ancillam tuaz quasi

[†] f. absq. iugoret. notandū hic q. ebriosū filij belial vocantur.

vnā de filiabus belial: quia ex multitudie doloris et meroris me.

locuta sum vsq. i p̄sens. Tunc heli ait ei. vade i pace: et deus israel det tibi petitionē quā rogasti eū.

Et illa dixit: Utinam inueniat ancilla tua gratiā in oculis tuis. Et abiit mulier in viam suaz et comē

[†] f. q. in incepto scz voto firmiter p̄seuerauit: sic et nos perseverare debemus: si exaudiri a domino volumus

dit: **vultusquē illius nō sūt āplius**

i diuersa mutati. Et surrexerūt mane et adorauerūt coram domino: reuersiq. sunt et venerūt in domū suam ramatha. Cognouit autē helchana annā vxorem suā: et recordatus est eius dominus. Et factū est post circulum dierū: concepit āna et peperit filiū. vocauitq. nomen eius samuel: eo quod a domino postulasset eū. Ascēdit autē vir ei helchana et omnis domus eius. vt immolaret dño hostiam solēnem et votū suum: et anna non ascendit. Dixit enī viro suo: Non vadam donec ablactetur infans et ducam eum: vt appareat ante cōspectum domini: et maneat ibi iugiter. Et ait ei helchana vir suus: Fac quod bonum tibi videtur: et mane donec ablactes eum. Pre corq. vt impleat dñs verbū suū.

[†] f. q. in incepto scz voto firmiter p̄seuerauit: sic et nos perseverare debemus: si exaudiri a domino volumus

Uisquo ebria ē. Homo videt in facie. deus in corde. Heli est imbat ebriam: qui tantum os intuebatur. Dominus autem respexit ad orationem eius: qui videbat cor ei. Hic autē traditur nobis forma orandi: vt nō in multiloquio. sed i cōpunctione cordis: et effusione lacrimarū oremus. quia sacrificium deo spūs cōtributio: cor cōtributio.

vultusquē illius nō sūt āplius

no sunt in diuersa

la m. Raba. Alia translatio. facies nō concidit amplius: quia certissime se creditur exaudiam.

Ra. Nequaquā ē ecclesia a fide et dilectōe redēptoris in diuersa declinādo mutata est.

Et recordatus est d. Ra. Quia anna dominū deo te postulauit: cōcepit et peperit. Sic ecclesia per naturalem intellectum orans mysteriū incarnationis corde concepit: ore confessiois genuit.

Uoca. no. eius samuel. Id ē. deus Annę primogenit. propheta. Quis est hic nisi dominus? hō

Ra. Samuel postulatio dei. vel nomen eius deus: quia actor scz natiuitatis ei. quia sterili oranti cōcessit filium: qui cunctis diebus sibi i templo de seruiret.

Anna pe. fi. Id ē. ecclesia ex natiōib. prius lacte nutriuit filium: quē cōcepit per fidē. i. simplici intellectu i suis auditorib.

Tres virtuti tria tēpora significāt: quibus christum expectabat ecclesia. Tres modij farię. fides spes charitas. quas obtulit ecclesia. seu tres filij noe ex quibus plures ecclesia p̄ fidez deo obtulit. hęc dona p̄ puero offert ecclesia gentium: vt ostendat se puerū genuisse. id est fidem christi percepisse: et operibus demōstrare velle. et addu-

xit eum in sylo in domum domini: cum perfecta fide incarnationis innoxit se primitiue ecclesie ex iudicis.

Pre corq. vt impleat dñs uerbū suū. Quod voluisti. vel inū quod promisit per hely: cum ait. det tibi deus petitionem zc.

Mansit ergo m. zc. No vult ana puez duce ad domu dei anq ab lacte: qz ecclesia nullu ad sacerdotiu puebit: dum lactis infantie particeps est: no solidi cibi z intelligentie spiritualis capax.

In vitulis in pro cum. vt ibi in argento z auro. Et tribus modis farine et amphora vini. que continet. iij. modios: non intelligitur cuncta simul obtulisse deo: sed quedam deo. que dam sacerdoti: vt libenter susciperet puerum in ministerio.

Miero. i. bebrico Modio farine: s; vicio scriptoz deprauatum est. Si eni cu tribus vitulis tres modios farine obtulit: cōtra legem fecit. In q dicit: Vitulu de armento vni; arictem vni; agnos anniculos immaculatos. vij. z in sacrificijs eorum simile oleo consperes tres decimas per singulos vitulos. duas decimas per arictem vna decima p agnu. Hec vero decima ps decima epi erat. vñ intelligitur q belchanna no obtulit tres modios farine. cum tribus vitulis: sed noue decimas.

Et adorauit ana. Non inuenitur orare in hoc cantico nisi per duo verba tantum. Vñ est vbi dicit. Letata sum in salutari tuo. Atqz ibi. Quia non est deus preter te. Sed iustus orat sine intermissione qz no desinit bn age. vñ eleuatio manuz meaz s; cri. yesper. leuat manus qui leuat actus. Moyses leuate manus. vincit isrl: mittente vero vincit amalech. quia dñi eleuat actus famulus di vicit plebs dei. Si autem dimiserit. vincit amalech inimicus dei. C.II.

Exultauit cor meum in d. zc. R. Aug. Dicat hoc ecclesia gratia plena prole fecunda: qd de se ante pphetam cognoscit.

Cornu. regnum ecclesie: quia aduersa mundi z desideria carnis transcendit: licet cornu carnis excedat

Dilatatum est os meum zc. Os ecclesie. predicatoris: quoz doctrina dilatata est sup inimicos. quia excessit scientia scribar z pbarisozu.

Dilatatum est o. m. zc. Rab. Aug. Quia sermo dei non est alligatus in pressuris non in preconibus alligatus.

Rab. Aug. Christo que pueru amplectit senet simeon: z cognoscit magnu dicens. Nunc dimittis seruū tuū. d. s. v. t. in. p. Quia viderūt. o. m. s. t. Si letatus fuero in salutari dei: tunc dilatabitur os meum. per meditationē. s. verbi dei venitur ad eleuationē cordis. Vnde os meū patet ad vos o corinthij. cor nostrum dilatatum est. Ex latitudine cordis ministratur sapientia ori.

Non est sanctus zc. Orige. preter te domine: quia nemo fit nisi a te. z si sint qui dicuntur diij multi z dñi multi: nullus tamē eorū naturalit̄ est id qd deus ē. qz ipse est solus. qui ait: Ego sum qui sum. vmbra enī ad cōparationē corporis nō est. vel fumus ad cōparationē ignis.

Ut est dominus. Rab. Aug. Nō dicit nisi dominus: sed nullus ē sicut dñs. sanctus z sanctificans. iustus z iustificans.

Nolite mul. zc. Redarguit iudeos z sapientes seculi: extollentes se contra scientiam dei.

Mansit ergo mulier. z lactauit filiū suū: donec amoueret eū a lacte. Et adduxit eum secum postqz ablactauerat in vitulis tribus. z ablatuauerat in vitulis tribus. z tribus modijs farine. z amphora vini: z adduxit eum ad domū dñi in sylo. Puer aut̄ erat adhuc infans. z immolauerūt vitulum: z obtulerunt puez beli. Et ait anna. Tobsecro mi domine. viuit anima tua domine: Ego sum mulier illa que steti coram te hic orans dñm pro puero isto. orauit z dedit mihi dominus petitionē meaz quā postulauit eum. Idcirco z ego cōmōdaui eum domino: cunctis diebus quibus fuerit accōmodatus dño Et adorauerūt ibi dñm. Et adorauit anna: z ait.

Rab. Salomon. Altiora te ne quesieris. z alibi. deus in celo z tu super terram. sunt pauca sermones tui.

Cetera. que ad veterē hominē. i. carnalem conuersationē pertinent. scientiam inquire. que nō est nisi a deo. qz ipse est scientiarū dñs: in quo sunt omnes thesauri sapientiē. Ipsi preparantur cogitationes qz auferit se a cogitationibus que sunt sine intellectu. vel ipsi preparantur co. i. manifestantur. vnde dominus nouit cogitationes. b.

C. II. Exultauit cor meum in d. zc. R. Aug. Dicat hoc ecclesia gratia plena prole fecunda: qd de se ante pphetam cognoscit. Cornu. regnum ecclesie: quia aduersa mundi z desideria carnis transcendit: licet cornu carnis excedat. Dilatatum est os meum zc. Os ecclesie. predicatoris: quoz doctrina dilatata est sup inimicos. quia excessit scientia scribar z pbarisozu. Dilatatum est o. m. zc. Rab. Aug. Quia sermo dei non est alligatus in pressuris non in preconibus alligatus. Rab. Aug. Christo que pueru amplectit senet simeon: z cognoscit magnu dicens. Nunc dimittis seruū tuū. d. s. v. t. in. p. Quia viderūt. o. m. s. t. Si letatus fuero in salutari dei: tunc dilatabitur os meum. per meditationē. s. verbi dei venitur ad eleuationē cordis. Vnde os meū patet ad vos o corinthij. cor nostrum dilatatum est. Ex latitudine cordis ministratur sapientia ori. Non est sanctus zc. Orige. preter te domine: quia nemo fit nisi a te. z si sint qui dicuntur diij multi z dñi multi: nullus tamē eorū naturalit̄ est id qd deus ē. qz ipse est solus. qui ait: Ego sum qui sum. vmbra enī ad cōparationē corporis nō est. vel fumus ad cōparationē ignis. Ut est dominus. Rab. Aug. Nō dicit nisi dominus: sed nullus ē sicut dñs. sanctus z sanctificans. iustus z iustificans. Nolite mul. zc. Redarguit iudeos z sapientes seculi: extollentes se contra scientiam dei.

Deus scientiarum. Rab. Aug. Iple vos scit: z vbi nemo scit. vñ. Qui purat se aliquid esse. cum nibū sit: se ipsuz seducat. Hec dicitur aduersarijs ciuitatis dei qd babilonem p tinentibus: de sua virtute confidentibus. ex quibus sunt iudei: q ignorantes dei iusticia. i. quā dat homini deus: qui solus est iustus z iustificans. z suam volentes constituere. velut ex se sibi paratam non a dño imperitā: iusticie di nō sunt subiecti. S; deus scientiarū z arbiter cōscientiarū videt cogitationes hominū: qm vane sunt. vane quia pprie hominū sunt: z ab illo nō sunt a quo homines sunt.

Arcus. f. Ra. Aug. i. Intētio eoz qui sibi potentes esse videntur: vt sine dei auxilio diuina possint implere mandata.

Et infirmi. R. Aug. Qui in dei pietate confidūt dicunt Miserere mei deus. qm infirmus sum. In firmus erat gentilis populus: qm a testamento dei alienus. nūc

aut̄ pgeinctus robore: cum indutus scuto fidei. z galea salutis. z gladio spiritus poterit ignea tela diaboli extinguere.

Saturati. Repleti prius iudei. s. mysterijs eloquioz pro panibus se elocauerunt. i. leparauerunt a deo: vel a pprijs sedibus euulserūt. ne reciperent euangelii agens de pane qui de celo descendit.

Repleti. i. qd q z potētes. i. israhelites: qbus credita sunt eloqia dei. s; acille filij minorati sunt: q le subtraxerūt. nec in saluatore crediderunt: z in ipsis panibus. i. diuinis eloquijs tantum terrena senserunt. Bentes autem qbus non est data lex: postqz per nouū. t. ad illa eloquia xenerūt. multū eluriendo terram transierūt: quia in eis nō terrena. sed celestia sapuerūt. In greco ita. pleni panibus minorati sunt. z esurientes transierunt terram.

Et famelici. s. f. Id est. gentiles prius egentes panem verbi dei iam gustant. qm suauis est. Tam diu pasti sunt scientia dei. donec steriles. p. p. In hebreo sabba qd significat. vij. z plurimos.

Sterilis. p. p. In septenario vniuersitas ecclesie designat. vñ z iohānes scribit. vij. ecclesijs ad vnius plenitudinē se scribere ostendēs. vij. Sapientia edificauit sibi domū: z suffulit colūnas. vij. Sterilis erat i gētibz ecclesia ante qz iste fetus que cernimus oziret. Cernimus etiā terrenā hierusalem prius fecundā. nūc infirmatā. quia quicūqz in ea filij liberi. erāt virtutis eius. nunc vero ibi qm littera ē. spūs nō ē. amissa virtute infirmata est.

Plurimos. R. plurimos in hebreo z in. lxx. habet. vij. Iudei dicunt q nato samuele mortuo ē pmogēit filius fenēng z singulis anē nascētibz filijs. singuli fenēng sunt mortui. Sed fenenna habuit. vij. Anna vero

quinq. Sed bebi: duos filios samuelis annuerant ane filijs. Rab. sterilem. vel eisdem mortificat z viuificat: qd repetit adiunges deducit ad inferos. z. r. vnde. Si mortui estis cum christo. que sursum sunt qrite. Salubiter mortificantur. quibz di. Que sursum sunt lapite: no q sup terra. vt sunt. s. illi q esurientes transierunt terra. Mortui enim estis inquit salubritate. z vita vestra abscondita est cum christo i d. Idem ergo viuificati vt iui. sicut christus mortuus est. pp peccata nostra: z resurrexit propter iustificatione nostra. z qz ait. non derelinques animam meam i inferno. Eundez deduxit ad inferos deus: z reduxit. hac eius pauprate ditati sumus.

De puluere. e. De corruptione christi. vnde. Rec dabis sanctum tuum. u. c.

De stercore. R. Judaico populo in quo cu se dixisset apostolus ecclesia persecuta: que mihi inquit fuerunt lucra. prope christum estimavi stercorea.

Principibus R. Quibus dicitur sedebitis super sedes iudicantes. xij. tribus israel

Solum. g. In equalitate patris sedendo. z quia pater omne iudicium dedit filio. z qz regni eius non erit finis.

Cardines ter. Quattuor lcz plage mundi: in quibus dilatantur orbz ecclesie que a solis ortu vsqz ad occasum laudat nomen domini.

Miltice. Predicatores super quos orbis. i. ecclesia. fide eorum stabilita. de quibus dicit: Sub quo curuantur qui ponant orbem.

Dominu formidabunt. Quia infirmu faciet aduersariu eius. potest ex ambiguo greco intelligi: z aduersariu suu. Cum eni dñs possidere nos incipit: aduersarius noster ipsius fit: z vincitur a nobis. non viribus nostris: quia non in virtute propria potens est vir.

Dominu formidabunt zc. Aduersarij iudci: super quos in celis. i. aplis dñs tonant: qñ eos terruit gehennam minando: minas signis firmado vñ multi conuersi sunt. Vel formidabunt i iudicio: que hic aduersantes contempserunt: sup quos tonabit dices: Ite i igne eternu. qd ne oibus contingat

multos habebat filios infirmata est. dominu mortificat z viuificat

deducit ad inferos z reducit. Dñs

paupere facit et ditat. humiliat z

subliat. Suscitatur d puluere i ege

nuz: z d stercore eleuat paupere

vt sedeat cu principibus: z soliu

glorie teneat. Domini enim sunt

cardines terre: z posuit super eos

orbem. Pedes sanctoru suozuz

seruabit. z impij i tenebris coti

In celis tonat. R. Quia iusta retributio furta e in die iudicij: sed in tera tonat de nubibz suis: quas spū sancto implet postqz celos ascendit.

Fines terre. Extrema hominis: quia non indicabitur. que i melius vel i deterius medio tpe comutant: sz extrema in quibz fuerit inuentus.

Et dabit regi suo. i. xpo. Impe

Regi suo. R. Christiano populo cui dat virtute regendi carne. vt in eo vincat mundu: qui ppter eum fudit sanguine sua.

Christi sui. Christiani populi christumate vincti. totu tu corpus cu capite suo vnus e xps. Hec ana pphauit m samuelis: in q tunc figurata e mutatio veteris sacerdotij. z nuc impleta: qñ infirmata e fecunda: vt non nu haberet sterilis in christo sacerdotij.

Heli interpretat

Nunc enim dabis: alioquin tolla

vi. Erat enim peccatu puerozum

grande nimis cora dño: qz detra

hebāt homines sacrificio domini

Samuel aut ministrabat ante fa

neo: z tunica parua faciebat ei ma

ter sua: qua afferebat statutis die

bus ascendes cum viro suo vt im

molarer hostias. Et benedixit heli

belcanz z vxori eius. dixitqz: Red

dat tibi dominus semen de mulie

re hac pro fenore qd commodasti

dño. Et abierunt in locum suum.

in manu sua. z mittebat eam in le

betē. vel in caldariam aut in olla

siue in cacabu: z omne quod leua

bat fuscina tollebat sacerdos si

bi. Sic faciebāt vnuerfo israheli

venientiu in sylo. Etia anteqz ado

lerent adipem. veniebat puer sa

cerdotis. z dicebat immolati: Da

mibi carne vt coqua sacerdoti: no

enim accipiam a te carne coctam.

sed crudam. Dicebatqz illi immo

lans: Incendat primu iuxta mo

rem hodie adeps: z tolle tibi qua

tucuz desiderat anima tua. Qui

respondens aiebat ei: Nequaqz.

Samuel aut ministrabat ante fa

ciem dñi: puer accinctus i ephod li

neo: z tunica parua faciebat ei ma

ter sua: qua afferebat statutis die

... in die iudicij: sed in tera tonat de nubibz suis: quas spū sancto implet postqz celos ascendit. ... Extrema hominis: quia non indicabitur. que i melius vel i deterius medio tpe comutant: sz extrema in quibz fuerit inuentus. ... Christiano populo cui dat virtute regendi carne. vt in eo vincat mundu: qui ppter eum fudit sanguine sua. ... Christiani populi christumate vincti. totu tu corpus cu capite suo vnus e xps. Hec ana pphauit m samuelis: in q tunc figurata e mutatio veteris sacerdotij. z nuc impleta: qñ infirmata e fecunda: vt non nu haberet sterilis in christo sacerdotij. ... a do eni ali en? e: q subditos no corrigi. Dñi isamaia puerilis merito aut sic vocat: q differt conerti meli. Phineas oris obduratio: vfori parces. Duos finces sacerdotes legimus. Altez iustu eleazari filiu. altez iniustu filiu heli. Sacerdotes q custodiunt os suu ne exeat inde aliquid prauu i filio eleazari signantur: Qui aut os hnt obturatu vel iperitia. v peccatoru pscia in filio heli figurantur. ... he li sacerdoti erat duo filij ofni z incef circa boies iniuriosi: z circa diuinitate ipij. nlliqz iugitati parcebāt z alia quide munera ab oblaturis ppter honorem libimet sequestrabant. alia rapine modo tollebat. mulieru religionis causa conuenientibz contumelias inferebant: alijs violentias facientes: alijs psuadentes donis: nihilqz eoz vita a tyrannide pessima differabat. vñ z heli p eoz iniqtate danatus e: qz minus seuera animaduersione plectebat. etsi quidem coercuit. z corripuit. cum lenitate tñ z mansuetudie patris. no seueritate z auctoritate pontificis. discat ergo sacerdotes. qz ppter scelera ppli puniet: z subditoz culpa illis imputabit

potū dedi nō escam. Superhumeralē ve ro lineam castitatem et continentiam cum bonis operibus signat. Qui enim domino ministrare desiderat: necesse est ut caste et continenter vivat: et bonis operibus se exercet.

Si peccaverit vir etc. Non eo modo peccatur in virū: quo peccatur in deū quod peccare in virū. i. cōtra proximiū lenius ē et veniatius. In deū vero peccare. i. a cultu eius recedere. impietatis peccatū ē: quod difficilius puniuntur: et tardius remittitur. et cum quis in virū peccat: placato viro facit sibi deum placabilem. Sed cum quis in deum peccat: quod orabit pro eo: i. p. quem sibi deum faciet propitium: non quod nulla speranda sit venia: eis qui in diuino peccat officio: sed maior est pena et tardior venia his qui in rebus deo sacratis offendunt: quod si verbo vel facto leserint proximum. quia quanto maior gloria tanto grauior offensa.

Patris tui. Aaron scilicet. Quis enim alius fuit in egypto ptiaca seruitute: qui post liberationē electus sit in sacerdotē: quicquid enim ex eius genere est. cum videt sacerdotiū christiano rum pollere per mundum. sibi autem esse substractum: dolore et merore tabescit.

Emulum. R. Emulus domus belli fuit sadoch sacerdos: qui abiecto abyathar a salomone sacerdotiū suscepit. vñ proiecit salomō abyathar. ne esset sacerdos dñi: ut impleretur vñ dñi quod locutus ē super domū belli.

Ut deficiat o. t. R. Aug. ut semp. i. sit de domo belli i domo dñi: qui i dignitate sacerdotij vidēs alium substituit. et se destituit. deficiat aīo et tabescat. Hec autē

visitauit ergo dñs annam. et concepit: et peperit tres filios et duas filias. Et magnificatus est puer samuel apud dominū. Veli autem erat senex valde. Et audiuit oīa quae faciebāt filij sui vniuerso israhel. et quomodo dormiebāt cū mulieribus: quae obseruabāt ad hostiū tabernaculi. Et dixit eis: Quare facitis res huiusmodi quas ego audio: res pessimas ab omni populo? Nolite filij mei. Nō est enim bona fama quā ego audio: ut transgredi faciatis populū domini. Si peccauerit uir in virū: placari ei potest deo. Si autē peccauerit in dominū vir: quis orabit pro eo? Et nō audierūt vocē patris sui: quia voluit deus occidere eos. Puer autē samuel proficiebat atque crescebat et placebat tam deo quam hominibus. Venit autē vir dei ad belli: et ait ad eum. Hec dicit dñs. Nūquid nō apte reuelatus sum domui patris tui cū esset in egypto in domo pharaonis. et elegi eū ex omnibus tribubus israhel mihi in sacerdotē. ut ascenderet ad altare meum. et adoleret mihi incensum: et portaret coram me ephod: et dedi domui patris tui omnia de sacrificijs filiorum israhel. Quare calce abiicitis victimam meā: et munera mea quae praecepi ut offerrentur in templo: et magis honorasti filios tuos quam me: ut comederetis primitias omnis sacrificij israhel populi mei. Propterea ait dñs deus israhel. Loquēs locutus sum: ut domus tua et domus

patris tui ministraret in conspectu meo usque in sempiternum. Nunc autē dicit dominus: Absit hoc a me sed quicumque honorificauerit me glorificabo eum. Qui autē conueniunt me: erunt ignobiles. Ecce dies veniunt: et praecidā brachiū tuū et brachiū domus patris tui: ut nō sit senex in domo tua. et videbis emulum tuū in templo in vniuersis prosperis israhel: et nō erit senex in domo tua omnibus diebus. Uerūtamē non auferā penitens virum ex te ab altari meo: sed ut deficiat oculi tui. et tabescat anima tua. Et pars magna domus tuae morietur: cū ad virilē etatē venerit. Hoc autem erit tibi signū: quod venturum est duobus filiis tuis ophni et finees. In die vno morientur ambo. Et suscitabo mihi sacerdotē fidelē: qui iuxta cor meū et animā meam faciat. et edificabo domum fidelē: et ambulabit coram christo meo cunctis diebus. Futurum est autem. ut quicumque remanserit in domo tua. veniat ut oretur pro eo. et offerat unum argenteū: et totam panis. Dicatque dimitte me obsecro ad vnam partē sacerdotalem: ut comedam buccellam panis.

Der autē samuel ministrabat domino coram belli: et sermo domini erat

mutatio sacerdotij in christo plene completa est: quae a samuele figurata. post samuelē enim sacerdotes fuerunt de genere aarō. sadoch et abyathar: et alij usque ad tempus christi.

Et animā. m. R. Aug. Non habet deus animā: sed tropice dicit animā habere: sicut manus et pedes. et cetera corporis membra. De samuele autem dici potest: quia in omnibus deo paruit. Christus autē in omnibus deo patri placuit. Unde quae placita sunt ei facio semper. cui pater edificauit domū. quae domus nos sumus: si fiduciam et gratiam et gloriam spei usque ad finē retineamus. De samuele autem dici non potest: quod edificata sit ei domus fidelis. quae coram christo dñi. i. samuele incedat cunctis diebus cū legamus in sequentibus: quia filij eius post auariciam declinauerunt. nisi forte domum eius plebem iudaicam accipiamus: quae cunctis diebus sacerdotij eius domo seruiuit. vnde et requirit domus israhel post dominum.

Futurum est. R. non proprie de domo belli hoc dicitur: sed de domo aaron: de cuius genere usque hodie veniunt et conuertuntur.

Buccellam. p. Rab. Panis quem ego dabo caro mea est. p. m. n. Quia dixerat se dedisse cibos domui aaron de victimis veteris. te. quae fuerunt sacrificia iudeorum. dicit esse postulandam buccellam panis ad comedendum: quod est sacrificium christianorum et pabulum animarum.

Preciosus. R. Ramus. unde diebus illis non erat visio manifesta. propter peccata enim populi et peccatorum non apparere debet dominus per visiones vel per angelicas responsiones. sicut patribus apparuit.

Lucernam. R. que ardebat in tabernaculo ante lucem diei. Sub luce enim diei extinguatur: lucebat autem usque in mane. vel hoc significat quod heli in cecitate permaneret: donec fundit eum plebs sua extingueret. immo: etetur. Mystice autem cecitas heli significat cecitatem iudeorum qui presentem salutarem non agnouerunt. nec fulgoris miraculorum ei nec doctrinam: donec sacerdotium cum populo et templo eiteret.

Tinnient aures. R. Lamentatio dei est super heli et super domum eius: quia scilicet pro peccato filiorum heli peribat sacerdotio domus domini. unde aures audientium tinnient stupore vehementi.

Hec faciat tibi deus: et hec addat. proverbia erat apud hebreos. Et est sensus: si absconderis mihi malum quod locutus est tibi dominus de me: veniat super caput tuum.

Et non cecidit. R. Quia nihil ex his quae locutus est dominus irritum fuit. Cadent enim in terram verba vacua: pro nihilo habenda. et omnium despectu calcanda. unde iob lux vultus mei non cadebat in terram: quia in tanta gravitate vultum tenere consueverat: ut non contemptibili leticia resolveret. Sed quotiens hilaris se presentibus exhibebat: certa causa utilitatis eorum hoc faciebat.

Dan usque bersabe. Rab. Hiero. Per terminos iudaeae universitatem plebis comprehendit. Dan vicinus est in quartum a paneade militario: qui usque hodie sic vocatur. Terminus iudaeae provinciae

preciosus: in diebus illis non erat visio manifesta. Factum est ergo in die quadam heli iacebat in lectulo suo et oculi eius ^{† s. pre nimia etate.} caligauerant: nec poterat videre lucernam dei antequam extingueret. Samuel autem dormiebat in templo domini: ubi erat arca dei. ^{† s. eterna vocatione potest intelligi: quia erat futurus propheta. dux. et sacerdos.} Et vocavit dominus samuelem. Qui respondens ait: Ecce ego. Et cucurrit ad heli: et dixit: Ecce ego. Vocasti enim me. Qui dixit: Non vocavi: revertere dormi. Et abiit et dormiit. Et adiecit dominus vocare rursus samuelem. Consurgensque samuel abiit ad heli: et dixit: Ecce ego: quia vocasti me. Qui respondit: Non vocavi te fili mi. Revertere et dormi. Porro samuel nec ^{† s. quia propheticum mysterium non erat ei reuelatus sermo divinus.} sciebat dominum: neque reuelatus fuerat ei sermo domini. Et adiecit dominus: et vocavit adhuc samuelem tercio. Qui consurgens abiit ad heli: et ait: Ecce ego: quia vocasti me. Intellexit igitur heli: quia dominus vocaret puerum: et ait ad samuelem. Uade et dormi. Et si deinceps vocaverit te: dices: loquere domine: quia audit servus tuus. Abiit ergo samuel: et dormiit in loco suo. Et venit dominus et stetit: et vocavit: sicut vocaverat secundo. Samuel samuelem. Et ait samuelem. loquere domine: quia audit servus tuus. Et ait dominus ad samuelem. Ecce ego facio verbum in israhel: quod quicumque audierit: tinnient ambae aures eius. In die illo suscitabo adversus heli omnia quae locutus sum super domum eius. Incipiam et complebo.

Propheti enim ei quod iudicaturus essem domum eius in eternum propter iniquitatem: eo quod noverat idigne agere filios suos: et non corripuit eos. Idcirco iuravi ^{† s. vel domui.} domum heli quod non expietur ^{† s. qua in christo admiserunt} iniquitas domus eius victimis et muneribus usque in eternum. Dormiit autem samuelem usque mane: aperuitque hostia domus domini. Et samuelem timebat indicare visionem heli. Vocavit ergo heli samuelem: et dixit: samuelem fili mi. Qui respondens ait. Proesto sum. Et interrogavit eum: Quis est sermo quem locutus est ad te dominus? Dro te ne celaveris me. Hec faciat tibi deus: et hec addat. Si absconderis a me sermonem ex omnibus verbis quae dicta sunt tibi. Indicavit itaque ei samuelem universos sermones: et non abscondit ab eo. Et ille respondit: Dominus est. Quod bonum est in oculis suis faciat. Crevit autem samuelem: et dominus erat cum eo: et non cecidit ex omnibus verbis eius in terram. Et cognovit universus israhel a dan usque bersabe: quod fidelis samuelem propheta esset domini. Et addidit dominus ut appareret in silo. quoniam reuelatus fuerat dominus samuelem in silo iuxta verbum domini. Et evenit sermo samuelis universo israheli.

C. III.
Et factum est in diebus illis conuenerunt philistinim in pugnam. Egressus ^{† s. vir videns deum: vel fortis cum deo.} est namque israhel obviam philistinim

contra septentrionem. de quo iordanis enim pens a loco fortitus est nomen. For quippe fluvium vel rivum hebrei vocant. Dan interpretatur iudicium vel iudicans. Bersabe. in tribu iuda vel simeonis est vicus grandis in viciniam ab hebron militario vergens ad austrum in quo romanorum positum est praesidium. a quo incipientes termini inde tenduntur usque ad dan. Recitari debet quisquam. si civitates iudei in tribu simeonis. vel beniamin reperiat. tribus enim iuda fortis et bellicosa saepe adversarios superans in omnibus tribus tenuit principatum. ideo aliarum tribuum fortes in eius funiculo computantur. Alioquin in medio tribus inde habitasse simeonem scriptura manifestat.

Israel. vir videns deum. vel fortis cum deo. hi sunt credentes. Philistinim cadentes poculo. s. demones qui poculo superbie debent: et ipsi ceciderunt: et homines pervertere festinant. Contra quos israel i. fideles: ne cedant sed superent castrametantur iuxta lapidem adiutorij. i. lege christi. ubi lapis. i. christus invenitur. de quo lapis dem quem reproba. edifi. Sed dum fideles in lege domini meditantur: ut cum inveniant adiutorem. philistinim veniunt in apertum. furor enim novus: tunc quia fideles immundi spiritus divinis legibus amplius insistere conspiciunt: ideoque acriora ac nova certamina construunt. unde in suis viribus confidentes: et in humana sapientia gloriantes ac per hoc gratiam evangelij continententes: quasi quattuor milia immundi spiritus facile prosternunt.

In iurta lapidē adiutorij. Lapis adiutorij: quē postea samuel posuit i signū quando primū auxiliatus est ei dñs.

Aphec. Rab. Hiero. Locus est in xta vicum esrom: civitatis iezabel. vbi dimicavit saul in sorte aser: et interpretat furor: novus: vel apprehendēs. q̄ enī irā dñi meruerunt: ab hostibus cōpreheni sunt

Et tulerunt in ar. Filij israel tulerunt arcam: vbi capta est. Et fideles ex iudicis duo testamēta ad gētes transfulerūt.

Sedentis. s. c. Labula enī erat sup arcam: quā ptegebāt cherubin alis. vbi apparebat dñs per āgelus et loquebat. Cherubin plenitudo sciētie: quē in christo. et i duobus testamentis invenitur.

Clamore grā: Clamor grandis vox predicatorū roborata miraculis et duobus prolata testamētis. et personuit terra a voce predicacionis. sapientes seculi. demones quoq; ingemuerūt: credentes se superari.

De manu deorum. Iudei vnum deū colunt: sed gētes suo more loquuntur

in p̄lium: et castrametatus est iuxta lapidē adiutorij. **D**ozzo philistinim venerunt in aphec: et instruxerunt aciem contra israel. **I**nito autē certamine terga vertit israel philisteis: et cesa sunt in illo certamine passim per agros quasi quattuor milia virozū. **E**t reuersus est populus ad castra. **D**ixerūtq; maiores natu de israel: **Q**uare percussit nos dominus hodie corā philistinim. **A**fferamus ad nos de silo arcaq; fēderis domini. et veniat in mediū nostri: vt saluet nos de manu inimicorum nostrorū. **M**isit ergo populus in silo: et tulerūt in arcam fēderis domini exercitū sedētis sup cherubin. **E**rātq; duo filij heli cū arca fēderis dei ophni et finees. **C**ūq; venisset arca fēderis domini in castra: vociferatus est omnis israel clamore grandi et personuit terra. **E**t audierūt philistinim vocem clamoris: dixerūtq; **Q**uēnā est hęc vox clamoris magni in castris hebreorū? **E**t cognouerunt qd arca domini venisset in castra. **T**imueruntq; philistinim dicentes: **V**enit deus i castra. **E**t ingemuerunt dicentes: **V**e nobis. **N**on enim fuit tanta exultatio heri et nudiustertius: ve nobis. **Q**uis nos seruabit de manu deorū sublimiū istorū? **N**i sunt dii qui percusserūt egyptum omni plaga i deserto. **C**ōfortamini. et estote ^{fortes} viri philistinim: ne seruiatis hebreis sicut illi seruiert nobis. **C**onfortamini et bellate. **D**ugnauerūt ergo phi-

listim: et cesus est israel. **E**t fugit vnusquisq; in tabernaculū suum. et facta est plaga magna nimis: et ceciderūt de israel. xxx. milia pedatum: et arca dei capta est. **D**uo quoq; filij heli mortui sūt ophni et finees. **C**urrēs autē vir de beniamin ex acie. venit in silo i die illo: scissa veste et conspersus puluere caput ^{i iudicū luctus.} **C**ūq; ille venisset: heli sedebat sup sellam contra viam spectās. **E**rat enim cor eius pauens p arca dñi. **U**ir autē ille postq; ingressus ē nūciauit vrbī: et vlulauit omnis ciuitas. **E**t audiuit heli sonitū clamoris: dixitq; **Q**uis est hic sonitus tumultus huius? **A**t ille festinauit et venit: et nūciauit heli. **H**eli autē erat nonaginta et octo annorū: et oculi eius caligauerāt: et videre nō poterat. **E**t dixit ad heli. **E**go sum qui veni de p̄lio: et ego q̄ de acie fugi hodie. **C**ui ille ait: **Q**uid actū est fili mi? **R**espondens autē q̄ nūciabat: fugit inquit israel p̄tra philistinim: et ruina magna facta est in populo. **I**nsup et duo filij tui mortui sunt ophni et finees: et arca dei capta est. **C**ūq; ille nominasset arcam dei ^{† q̄ quicūq; retrosum cōuertit a fide et veritate. necesse ē vt cadat et moriatur. mystice autē trāseunte arca domini ad gētes: perit sacerdotium iudeorum.} cecidit de sella retrosum iuxta hostiū: et fractis ceruicibus mortuus est. **S**enex enī erat vir et grandæuus. et ipse iudicauit israel xl. annis. **N**urus autē eius vxor finees pregnans erat: vicināq; partui. **E**t audito nūcio. qz capta esset arca dei: et mortuus esset socer suus et vir suus: incuruauit se et peperit.

Et arca dei capta est. Arca ab alienigenis capta: testamentū ad gētes trāstū significat.

Cūq; ille. n. a. d. **R**. **H**ęc Josephus ita refert: cum heli arcam audisset ab hostibus captam: dolore turbatus. ruens de sede defunctus est: dñi nonaginta octo vixisset annos: quoz quadraginta tenuit principatum. **E**a die defuncta est coniunx finees filij ei. dñi post occasum mariti vivere non toleraret. peperit autē filium. vij. mensium quē appellauerunt hicaborb. i. in gloriam: quia illo tēpore huiusmodi infertunium accidisset.

Habuit autē principatum primus heli de domo itbamar filij aaron. **N**am prius dñi domo eleazar sacerdotis erant. ex q̄ honorem filius a patre percipiebat. et eleazar phinees filio suo tradidit. **P**ost eū abiezzer filius honore accipit: quem bozi filio suo drelinquit. cui ozi filius successit. et post hunc heli tenuit sacerdotium. ex domo eleazar denuo recepit.

Cecidit de sella. **E**t ruente heli de sella pontificis sedes remanet vacua: et gloria sacerdotum est extincta.

Mortuus est. **M**ortuus heli. mortuus et filij: quia deficit pontificatus cum sacerdotio veteri.

Uxor finees. **V**xor sacerdotis nō ante interijt. qz virus peperit nec sinagoga ex toto interijt: anqz primitiua ecclesia: q̄ ex ipsa erat creditur.

In ipso autē momento zc. **E**u-
denti signo figuratur
quia extincto carnali
sacerdotio iudeorum:
extinguitur carnalis
sinagoga: que ei car-
naliter adhebat.

Ne timeas qz
hiliu. p. **A**redentes
sinagogā consolantē:
sed desperans minie
animaduertit. nec so-
bolem nouam depu-
tat glorie: sed igno-
minie. vnde sequitur
z vocauit puerū bica-
both **C**haboth glo-
ria. bichaboth ceci-
dit gloria. **T**ransla-
ta est enim gloria ca-
pta arca. vnde aufer-
retur a vobis regnū
dei: z dabitur genti
facienti fructus eius.

In azotum R.
Que z alior vna de
quinque vrbibus pale-
stinorum. decreta qui-
dem tribui iude: sed
non retenta. quia nō
potuit indigenas ex-
pellere. **I**nterpretat
autem ignis patris:
vel incendium. **B**n
aut sic vocatur locus
vbi erat idolum da-
gon. quia aduentus
arce in azotum erat
incendium diaboli pa-
tris omnium inimico-
rum vel iniquorum.
Dagon qui interpre-
tatur piscis tristis. si-
gnificat diabolus: q̄
in mari huius seculi
deorat peccatores.
qui z in iob leuiathā
z beemoth nuncupat.

Azotum. **L**oc⁹
est in quo posuit sa-
muel lapidem: sicut i
sequentibus demon-
stratur.

Caput autē. su-
berbia diaboli. qui ē
initium omnis peccati.

Super limen.
Rab. **F**inem p̄finitū
significat: i quo
cessaret idolatria. li-
men enim finis est i-
neris.

Truncus. s. r.
Dorsum tantum tue-
nerunt fractis omni-
bus membris. qd̄ ido-
latrie fugam expri-
mit. **Q**ui enim fugit
dorsum dat fuganti.
vnd. **Q**m̄ pones eos
dorsum zc.

Iruerant enim in ea dolores subi-
ti. **I**n ipso autē momento mortis
eius: dixerūt ei qui stabant circa
eam. **N**e timeas: quia filiū pepe-
risti. **Q**ue nō respondit eis. neqz
enī animaduertit: z vocauit puez
bichabod dicens. **T**ranslata ē glo-
ria domini de israel: quia capta ē
arca dei. **E**t p̄ socero suo z p̄ viro
suo ait: translata est gloria ab isrl̄
eo q̄ capta esset arca dei.

C. V.
Philistium autē
tulerūt arcā dei: z aspor-
tauerūt eam a lapide adiutorij in

azotum. **T**ulerūtqz philistim ar-
cam dei: z intulerūt eaz in templū
dagon: z statuerunt eam iuxta da-
gon. **L**unqz surrexissent diluculo

[†] s̄ postq̄ testamētū dei peruenit ad gētes: sta-
tum idola corruerunt.

azoti altera die: ecce dagon iace-
bat pronus in terra ante arcā dñi

[†] s̄ multi fuerunt defensores idolatrie
Et tulerunt dagon: z restituerūt

eum in locum suū. **R**ursumqz ma-
ne die altero cōsurgentes inuene-
runt dagon iacentem super faciez

suā corā arca domini. **C**aput autē
dagon z due palme manuū eius

[†] s̄. i. fidem qua idolatria destruitur.
absceq̄ erant super lumen. **P**orro

dagon truncus solus remanserat
in loco suo. **P**ropter hāc causam

non calcant sacerdotes dagon: z
omnes qui ingrediunt templū ei⁹

[†] s̄ ob reuerent. a de: sui
super lumen dagon in azoto vsqz

in hodiernū diem. **A**ggravata est
autē manus domini super azotos

z demolitus est eos. **E**t percussit i
[†] qm̄ sodomite erant.

secretiozi parte narium azotū z si-

nes ei⁹. **E**t ebullierunt ville z agri
in medio regionis illius: z nati sūt
mures: z facta est confusio mortis
magna in ciuitate. **V**identes autē
viri azoti huiusmodi plagaz: di-
xerunt. **N**on maneat arca dei isrl̄
apud nos. qm̄ dura est manus ei⁹
super nos: z super dagon deū no-
struz. **E**t mittentes cōgregauerūt

[†] p̄ principes.
omnes satrapas philistinorū ad
se: z dixerunt. **Q**uid faciemus de

arca dei israel? **R**esponderuntqz
[†] s̄ sacerdotes et diuini. [†] torcularia vel op-
p̄zimentes.
gethei **C**ircūducatur arca dei isrl̄

Et circūdixerunt arcam dei isrl̄.
Illis autem circūducentibus eā:

hiebat manus domini super singu-
las ciuitates interfectiois magne

nimis. z percutiebat viros vnius-
cuiusqz vrbis a puero vsqz ad ma-
iorem: z cōputrescebāt prominē-
tes extrales eoz. **I**nterūtqz gethei

cōsiliū z fecerūt sibi sedes pellic-
ceas. **M**iserunt ergo arcam do-
mini in achazon. **L**unqz venisset

arca domini in achazon. exclama-
uerunt achazonite dicentes: **A**d-
dixerūt ad nos arcā dei israel: vt

interficiat nos z populum nostrū
Miserūt itaqz: z congregauerunt

oēs satrapas philistinorū. **Q**ui
dixerunt: **D**imittite arcam dei isrl̄

z reuertatur in locum suum: z nō
interficiat nos cuz populo nostro

Fiebat enim pauor mortis in sin-
gulis vrbibus: z grauissima valdē

manus dñi. **C**iri quoqz q̄ mortui
non fuerant: percutiebant i secre-

tiozi parte narium: z ascendebat
vlulatus vniuscuiusqz ciuitatis in

cælum.

Et percussit in
I. p. n. **Q**ui testamē-
tum dei suscipiunt: z
posteriora huius vite
diligūt. ex ipsis iuste
in posteriora crucia-
buntur: que debent
estimare sicut sterco-
ra. **Q**ui enim testamē-
tum dei assumunt: z i
posteriora respicien-
tes veteri se vanitate
non exuunt: similes
sunt eis q̄ arcā testa-
menti iuxta idola sua
posuerunt. **E**t vetera
quidem etiam illis no-
lentibus cadunt: qz
omnis caro fenit. ar-
ca autem manet igitur
num. scaturit. s. testa-
mentum regni celoꝝ
vbi est verbus dei in
eternum.

Circūducatur.
vt si quocunqz eat. p-
cussio comiteur: scia-
mus esse plagā a deo
qd̄ voluntate dei cō-
silio eorum actū est:
vt plaga communis
esset: qm̄ culpa cōmu-
nis erat.

Ergo. interiora.
inde extrales. vbi fie-
bat plaga.

Septem mensibus. Septenari⁹ significat vniuersitatem temporum. que discurrit septenario numero dierum. et significat dei testamentum: vsq; ad confirmationem seculi in gentibus permansurum.

Quinq; anos etc. **Q**uinq; anni aurei: et quinq; mures q's fecerunt philistei post plagam suam: et attulerunt ad arcam. significat qz carnales quinq; sensibus corporis dediti. cum a dno fuerit correpti scelera sua. ppa agnoscentes iuste se percussos esse p'sitent: et licet cogitauerunt in melius commutant. qd bn significat quinq; ciuitates philistinorum. azotus. gaza. ascalon. geth. achazot. illos. i. exprimites: q' externi hominis actus sequuntur. Gaza ciuitas eueborum i q' habitauerunt capadoces p'stinis cultoribus i terfectis. apd veteres erat finis chananeorum iuxta egyptum. et cecidit i forte iude: sed ea non potuit obtinere: qz enachim. i. gigatel allop'biloz fortissime resistit. Et e' vsq; hodie insignis ciuitas palestine. dicitur gaza futura i tumulum sempiternum. qz primu fundit' destructa est: et i alio loco alia edificata. Ascalon vrbis nobilis palestine deserta tribu iude: s; habitatores ei' superare non potuit. Beth aut nunc vicijs gradis vocat' gethan. Inter antipatrem et thana. e' et alia villa hui' nois. Achazot e' i tribu dā vel i tribu iude ad lenā chananeoz s; p'stinis habitatores n' cepulit. et vsq; hodie gradis vici' acharon dicitur inter azotum et thana. nam respiciens ad orientem. Quidā putant acharon turris stratonis postea cesareā nūcupatā. Azotus iter pretat' ignis p'ris mei v' incendit. Gaza fortitudo. ascalon ignis ifamis. v' ignis ignobilis. Beth. torcular

Hic ergo arca dñi i regione philistinorum

septem mensibus. Et post hec vocauerunt philistinim sacerdotes et diuinos dicentes. Quid faciemus de arca dei? Indicate nobis quomodo remitemus eam in locum suum. Qui dixerunt: Si remittitis arcam dei israel. nolite dimittere eam vacuam: sed qd debetis reddite ei pro peccato: et tunc curabimini. et scietis quare non recedat manus eius a vobis. Qui dixerunt: Quid est quod pro delicto reddere debeamus ei? Responderunt illi. ^{vel eis} Juxta numerum prouinciarum philistinorum. quinq; anos aureos facietis. et quinq; mures aureos. quia plaga vna fuit omnibus vobis et satrapis vestris. Facietis qz similitudinem anorum vestrorum. et similitudines murium qui demoliti sunt terram. et dabitis gloriam deo israel: si forte releuet manum suam a vobis. et a dijs vestris. et a terra v'ra. Quare aggrauatis corda v'ra: sicut aggrauauit egyptus et pharao cor suu'. Nonne postq; percussus est. tunc dimisit eos: et abierunt. Nunc ergo arripite et facite plaustrum nouum vnum. et duas vaccas fetas. quibus non est impositum iugum iungite i' plastro: ^{quasi in seculo remanentes. s; pariter filios} et recludite vitulos earum domi. Colletisq; arcam domini et ponetis in plastro. et vasa aurea que exoluistis ei pro delicto. ponetis

in capsella ad latus eius. et dimitte eam vt vadat: et aspicietis. Et siquidem per viam finium suorum ascenderit contra bethsames: ipse fecit nobis hoc malum grande. Sin autem minime. sciemus quia nequaquam manus eius tetigit nos: sed casu accidit. ^{s; sanctos renunciantes. seculo.} Fecerunt ergo illi hoc modo. Et tollentes duas vaccas que lactabant vitulos. iunxerunt ad plaustrum. vitulosq; earum recluserunt domi. et posuerunt arcam dei super plaustrum et capsellam que habebat mures aureos et similitudinem anorum. Ibant autem in directum vacce per viam que ducit bethsames: et itinere vno gradiebantur pergentes et mugientes: et non declinabant neq; ad dexteram neq; ad sinistram. Sed et satrapę philistinorum sequebantur vsq; ad terminos bethsames. Porro bethsamites metebant triticum in valle. Et eleuantes oculos viderunt arcam: et gauisi sunt cum viderent. Et plaustrum venit i agrum ioseph bethsamite: et stetit ibi. Erat autem ibi lapis magnus. Et conuiderunt ligna plaustrum: vaccasq; ^{s; leuite vel sacerdotes: qz alijs non licebat.} imposuerunt super ea holocaustum domino. Leuite autem deposuerunt arcam dei et capsellam que erat iuxta eam: in qua erant vasa aurea: et posuerunt super lapidem gradem. Viri autem bethsamite obrulerunt holocausta. et immolauerunt victimas in die illo domino: et quinq; satrapę philistinorum viderunt: et re-

Achazot. eruditio tristitia. vel sterilitatis. Dis enim p'piscetia i famis et ignobilis: p' diabolū ifamata. p' contrarias fortitudines iftigata. et p' torcular neque expressa. vnum pfundit amaritudinis. in doctrina praua: et opatione puerfa: et iō tedit ad mortē vbi e' tristitia vera et sterilitas perpetua.

Plaustrum. Curculi. arca sacra scriptura.

Quas vaccas Iudoms. Vacce arca gethates factos significat: q' seculo renūciat: qui nullū delicti traxerunt iugū. Sicut enim vacce vitulorum affectu a recto itinere n' deniāt. sic sancti p'ies tali affectu a bono p'posito nō exorbitāt.

Bethsames. Cimitas e' sacerdotat' i tribu beniamin: q' v' qz hodie monstrat' de eleutheropoli p'gentibus nichopolim i. x. miliario p'tra orientē. Altera bethsames e' i tribu neptali: in q' p' māsere cultores aniq.

Que ducit. Via. i. regia entes bethsames. i. i domū solis celestē. i. hierusalē vbi semp lucet sol iusticie.

Et nō decli. i. nec extollebat. p'speris: nec fragebant' aduersis. Sicut ad g'ni solis habitationē tēdim': ab itinere dei p' carnalibus affectibus n' declinam'. p'sandū aut q' vacce dei plastro suppositę p'gūt et genuit nec tñ ab itinere gressus flectūt. sic p'dicatores dei et q'libet fidel' itra ecclesiā esse debēt: vt p'rimis cōpatiāt' p' charitatē et de via dei n' exorbitēt p' cōpassionē. Arca q'ppe supposita bethsames pergēt: e' cum supna scia ad iternę lucis habitaculū p'p'ire. qd de facim' cū p' affectu pignoz nō declinam'. Sic enī i cedere debēt: q' sacre legis iugo suppositi: per internā scientiam

domini arcam portant: vt p̄p̄inquoꝝ necessitatibus cōdolentes a rectitu-
dine non declinent. quozū gratia mentē nostrā tenere debet: ne aut si affe-
ctu non tangitur dura sit. aut plus tacta sit in fletu remissa.

Bethsames. Dom⁹ sol. Hęc ē ecclesia q̄ sole iusticie illustrata. Beth-
sames in valle fru-

menta metere. est do-
ctores ecclesie anno-
nam verbi dei in hu-
militate tractare. La-
pis i agro iosue. chri-
stus i ecclesia sua. Li-
gna plaustru crucis xpi
Vaccas super lapi-
dem immolare. est cō-
uersos a seculo i xpi
imitatōe mortificare

Azotus unū.
zc. Ildo. Quinqz
anos. 7 quinqz mures
quinqz ciuitates de-
derunt. Reliquę autē
ciuitates prouinciaz
7 villę que crāt absqz
muro: mures tantuz
vnde. Ab vrbe mu-
rata vsqz ad villam
q̄ erat absqz muro zc

Abel. Ciuitas ē
in termino israel: que
ante bethsames vo-
cata: nūc vocat̄ abel
vel propter luctuz su-
per viris bethsamiti-
bus ibi factū. vel pp̄
distinctionē ciuitatis
a bethinacha: d̄ q̄ ex-
clamauit mulier sapi-
ens ad ioab. qui iter-
rogant interrogēt in
abella.

Percussit autē
Qui cū nō essent leni-
te: ausi sunt videre ar-
cam. hoc ne pateret̄ i
exodo populus: lōge
stabat. solus moyses
ascendit ad dñm.

Percussit de
populo zc. In be-
bzeo percussit de po-
pulo. lxx. viros. 7. l.
milia viros. lxx. viros
indices. Lxx. hebrei
dicunt: nulli licebat
detectā videre arcā
nisi pontifici. percussū
ergo sunt eo q̄ indi-
gni essent: vel idigne
accessissent: vel nō cu-
stodissent arcam.

Miserunt nun-
cios R. Significa-
tur translatio testamē-
ti dñi a iudcis ad gē-
tes. quia cum illi car-
nali obseruantia atqz
phanisicōzū superstitionibus legem sedarent. christi 7 discipuloꝝ eius do-
ctrinam recusauerūt. vnde: Vobis oportebat primū loq̄ verbi dei: sed
qz indignos vos iudicastis. ecce cōuertimur ad gentes.

Chariatharim. R. Interpretat̄ villa siluarū. de qua dicit̄. donec
inuentā locū dño tabernaculū deo iacob. Ecce audiui: nō ē in effra. iue.
e. in. c. l. Locus enī dñi est tabernaculum pectoris christiani populi. Ci-
uitas enī siluarū. i. conuentus gentium: est locus aptus ad suscipiēdas

uerfi sunt in acharon in die illa.

Di sunt autēz ani aurei: quos red-
diderunt philistim. p̄ delicto dño

Azotus unū. gaza vnuz. ascalon
vnū. geth vnū. acharon vnū. Et

mures aureos secundū numeruz
vrbiū philistim quinqz prouicia-
rum: ab vrbe murata vsqz ad vil-

lā que erat absqz muro. 7 vsqz ad
Iabel magnū super que posuerūt

arcas domini: que erat vsqz i illo
die i agro iosue bethsamitis. Per-

cussit autē de viris bethsamitib⁹:
eo q̄ vidissent arcam domini. 7 p̄

cussit de populo septuaginta viros
7 quinquaginta milia plebis. Lu-

xitqz populus: q̄ percussisset dñs
plebem plaga magna. Et dixerūt

virī bethsamitę: Quis poterit sta-
re i conspectu domini dei sancti

huius: 7 ad que ascēdet a nobis
Miseruntqz nuncios ad habita-

tores chariatharim dicentes: Re-
dixerūt philistim arcam domini

descendite 7 reducite eā ad vos.

CC. VII.

Venerūt ergo
virī chariatharim 7 re-

dixerūt arcam domini: 7 intulerūt
eam in domum aminadab in ga-

arcam. In domo aminadab. qui interpretatur pater meus spontaneus: 7
dicere potest: voluntarie. s. tibi.

Rab. Chariatharim. Ciuitas est saltuum: vna de vrbius gabaonitaz
p̄tincens ad tribū iudę nono miliario cunctibz ab elia diospoli. de hac fuit

arias propheta que
interfecit ioachim in
hierusalem: sicut scri-
bit hieremias.

Eleazarum R.
De adiutorū. Bñ
autē q̄ hoc noīe vocat̄
ad arcā dñi custodiē
dā eligit. qz sancti vi-
ri qd̄quid habēt bo-
ni deo attribuit. n̄ si
bi. vñ sufficiētia nra
ex deo ē: q̄ idoneos fe-
cit nos ministros no-
ui testamēti.

Babaa. R. col-
lis atqz humiliū. vñ
Suscipiat mōtes pa-
cē p̄lo: 7. c. i. Mōtes
maiores atqz: collecti mi-
nores. Seu etiam ga-
baa interpretat̄ subli-
mitas. vbi eleazar sa-
cerdos constituitur.

Annus uicesi-
mul. erat. qn̄ vij. ā.
no regni saul allata ē
i castrū d̄ chariathari

Annus uicesi-
mul R. No ita itel-
igendū ē. q̄ viginti
anni quibz arca man-
sit i chariatharim vsqz
ad octauum regni
dauid annū: quo eā
cōgregata populi fre-
quētia adduxit i hie-
rusalē sint cōputadi.

Inuent̄ enī i sequē-
tibz: q̄ tēpore saul
de hac ciuitate abla-
ta ē in castra contra
philisteos. 7 qz p̄stat
qz dauid duxit eam i
hierusalem de domo
aminadab: restat itel-
ligi. q̄ in diebus sau-
lis de castris relata ē
in p̄fata ciuitatem:
vnde postea regnāte
dauid reducta ē i hie-
rusalem. Est ḡ sensus
qz ex quo mās arca i
chariatharim: erat
ann⁹ uicesim⁹. cū i tē-
pore saulis trāsata ē
in castra. Vel vice-
sim⁹ ann⁹ erat cū oīs
domus isrl̄ post dñm
quēssit abiectis ido-
lis: 7 seruicis illi. qd̄
eam fecisse toto tem-
pore samuelis iosuephus testat. xxvij. s. ānis. 7 p̄no tpe regni saul: qd̄ eodē
iosuepho teste. xx. ānis tenuit. Cū enī recessisset a saule spiritus dñi: 7 agita-
ret eū spūs nequā ad p̄sequēdū dauid: secuta ē eū aliq̄ ps militię 7 plebis
Astaroth. Facta explorationū. Qui ver⁹ israelita ē: aufert a se omnē
facturā malignoꝝ spiritū 7 iactantiā atqz supbiā. Et seruit dño soli: qz
nulla societas lucis ad tenebras.

Maspbat. Ciuitas ē in tribu iudā iuxta chariatharim.

baa. Eleazarum autem filiū eius
sanctificauerūt: vt custodiret arcā

domini. Et factum est ex qua die
mansit arca domini in chariathia-

rim: multiplicati sunt dies. erat
quippe iā annus vicesimus. 7 q̄

eruit omnis domus israel post do-
minū. At autē samuel ad vniuer-

sam domum israel dicens: Si in
toto corde vestro reuertimini ad

dominū. auferte deos alienos de
medio vestru⁹ baalim 7 astaroth

7 preparate corda v̄ra dño: 7 ser-
uite illi soli: 7 eruet vos de manu

philistim Abstulerūt ergo filij isrl̄
baalim 7 astaroth: 7 fuisse dño so-

li. Dixit at̄ samuel. Cōgregate vni-
uersū isrl̄ i masphath: vt orē p̄ vo-

bis dñm. Et p̄uenērt i masphath
Hauserūtqz aquā. 7 effuderūt in

cōspectu dñi: 7 ieiunauerūt in die
illa. 7 dixerūt tibi peccauim⁹ dñe

Judicauitqz samuel filios israel i
masphath. Et audierūt philistim

qz congregati essent filij israel in
masphath: 7 ascenderunt satrape

philistinorū ad israel. Quoz au-
dissent filij israel. timuerūt a facie

philistinorū. Dixeruntqz ad samu-
el. Ne cesses pro nobis clamare

pro samuelis iosuephus testat. xxvij. s. ānis. 7 p̄no tpe regni saul: qd̄ eodē
iosuepho teste. xx. ānis tenuit. Cū enī recessisset a saule spiritus dñi: 7 agita-
ret eū spūs nequā ad p̄sequēdū dauid: secuta ē eū aliq̄ ps militię 7 plebis
Astaroth. Facta explorationū. Qui ver⁹ israelita ē: aufert a se omnē
facturā malignoꝝ spiritū 7 iactantiā atqz supbiā. Et seruit dño soli: qz
nulla societas lucis ad tenebras.

Maspbat. Ciuitas ē in tribu iudā iuxta chariatharim.

Maspbat. B.
Speculatio vel con-
templatio. vel intentio
vel locus iudicij. bñ
aut cōuenit iste locus
tam sancto viro qui i
iusticia et veritate in-
dicauit et summa prudē-
tia gubernauit pplm.

Maspbat. B.
Ecclesia i unitate fi-
dei sub nouo sacerdo-
tio collecta: aquas la-
crimarum hauriēs satis
faciēdo in conspectu
dñi effudit: ppha po-
puli i maspbat iudi-
cat: qz doctor eos ma-
xime docet: quos i in-
tentione contēplatio-
nis. et ad amorem pa-
trie celestis intentos
esse perspexit.

**Hauserunt
aqua et effude-
runt. B.** Sicut aqz ef-
fusa n̄ redit: sic nec ipi
redirēt ad idolatriā.

Agnus lactentē
Agnus oblatas pro
populo dei victoriaz
p̄stet: et p passionē
christi demōibz supra
qz: par data ē fidei.

Rab. innocentes
vitam igne charita-
tis accensam.

Bethachar. B.
domus agnitionis: vel
domus agni.

**Et posuit euz
iter maspbat.** alia
editio inter maspbat
nouā et veterē: et vo-
cauit nomē eius abe-
neser. vñ abongener
i. lapis adiutorij. hęc
est medietas salua-
toris: per quā transe-
undū ē a maspbat ve-
teri ad nouā. i. ab in-
tentione qua expecta-
tur i carnali regno be-
atitudo fallax: ad intē-
tionē qua p nouū. t.
expectat i regno ce-
loz beatitudo vera:
qz qm̄ nihil ē meius:
hucusqz adiuuat de-

**Maspbat. In-
tentio. Sen. dentū**
Lapis inter hęc. chri-
stus iter intētionē ve-
teris. t. euāgelij p̄di-
cationē posuit. i. ple la-
pis p̄ firmitatē ad-
iutorij: qz suos cōtra
demōes adiuuat di-
micantes.

Ducusqz. au.
Quia qz hos terminos
trāscendūt: vt hereti-
ci. auxiliū dei nō me-
rentur.

ad dominum deum nostrū: vt sal-
uet nos de manu philistiorū. Tu-
lit autem samuel agnum lactentē
vnum: et obtulit illū holocaustuz
integrum domino. Et clamauit
samuel ad dñm pro israel: et exau-
diuit eum dñs. Factū est autē euz
samuel offerret holocaustū philis-
teos inire p̄lium contra israel.
Intonuit autē dñs fragore ma-
gno i die illa super philistim: et ex-
territ eos: et cęsi sunt a filiis israel
Egressiqz viri israel de maspbat p-
secuti sunt philisteos: et percussē-
runt eos vsqz ad locuz qui erat subter
bethachar. Tulit autē samuel lapi-
dem vnum. et posuit eū inter mas-
pbat et inter sen: et vocauit nomen
loci illius lapis adiutorij. Dixitqz
hucusqz auxiliatus ē nobis dñs
Et humiliati sūt philistim: nec ap-
posuerūt vt venirent vltra in ter-
minos israel. Facta est itaqz man-
domini super philisteos cunctis
diebus samuel. et reddite sunt vr-
bes quas tulerat philistim ab isrl
israel: ab acharon vsqz geth et ter-
minos suos. Liberauitqz israel d-
manu philistinorū. eratqz par iter
israel et amorreū. Judicabat quo-
qz samuel israel cunctis dieb⁹ vi-
tę suę. Et ibat per singulos annos
circūiens i bethel i galgala et mas-
pbat: et iudicabat israelē in sup̄ra
dictis locis. Reuertebatqz i rama-
tha. ibi enim erat domus eius: et
ibi iudicabat israelē. Edificauit
ibi etiam altare domino.

C. C. VIII.

Factum ē autē
quia etate et curis grauatis
solēna celebrare non poterat.
cum senuisset i samuel.

posuit filios suos iudices super
israel. Fuitqz nomē filij eius pri-
mogeniti iobēl: et nomen secundū
abia: iudicum in bethabe. Et non
ambulauerūt filij illius in vijs ei⁹
sed declinauerūt post auariciam.
acceperūtqz munera: et puerterūt
iudicium. Cōgregati ergo vniuer-
si maiores natu israel: venerūt ad
samuel i ramatha. Dixeruntqz ei:
Ecce tu senuisti: et filij tui nō abu-
lant in vijs tuis. Constitue nobis
regem vt iudicet nos: sicut et vni-
uerse habent nationes. Displicuit
qz sermo in oculis samuelis: eo qz
dixissent da nobis regem vt iudi-
cet nos. Et orauit samuel ad dñm
Dixit autē dominus ad samuel Au-
di voces populi in omnibus que
loquūtur tibi. Non enim te abie-
cerunt: sed me ne regnem sup eos
iuxta omnia opera sua que fecerūt.
a die qua eduxi eos de egypto: vs-
qz ad dies hanc. Sicut derelique-
runt me: et seruiuerunt dijs alienis
sic etiam faciunt tibi. Nunc ergo
audi vocem eozū. Uerū tamen cō-
testare eos: et p̄dic eis ius regis.
qz regnaturus ē sup eos. Dixit ita-
qz samuel omnia verba dñi ad po-
pulum qui petierat a se regem. et
ait: Hoc erit ius regis. qui impa-
turus ē vobis. Filios vestros tol-
let: et ponet in curribus suis. Fa-
cietqz sibi equites et p̄cursores
quadrigarū suarum. Et cōstituet

Eratqz par. chri-
stus ē nra par: qz fecit
vtraqz vñ. p que fa-
cti sūt. ppe qz erāt lōge

Balgala. Cui-
tas ē vbi tolue pplm
scđo circūcidit et pas-
cha celebravit: et desi-
ciēte māna isrl vsus ē
panibz triticeis. vbi et
lapides sūt trāslati d-
aluce iordanis. vbi
tabernaculū testimonij
multo tpe fuit. hęc ce-
cidit i forte iude: et vs-
qz hodie ostendit locus
in secūdo ab hierico
militario hoibz illius
regionis venerādu.

Intonuit B. cū
p̄dicatore euāgelij
dñs ironat: spiritales
hostes i fugā pueritū
corā isrl. i. p̄lo dei. et
psequit eos vsqz i do-
mū agnitōis: vsqz qz
s. ois error expurget:
et deo de cognoscat.

Balgala. interp-
tat voluntario vs
uelatio. bñ g. ppha i
bethel et galgala et
maspbat iudicauit is-
rael. et reuertē i rama-
tha i domū suā iudi-
cauit ibi isrl: et edifica-
uit ibi altare dño. Ex-
emplū tribuens iudi-
cū esse faciēdū in do-
mo dei. nō idiscrete:
vel maliuola mente:
sed scđm qd scripta
reuelauerit. et intētio-
ne bona et amore fra-
tino: et sic eē reuertēdū
i ramatha i domum
nram. i. ad iterna pe-
ctoris: vt vacem⁹ p̄te
platoi. et i altari fidei
gratas hostias opis
et vitatis offeramus.

Edificauit al. d
Lex p̄cepit n̄ edifica-
ri altare: nisi vbi dñs
elegisset. sed ne imola-
rēt dijs: p̄struxit alta-
re i qz nō respēdit.

Posuit si. B. qz
scđm iosephū altēz i
bethleē. alterū in ber-
sabe posuit.

Abia B. p̄ dñs
l p̄ fuit bñ g. qz i cho-
ata iusticia n̄ p̄māse-
rūt: et p̄nitatē dñi ne-
glexerūt: fuit de⁹ vs
p̄ fuit noiati sūt. vt si-
gnificēt p̄nitatē dei
indignū.

Et nō am. zc. qz
p̄ munere opp̄mebat

institiā ad ep̄lat p̄cio
 facti p̄uina dclinatel
Vocabulo
Saul. Saul qui offe
 lo deo factus ē rex su
 per israel: iudeos si
 gnificat. sicut enī ipse
 durus et superbus et
 rigidus factus est: vt
 eos seruiti onere ma
 gis premeret q̄ libe
 raret. sic populus in
 deorum: quāuis vn
 ctus in sacerdotibus
 et regibus: tamen an
 cille filius erat que in
 seruitutē generabat:
 nec perfectā libertatē
 per vnctionem conse
 qui poterat. p̄cipue
 quia regem verum et
 mansuetū recipere no
 luit: per que potuit li
 berari. Saul e. go pe
 titio interpretat: qui
 fuit de stirpe benia
 min: quia filius cis. fi
 lij abiel. filij seor. filij
 bechozeb. filij sared
 filij aphia. Benia
 min filius dextre. Cis
 dorus: vel vomitus
 viri: vel vomitus vir
 Abiel pater meus de
 us. Seor paruulus:
 turbulens. Becho
 reb. primogenit⁹ tu⁹
 Sared descensio. A
 phia liberalitas dñi
 Israel ergo filius dei
 primogenitus. et pat
 eius deus. filius fuit
 dextre: qz per auxiliū
 dei hostibus p̄uina
 luit: sed qz ingratus et
 durus a liberalitate
 dñi descendit: i blas
 phemiā erupit: et de
 magno paruulus: et
 de placido turbulen
 tus factus est.
R. Saul asinas pa
 tris sui querens. v̄it
 ad propheta. a quo
 vnctus est. significat
 qz in dei stulticiā car
 nalis sensus sequētes
 p̄ errozes deuioz luxū
 mundi perquirunt.
 Asinus enim brutus
 et luxuriosus animal
 est. et ad prophetā ve
 nientes. i. moysen: au
 diunt asinas esse in
 uentas. i. bona terre
 sibi esse debita. a quo
 etiam vnctionis oleū
 et regni gubernaculū
 promittit: i quibz ad
 tēpus fratres suos d̄
 manu hostium eripe
 rent.

^{s iudices.}
 sibi tribunos et ceteros. et ara
 tores agrorum suorum. messorēs
 segetum. et fabros armorum et curru
 um suorum. **Filias quoque vestras**
^{s coquarias}
faciet sibi unguentarias. et foca
rias. et panificas. Agros quoque ve
stros et vineas et oliueta optima
tollet: et dabit seruis suis. Sed et
^{s que redeunte anno vinee profertur.}
segetes vestras. et vinearū reddi
tus addecimabit: vt et det eunuchis
et famulis suis. Seruos etiam ve
stros et ancillas et iuuenes opti
mos et asinos auferet: et ponet in
opere suo. Breves quoque vestros
addecimabit. vosque eritis ei serui
Et clamabitis in die illa a facie re
gis vestri. et non exaudiet vos do
minus in die illa: quia petistis vo
bis regem. Noluit autē populus
audire vocem samuelis. sed dixē
^{s. audiemus te.}
rūt: Nequaquam. rex enim erit sup
nos. et erim⁹ nos quoque sicut oēs
gentes. et iudicabit nos rex noster
et egredietur ante nos: et pugnabit
bella nostra pro nobis. Et audiuit
samuel omnia verba populi: et lo
cutus est ea in auribus domini.
Dixit autē dñs ad samuelem. Audi
vocē eorū: et cōstitue super eos re
gem. Et ait samuel ad viros israel
^{s donec indicet deus quid faciamus.}
vadat vnusquisque in ciuitatē suā.

C. IX.

Erat uir de
^{s filius dextre. s durus vt vomitus viri: vel romens vir.}
 beniamin nomine cis
^{s pater meus deus. s paruulus vel turbu lentus. s primogenitus tuus.}
 filij abiel. filij seor. filij bechoz
^{s descendens vel descensio. s liberalitas domini. s binomus fuit. erat autē familia pertinens ad tribum beniamin.}
 filij sared. filij aphia. filij viri ge
 mini fortis roboze. Erat ei filius

^{s petitio.}
 vocabulo saul. electus et bonus:
^{s secundum huius vite iusticiam.}
 et non erat vir de filiis israel melior
 illo. Ab humero et sursum eminebat
 super omnē populum. Perierunt
 autem asine patris saul. Et di
 xit cis ad saul filiū suum. Tolle te
 cum vnū de pueris: et cōsurgēs
 vade et quere asinas. Qui cum trā
 sissent per montē ephraim. et p̄ ter
 ram salisa. et non inuenissent: trāsi
^{s ciuitas melchisedech.}
 erunt etiā per terram salū. et nō
^{s. i. beniamin}
 erant: sed et per terrā gemini et mi
 nime reppererunt. Cum autē ve
^{s pauus samuelis}
 nissent in terram suph. et non iue
 nissent. dixit saul ad puerum suū.
 qui erat cum eo: Veni et reuertamur
^{s a mente amouerit.}
 ne forte dimiserit pater meus asi
 nas: et sollicitus sit pro nobis. Qui
 ait: Ecce est vir dei in ciuitate hac
 vir nobilis. Omne quod loquitur:
 absque ambiguitate venit. Nūc er
 go eamus illuc: si forte indicet no
 bis de via nostra propter quā ve
 nimus. Dixitque saul ad puerū suū
^{s putauit saul. qz non indicaret asinas. ni si precio.}
 Ecce ibimus. quid feremus ad
^{s faculus uel pera.}
 virum dei: Danis defecit iustar
 cius nostris. et sportulam nō habe
 mus: vt demus homini dei: nec
 quicquā aliud. Rursū puer respō
 dit sauli et ait: Ecce inuenta est in
 manu mea quarta pars stateris
 argenti. demus homini dei: vt indi
 cet nobis viam nostram. Quā in
 israel sic loquebatur vnusquisque
 vadens consulere deum. Venite
 eamus ad uidentes. Qui enim pro
 pheta dicitur hodie: vocabatur oliz
 videns. Et dixit saul ad puerum
 suum. Optimus sermo tuus: veni

Non erat me
lior. H. Scdm p̄g
 sentis vite iusticiam.
Idem. Hoc magi ad
 xpm pertinet: d̄ quo
 dicit: ecce puer meus
 electus quem elegi: et
 alibi. Quis similis
 deo in filiis dei.

Stateris. Sta
 ter sidus ē qui habet
 xx. obolos. i. denari
 os decem.

Demus. Quāuis
 se dare decreuerint:
 non legimus qz sa
 muel acceperit. si ta
 men accepisset: nō re
 putaretur in diuinati
 onis premium: sed in
 prophete stipendiū.

Quā in israel
sic loqueba. zc.

Et ait beda non by
 storiographi: sed el
 dre verba sunt.

Uidens. Dicit
 propheta: qz per spi
 ritū p̄uolūt futura.

Cliuū. Cuius
ascensus montis flex
uosus.

eamus. Et ierunt in ciuitatē i qua
erat vir dei. Cūq; ascenderent
cliuū ciuitatis. inuenerūt puellas
ciuitatis egredientes ad haurien
dam aquam: et dixerunt eis. Nū
hic est videns? Quē respondētes
dixerūt illis. Hic est ecce ante te:
Festina nūc. Hodie enim venit i
ciuitatez: qz sacrificium est hodie
populi in excelso. Inredientes
urbem statim inuenietis eū: an qz
ascendat excelsum ad vescenduz.
Neq; enim comesturus ē populuz
donec ille veniat. quia ipse bene
dicet hostię: et deinceps comedēt
qui vocati sunt. Nunc ergo cōscē
dite: quia hodie reperietis eū. Et
ascenderunt in ciuitatem. Cūq;
illi ambularent i medio vrbs. ap
paruit samuel egrediens obuiam
eis: vt ascenderet in excelsū. Dñs
aut reuelauerat auriculā samuelis
ante vnā diem qz veniret saul. di
cens: Hac ipsa hora. quē nunc ē
cras mittam ad te virum de terra
beniamin. et vnget eum ducē sup
populum meuz israel: et saluabit
populuz meū israel de manu phi
listinorū. qz respexi p populū meū.
Venit enim clamor eoruz ad me.
Cūq; asperisset samuel saulē: dñs
ait ei. Ecce vir quē dixeram tibi.
Iste dominabit populo meo. Ac
cessit autē saul ad samuelem i me
dio porte: et ait. Indica oro mibi:
vbi est domus videntis. Et respō
dit samuel sauli dicens: Ego sum
videns. Ascende ante me in excel

Et unget eum
duce. Saul victus
christū significat: qui
et ipse christus appel
latus ē. vii. Quare nō
timuisti mittere ma
num in christū dñi.

[†] s christus saluet populum suū de potestate de
monum.

sum vt comedes mecum hodie: et
dimittā te mane: et omnia quē sūc
in corde tuo indicabo tibi. Et de
asinis quas perdidisti nudius ter
tius. ne sollicitus sis: quia inuēte
sunt. Et cuiuserunt optima quēq;
israel: nonne tibi et domui patris
tui? Respondens autē saul ait: Nū
quid non filius gemini ego sum
de minima tribu israel. et cognatō
mea nouissima inter omnes fami
lias d tribu beniamin? Quare er
go locutus es mihi sermonē istū?
Assumens itaq; samuel saulem et
puerum eius. introduxit eos i tri
clinū: et dedit eis locum in capite
eoruz qui fuerant inuitati. Erant
eniz quasi. xxx. viri. Dixitq; samu
el cocō: Da partem quā dedi tibi:
et p̄cepi vt reponeres seorsū apud
te. Leuauit autē cocus armum: et
posuit ante saul. Dixitq; samuel.
Ecce qd remāsit pone ante te et co
mede: quia de industria seruatus
est tibi quādo populū vocaui. Et
comedit saul: cum samuele in die
illa. et descenderūt de excelso i op
pidum: et locutus est cū saul in so
lario. Strauitq; saul et dormiuit i
solario. Cūq; mane surrexissent: et
iam dies lucefceret. vocauit samu
el saul in solarium dicens: Surge
vt dimittam te. Et surrexit saul.
Egressiq; sunt ambo. ipse videlicet
et samuel. Cūq; descenderēt in ex
trema parte ciuitatis samuel dix
it ad saul: Dic puero vt atcedat
nos et transeat. Tu autēz subsiste
paulisp: vt indicē tibi verbū dñi.

Omnia que s. i.
R. Tradunt hebrei
fuisse i corde saul: qz
ret esset futurus. cum
vidisset p visum se i
vertice arboris pal
me collocari: qd est si
gnum regnaturi.

Assumēs itaq;
zc. R. Q. samuel
saulem in excelsū du
xit. refectionē tribuit.
significat. p̄betat po
puli hebreoz doctri
na sua ad altiora pro
uocantes: vt scientia
spiritali refectus i cul
mine virtutū cōsistat
nec relabatur ad vicia
Triclinū. Ce
naculū a tribus lectu
lis discubentium.

De industria.
i. de providentia. da
tur intelligi qz iam cō
mederit: licet nō ple
ne. qz reuelante dño
qd veniret saul: con
uiuium dilatū est.

Cūq; descende
rent. Descenderunt
de excelso: vt in aliq
secretiori loqueret de
regno et vinceret eū.

C. X.
Lenticula
 lam. Lenticula vas
 ficile quadrangulū:
 in latere habēs forā
 men per quod fragilitas
 regni designatur.

C. X.
Oblit autē sa-
 muel lenticulā olei. et ef-
 fudit super caput eius: et deoscular
 eū ait. Ecce vnxit te dominus sup
 hereditatē suam in principē: et tu
 liberabis populū eius de manu
 inimicorū eius qui in circūitu sūt
 Et hoc tibi signum: quia vnxit te
 dñs in principē. Cum abieris ho-
 die a me: inuenies duos viros iux-
 ta sepulcrum rachel in finibus
 beniamin in meridie ^{causa delectationis et exercitiū} salietes ma-
 gnas foueas: dicentq; tibi. Inue-
 nte sunt asinē ad quas ieras pqui-
 rendas: et intermissis pater tuus
 asinis. sollicitus est pro vobis. et
 dicit: Quid faciam de filio meo.
 Cūq; abieris inde. et vltra transie-
 ris et veneris ad quercū thabor: ^{causa orationis}
 inuenient te ibi tres viri ascendē-
 tes ad deum in bethel. vnus por-
 tans tres hedos: et alius portās
 tres tortas panis. et alius portās
 lagenam vini. Cūq; te salutauerit
 dabunt tibi duos panes: et accipi-
 es de manu eorū. Post hęc vēies
 in collem domini. ^{collis dei locus ē: vbi prophete habitabant} vbi ē statio phi-
 listinorū. Et cum ingressus fueris
 ibi urbem. obuium habebis gre-
 gem prophetarū descendentiū de
 excelso: et ante eos psalteriū et tim-
 panum. et tibiam. et citharā. ipsos
 q; prophetātes. Et insiliet in te spi-
 ritus domini. et prophetabis cum
 eis: et mutaberis in virum alium.
 Quando ergo euenerit signa hęc
 omnia tibi. fac quęcūq; inuenerit
 manus tua: quia dominus tecum
 est.

**Et propheta-
 bis.** Iudei tradunt
 eū prophetasse de fu-
 turo seculo. de gog et
 magog. et premijs iu-
 storū et penis malorū.
**Quando ergo
 e. i.** quasi his lignis
 nolle poteris: quod deus
 te regem fore voluit.
 ideo i omnibus rega-
 liter age: quia dominus
 tecum est.

est. Et descēdes ante me in galga-
 la. ego quippe descendā ad te. vt
 offeras oblationē: et immoles vi-
 ctimas pacificas <sup>subauditur i consecrationē regni tui septē
 itaq; dies nō ad expectandū: sed ad immolandū
 statui sunt.</sup> septem diebus
 Expectabis donec veniā ad te: et
 ostendā tibi quid facias. Itaq; cū
 auertisset humerū suū. vt abiret
 a samuele immutauit ei deus cor
 aliud: et venerūt omnia signa hęc
 in die illa. Veneruntq; ad p̄dictū
 collem: et ecce cuneus prophetarū
 obuius ei. Et insiluit super eū spi-
 ritus domini: et prophetauit i me-
 dio eorum. Videntes autē omnes
 qui nouerant eū heri et nudius ter-
 tius: quod esset cum prophetis et pro-
 phetaret. dixerūt adinuicē: Que-
 nam res accidit filio cis? Num et
 saul inter prophetas? Responditq;
 alius ad alterum dicens: Et quis
 pater eius? Propterea versus est
 in prouerbiū. Nū et saul inter pro-
 phetas? Lessauit autē propheta-
 re et venit ad excelsum. Dixitq; pa-
 trinus saul ad eum et ad puerū ei?
 Quo abiistis? Qui responderunt.
 Querere asinas. Quas cum non
 repperissemus: venimus ad samu-
 elez. Dixitq; ei patrus suus. In-
 dica mihi quid dixerit tibi samu-
 el. Et ait saul ad patrum suum.
 Indicauit nobis: quod inuentę essēt
 asinē. De sermone autē regni nō
 indicauit ei: quę locutus fuerat ei
 samuel. Et conuocauit samuel po-
 pulum ad dominū in masphat: et
 ad filios israel. Hęc dicit dominus
 deus israel. Ego eduxi isrl' de egypto:

Septē diebus
 Subauditur in conse-
 cratione regni tui: si-
 cut in consecratione sa-
 cerdotū. vij. diebus
 offerbantur victime
Et uenerūt oia
 Significat: quod iudicis
 omnia que moyses et
 prophete p̄dixerāt eue-
 nerūt. Ipsi x̄o libros
 legis et prophetarum
 tenentes. diuinare vi-
 dentur: cū futura my-
 steria de christo et ec-
 clesia in eis scripta p̄-
 nunciare noscuntur.
**Et quis pater
 eius?** Quisq; ma-
 ior illo in dignitate et
 sapientia? Dicit ergo
 tanq; pater et magi-
 ster inter prophetas
 versari.
**Et quis pater
 eorum.** i. prophetarū
 subauditur nisi deus
Pylice. Se-
 niores israel reproba-
 to samuele: reges sibi
 petierunt: et scribe cū
 p̄banis et pulso x̄po
 vero sacerdote clama-
 nerunt. nō habemus
 regem nisi cesarē. vñ
 samuel interpretatur
 nome ei' de'. Saul
 peritus sine petitiō:
 quia a populo est postu-
 latus: barrabas itel-
 ligit. Cis dur' et vo-
 mens. Abiel pater me-
 us deus. Iudici enī
 duri et vomentes deū
 patrē confitendo. fi-
 lium negant: sed q̄ ne-
 gat filiū. negat et pa-
 trē qui misit eum.
 Saul asinas patris
 querens: in regno as-
 sumptus ē: et saluator
 a pie missus ad onces
 que perierāt domus
 israel: super cunctum
 populū in regē cōsti-
 tutus est. Hoc enī sūt
 asinē quod onces. Saul
 accepit armū: et chri-
 stus p̄cipatū. Saul
 a samuele est victus.
 et vñ genitus a patre
 spiritali victioe de-
 libutus. Ab humero
 saul supereminēbat:
 quia caput nostrū su-
 pra nos ē christus.

et erui vos de manu egyptiorum: et de manu omnium regum qui affligebant vos. vos autem hodie proiecistis dominum deum vestrum: qui solus saluauit vos de vniuersis malis. et tribulationibus vestris: et dixistis. Nequaquam: sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram domino per tribus vestras et per familias. Et applicuit samuel omnes tribus israel: et cecidit sortis super tribum beniamin. Et applicuit tribum beniamin et cognationes eius et cecidit super cognationem metri: et peruenit versus ad saul filium. **Lis** Querierunt ergo eum: et non est inuentus illic. Et consuluerunt post hunc dominum. vtrum nam venturus esset illuc? Responditque dominus: Ecce absconditus est domi. Lucurrerunt itaque et tulerunt eum inde. Stetitque in medio populi: et altior fuit vniuerso populo ab humero et sursum. Et ait samuel ad omnem populum. Certe videtis quem elegit dominus: quoniam non sit similis illi in omni populo. Et clamauit cunctus populus. et ait: **Uinat rex.** Locutusque est autem samuel ad populum legem regni. et scripsit in libro: et reposuit coram domino. Et dimisit samuel omnem populum: singulos in domum suam. Sed et saul abiit in domum suam in gabaath: et abiit cum eo pars exercitus: quorum tetigerat deus corda. **Filii vero belial dixerunt: Num saluare nos poterit iste? Et despererunt eum: et non attulerunt ei munera.** Ille vero dissimulabat se audire.

C. XI.
Et factum est quod si post mensem. ascendit naas ammonites: et pugnare cepit aduersus iabes galaad. Dixerunt autem omnes viri iabes ad naas. Dabero nos federatos: et seruiemus tibi. Et respondit ad eos naas ammonites: **In hoc feriam vobiscum fedus. vt etiam omnium** † s. intellectum fidei. s. propter vsum bellum: ne viderent hostem sinistro oculo sub clipeo abscondito. **vestrum† oculos dextros: ponamque vos opprobrium vniuerso israel.** Et dixerunt ad eum seniores iabes **Concede nobis septem dies: vt mittamus nuncios ad vniuersos terminos israel.** Et si non fuerit qui defendat nos egrediemur ad te. **Venerunt ergo in gabaath saulis nuncios: et locuti sunt verba audiente populo.** Et leuauit omnis populus vocem suam et fleuit. Et ecce saul veniebat: sequens boues de agro. et ait: **Quid habet populus quid plozat? Et narrauerunt ei verba virorum iabes.** Et insiluit spiritus domini in saul. cum audisset verba hec: et iratus est furor eius nimis. Et assumens vtrumque bouem concidit in frustra. **Misitque in omnes terminos israel: per manum nuncios dicens. Quicumque non erigerit. secutusque fuerit saul et samuel: sic faciet bobus eius.** Inuasit ergo timor domini populum. et egressi sunt quasi vir vnus: et recensuit eos in bezec. † s. fide trinitatis insignes. **fueruntque filiorum israel trecenta milia.** † s. fide trinitatis et cognitione legis preclari. **virorum autem iuda triginta milia.** Et dixerunt nuncios qui venerant

C. Naas iabes gala: Iabes sensus Galaad aceruus testimonij. Naas. i. serpens. s. diabolus ascendit contra sensum testimonij scripturę eruditum.

C. Et respondit ad e. n. Bellum naas bellum hereticorum contra ecclesiam significat. Naas interpretatur serpens. Amon complices vsus coangustas vel populus meroris habes exicata. Galaad aceruus testimonij. Naas ergo significat serpente antiquum qui est princeps amonitarum. i. hereticorum. Dic est enim populus meroris: qui non habet gaudium spiritus sancti: qui disponit fedus cum populo ecclesie: vt eruet oculos dextros: visus scilicet sane et orthodoxe fidei. Sinistram relinquat oculum: vt. i. praua tantum sentiat. sed mens fidelium exicata a forde vicio: aceruus testimonij. i. sententias sanctę scripturę cogit: quibus viriliter resistat hosti.

C. In bezec. Vrbe. i. adonibezec: vsque hodie dug ville dicunt bezec in septimo lapide a neapoli descendentes cito poli. Bezec interpretatur egestas. et electorum paucitatem significat. vnde multi sunt vocati: pauci vero electi. Rex quoque noster christus qui est sacerdos et propheta: contra hostes accie dirigit. de vtroque populo milites eligit fide trinitatis et perfectione insignes. hostes fugat et percutit gladio spiritus: a mane luculentis fidei: vsque dum lumen scientię et ardorem charitatis per totum orbem ecclesia diffundat.

Sic dicetis viris qui sunt i iabel
 galaad. ^{f in futuro.} Erat erit vobis salus: cū
 incaluerit sol. ^{f iusticie} Venerunt ergo nū-
 cij: et annūciauerunt viris iabes:
 Qui letati sunt: et dixerūt. Mane
 eribimus ad vos: et facietis nobis
 omne qd placuerit vobis. Et
 factum est cum venisset dies crasti-
 nus. constituit saul populū in par-
 tes. et ingressus est media castra
^{f in principio clarificantis fidei.} in vigilia matutina: et percussit amō
 vsqz dum incalesceret dies. Reli-
 qui autē dispersi sunt: ita vt nō re-
 linquerent in eis duo pariter. Et
 ait populus ad samuelem: Quis
 est iste. qui dixit saul: nō regnabit
 super nos? Date viros et interficite
 mus eos. Et ait saul: Non interfi-
 cietur quisquā in die hac: quia ho-
 die fecit dominus salutē in israel.
 Dixit autē samuel ad populū: Ve-
 nite et eamus in galgala: et innoue-
 mus ibi regnū. Et perrexit omnis
 populus in galgala: et fecerūt ibi
 regem saul coram dño in galgala
 et immolauerūt ibi victimas corā
 domino pacificas. Et letatus est
 ibi saul et cuncti viri israel nimis.

C. XII.
Dixit autē sa-
 muel ad vniuersum isrl.

Ecce audiui vocem vestram iuxta
 omnia que locuti estis ad me. et cō-
 stitui super vos regem: et nūc rex
 graditur ante vos. Ego autē serui
 et incanui. Porro filij mei vobis
 cum sunt. Itaqz cōuersatus corā
 vobis ab adolecētia mea vsqz ad
 diem hāc. Ecce prestō sum: loqz

mini de me coram domino et corā
^{f saule} christo eius. vtrum bouem cuius
 q̄ tulerim an asinum: si quēpiam
 calūniatus sum: si oppressi aliquē
 si de manu cuiusqz mun⁹ accepi:
 et contēnaz illud hodie: restituāqz
 vobis. Et dixerunt: Non es calū-
 niatus nos. neqz oppressisti: neqz
 tulisti de manu alicuius quippiā.
 Dixitqz ad eos: Testis est dñs
 aduersum vos. et testis christus
 eius in die hac: quia non inuene-
 rit ^{f opere.} in manu mea quippiam. Et
 dixerunt. Testis. Et ait samuel ad
 populum. Domin⁹ qui fecit moy-
 sen et aaron: et eduxit patres nros
 de terra egypti: adest. Nunc ergo
 state vt iudicio contendam aduer-
 sum vos corā domino de omni-
 bus misericordijs domini quas
 fecit vobiscum et cum patribus ve-
 stris. quomodo ingressus ē iacob
 in egypto. et clamauerunt patres
 vestri ad dominū. et misit domin⁹
 moysen et aaron: et eduxit patres
 vestros ex egypto: et collocavit eos
 i loco hoc. Qui obliti sūt domini
 dei sui. et tradidit eos i manu sifa-
 re magistri militie asor. et i manus
 philistinorū. et in manu regis mo-
 ab: et pugnauerunt aduersus eos.
 Postea clamaueūt ad dominū. et
 dixerunt: Deccauimus. quia de-
 reliquimus dominū: et seruiuim⁹
 baalim et astaroth. Nūc ergo erue
 nos de manu inimicorū nostrorū:
 et seruiemus tibi. Et misit domin⁹
^{f qui et gedon timor viri.} ^{f i. sanfon}
^{f fortissimus.} ^{f precipuus vel iudicio} ^{f ful-}
^{f gur vel fulmen.}
 ieroboal. et badan. et barach.

Dispersi sunt.
 Quia congregatio pra-
 uorū charitatis et fi-
 dei unitate nō iungi-
 tur. ab inuicē dissensi-
 one separatur. vnde.
 Inimici tui domine
 peribūt et dispergent

[†] ^f aperies vel apertus seu apertio. [†] ^f nominatus seu postulatus a deo.
[†] ^f ierte et samuel. et eruit vos de manu inimicorum vestrorum per circuitum: et habitastis confidenter. **U**identes autem quod naas rex filiorum ammon venisset aduersum vos. dixistis mihi: Nequaquam. sed rex imperabit nobis: cum dominus deus vester regnaret in vobis. **N**unc ergo presertim est rex vester quem elegistis et petistis. **E**cce dedit vobis dominus regem. **S**i timueritis regem. **S**i timueritis dominum et serueritis ei. et audieritis vocem eius et non exasperaueritis os domini: eritis et vos et rex qui imperat vobis sequentes dominum deum vestrum. **S**i autem non audieritis vocem domini. sed exasperaueritis sermonem domini: erit manus domini super vos et super patres vestros. **S**ed et nunc state: et videte rem istam grandem quam facturus est dominus in conspectu vestro. **N**umquid non messis tritici est hodie? **I**nuocabo dominum: et dabit voces et pluias. et scietis et videbitis: quia grande malum feceritis vobis in conspectu domini. petentes super vos regem. **E**t clamauit samuel ad dominum: et dedit ^f in aduentu christi [†] ^f .s. christus. [†] ^f blandientem predicationem [†] ^f verba euangelii vel legis. dominus [†] ^f voces [†] ^f et pluias in die illa. **E**t timuit omnis populus nimis dominum et samuelem. **D**ixitque vniversus populus ad samuelem. **Q**uia pro seruis tuis ad dominum deum tuum: vt non moriamur. **A**d didimus enim vniversis peccatis nostris: vt peterem⁹ nobis regem. **D**ixit autem samuel ad populum: **N**o

Messis. Rab. Collectio .i. gentilis populi ad fidem.
Voces. i. tonitrua: et pluias non est consuetudo iudei in tempore gratia pluere

lite timere. **V**os fecistis vniversum [†] ^f sed sequamini dominum tanquam ducem vestrum. malum hoc. **U**erutamenim nolite recedere a tergo domini: sed seruite domino in omni corde vestro: et nolite declinare post vana: ^f mundi desideria que si proderunt vobis: neque eruent vos quia vana sunt. **E**t non derelinquet dominus populum suum. propter nomen suum magnum: quia iurauit dominus facere vos sibi populum. **A**bsit autem a me hoc peccatum in domino ^f quauis me et deum offenderitis. vt cessem orare pro vobis. et docebo vos viam rectam et bonam. **I**gitur timete dominum. et seruite ei in veritate: ^f christi dei verbum. ^f sicut filii. et ex toto corde vestro. **U**idistis enim magnifica. que in vobis gesserit. quod si perseuereritis in malicia: et vos et rex vestri peribitis.

C. XIII.
Anus unius ^f .i. humilis tamquam paruulus et lactens [†] ^f iuste. s. et mansuete. postea enim magis terramur sicut quere. [†] ^f re cepisset. duobus autem annis regnauit super israel. **E**t elegit sibi saul tria milia de israel. **E**t erat cum [†] ^f vsque hodie vicus grandis ostenditur in finibus eite. distans ab ea octo miliaribus iuxta villam rama. et antiquum retinet nomen. interpretatur autem humilitas. saul duo milia in machinas et in monte bethel. mille autem cum ionatha in gabaath beniamin. **D**ozzo ceterum populum remisit vniqueque in tabernacula sua. **E**t percussit ionathas stationem philistinorum: que erat in gabaa. **Q**uod cum audissent philistini saul cecinit buccina in omni terra dicens: **A**udiant hebrei. **E**t vniversus israel audiuit huiusmodi famam. **P**ercussit saul stationem philistinorum. **E**t erexit se israel aduersus philistinum. **C**lamauit ergo populus

C. XIII.
Filius unius anni. c. l. f. **P**er anticipationem dicit de hiliboth filio saul: de quo in sequentibus dicit: quadraginta annorum erat hiliboth cum regnare cepisset super israel: et duobus annis regnauit. **S**i autem a morte belli omne tempus concludit: quo samuel et saul regnauerunt: inueniunt quadraginta anni: vsque ad mortem saulis: quando ergo saul regnare cepit: filium habebat vnus anni. qui post mortem patris regnauit in israel duobus annis. et a latronibus occisus regnum dimisit dauid. **C**ontinuat tempus samuelis cum tempore et regno saulis. hystorici enim non poterant connumerare numero iudicum. quoniam propheta erat et non toto tempore vite sue populum iudicauerat. vt alij. **G**abaath. **V**rbis est fines filij eleazar: ubi ipse eleazar sepultus est. et interpretatur collis patruelis. **D**u tria milia israelitarum electa sunt ad pugnam contra philisteos. hi enim soli apti sunt ad pugnam contra hostes ecclesie: qui habent perfectam fidem trinitatis. in qua existat superiores hostibus suis. **P**hilistinum hereticum: qui pari consensu aduersus ecclesiam conspirantes eam depopulari conantur. quibus alij abiurata fide sociantur. alij dum fidem palam confiteri metuunt: quasi in caernis latitant. **V**arię sectę vno impietatis vinculo colligatę ad decipiendum discunt. **E**quites potentia tumidi. qui hereticos inuant. **V**ulgus sicut arena multitudo heretica persuasione aggregata. **V**iri cuius laici remanentes catholici christo firmiter adherent es.

Absconderunt se zc. **R.** Absconsis .s. quibusdā israelitis qui saulē z populū qui cū eo erat reliquerāt. quēdā pars illorum qui bezei vocātur: timore perterriti. defecerunt a saul z a viris qui cū eo erant: z descēderūt i castra philistim. vnde in sequētibz. **Sed** z bezei qui fuerūt cū philistim heri z nudius tertius. Ascēderātqz cū eis in castris. reuersi sunt. vt essent cum israel: qui erant cum saul z ionatha. **Des** quoqz israelite. qui se absconderāt i monte ephraym. audientes qz fugissēt philistim locauerunt se cū suis in prelio.

Stulte egisti. **R.** Videtur quibusdā saul inculpabiliter sacrificasse: qz saul expectat iuxta placitū nō vēit. Qui autē diligenter inquirat: inuenit eū iure culpātū. z inobediētiē reū. Apd hebreos ita distinguit: z descēdes ante me in galgala. Ego qppe descēdam ad te. Deinde i fertur ad offerendas oblationes. z immolandas victimas pacificas: septē diebz expectabis. donec venias ad te. z ostendā tibi quē facias. Non ergo saul se expectari septē diebz pcepit. sed ad offerendas oblationes z immolandas victimas pacificas. se septē diebz expectari voluit. qd ille nō fecit. z idō merito culpāt z stulticie arguitur.

Quod si non fecisses zc. **Aug.** Non sic accipiendū est. quasi dñs saulem in eternum parauerit regnaturū. z hic noluerit seruare peccātū: Sciebat enī peccaturū: sed preparauerat regnū eius in quo esset figura regni eterni. vnde addidit. **Et** nūc regnū tuū nō stabit tibi. **Stetit** g. z stabit. qd i illo signatum est: sed non huic stabit: quia nō fuerat

post saul in galgala. **Et** philistim congregati sunt ad pzelandū cōtra israel. **xxx.** milia curruuz: z sex milia equitum. z reliquū vulgus sicut arena: quē est in litore maris plurima. **Et** ascēdētes castra metati sunt in machinas ad orē tem bethauen. **Qd** cum vidissent filij israel se in arto positos. **Afflictus** erat enī populus. absconderunt se in speluncis. z in abditiis: in petris quoqz z in antris. z in cisternis. **Hebrei** autē transferūt iordanem. terrā gad z galaad. **Lūqz** adhuc esset saul i galgala: vniuersus populus perterritus est. qui sequebat euz. **Et** expectauit septē diebus iuxta placitū samuelem: z nō venit saul i galgala. **Dilapsus** qz ē populus ab eo. **Ait** ergo saul. **Afferte** mihi holocaustum z pacifica. **Et** obtulit holocaustum. **Lūqz** cōpleisset offerens holocaustū: ecce saul vēiebat. **Et** egressus est saul obuias ei: vt salutaret eum. **Locutus** qz est ad eū saul: **Quid** fecisti? **Rēdit** saul: **Quia** vidi qz dilaberetur populus a me z tu non veneras iuxta placitos dies. **porro** philistim congregati fuerant i machinas. dixi: **Nunc** descendēt philistim ad me i galgala: z faciem domini nō placauit necessitate cōpulsus obtuli holocaustum. **Dixit** qz saul ad saul.

† s. saul ex precepto domini iusserat. vt expectaret se. donec veniret ad pugndū illū regē: et offerendas victimas septē diebus. sicut in cōsecratione sacerdotis. qd qz nō custodiuit. recte arguitur.

Stulte egisti nec custodisti mādata domini dei tui. quē pcepit tibi. **Qd** si nō fecisses: iam nūc pze

parasset dominus regnū tuū sup israel in sempiternū: sed nequaquā regnū tuū vltra cōsurgēt. **Quē** fuit sibi dominus viruz iuxta cor suū. z pcepit ei dñs. vt esset dux super populū suum: eo qz non seruaueris quē pcepit dominus. **Sur** rerit autē saul: z ascēdit de galgalis in gabaa beniamin. **Et** reliqui populi ascēderunt post saul obuias populo. qui expugnabat eos: venientes ex galgala i gabaa in colle beniamin. **Et** recēssit saul populū qui iuenti fuerant cū eo: quasi sexcentos viros. **Et** saul z ionathan filius eius. populūqz qui inuentus fuerat cum eis. erat in gabaa beniamin. **Porro** philistim cōfederant in machinas. **Et** egressi sunt ad pzedādū de castris philistinorū tres cunei. **Unus** cuneus pergebat contra viā ephraym ad terram saul. **Porro** alius ingrediebatur per viā bethoron. **Tertius** at verterat se ad iter ānini i tra sabaa iminētis vallis seboym ptra desertuz. **Porro** faber ferrarius nō inueniebatur in omni terra israel. **Lauerant** enīz philistim ne forte facerēt hebrei gladiū aut lanceam. **Descendebat** ergo ois israel ad philistim: vt eraceret vnusquisqz vomerē suū. z ligonē suū. z sarculū. **Retusē** itaqz erant acies vomerū. z ligonū. z tridētū z securiū: vsqz ad stimulum corrigendū. **Lūqz** venisset dies pzelij: non est inuentus ensis z lancea i manu: totius populi. qui erat cuz saul z ionatha filio eius. **Egressa**

regnaturus in eternū nec progenies eius: vt saltē per poite. os alterū alteri succedēs videretur ipleri. qd dictū ē i eternū.

Sed nequaquā regnū tuū zc. **Re** probatio saulis. ablatio regni iudeorū. dauid ei supstēs. christus populo iudeorū succellurus.

Quē fuit sibi. **Rō** quali vbi sit nesciens: sed per hominē more hominū loquit qz: z sic loquēdo nos querit. **Rō** solū enīz deo patri: sed ipsi qz qz vniogenito. qui venit querere qd perierat. licet iam nō eram? vt in ipso essent electi ante mūdi cōstitutionē. **Querit** ergo sibi dixit: suum habebit. vnde in latina li gua hoc verbū accipit pzeponitiōē. z acquirat dicit. qd satis apertū est. **Sine** pzeponitiōe etiā quere re intelligit acquire re. ex quo lucra vocātur questus.

Virum. **Dauid** significat: vel ipsum mediatoriē noui testamenti. qui figurabat in christmate. in q vnctus ē dauid. z progenies eius.

Porro faber ferrarius zc. **Diabolus** quoz per paganos. per hereticos. z p falsos christianos studet prohibere. ne sint doctores i ecclesia: q spiritualia arma faciunt. z nobis ad pugndū tribuāt. **Paganus** enī prohibuerit. ne christiani liberalibus imbuerent artibus. **Hereticus** quoqz persuaserūt principibus: vt catholici ecclesie defensores i exitium pellerent: vt de solatā plebē facilius seducerēt. **Nūc** quoqz ātiquus hostis ab instantia eruditionis pzelatos auertit: vt z ipsos z subditos facilius decipere possit. **Duplici** reatu diabolus cōstringit. supbia qua cecidit: z iudicia qua alios deice re contēdit. **Philistim** autē interpretat

duplex mina. He-
brei transeunt. No-
en habemus hic ma-
nentē civitatē zc.

est autem statio philistinū. vt trās-
cenderent in machimas.

C. C. XIII.

Et accidit qua-

dam die: vt diceret iona-
thas filius saul ad adolescentem
armigerū suū: Veni z trāscamus
ad stationē philistinū: quē ē trans-
locuz illū. Patri autē suo hoc ipsū
non indicavit. Porro saul moza-
batur i extrema parte gabaa. sub
malogranato quē erat in agro ga-
baa. z erat populus cum eo quasi
sexcentozū virozū. Et achias fili-
us achitob fratris icaboth filij sineel
qui ortus fuerat ex heli sacerdote
domini. in silo portabat ephod.

Sed z populus ignorabat quo
isset ionathas. Erant autē iter ascē-
sus per quos nitebatur ionathas
transire ad stationē philistinozū
eminentes petre ex vtraq; parte:
z quasi in modū dentium scopuli
hicinde p̄rupti. nomē vni boses
z nomen alteri sene. Unus scopu-
lus prominens ad aquilonem ex
adverso machimas. z alter ad me-
ridiem contra gabaa. Dixit autē
ionathas ad adolescentē armige-
rum suū. Veni transeamus ad sta-
tionē incircūcisorū horum. si for-
te faciat dñs pro nobis: quia nō
est domino difficile saluare vel in
multitudine vel in paucis. Dixit
q; ei armiger suus: Fac omnia q̄
placēt animo tuo. Derge quo cu-
pis: z ero tecum vbicūq; volueris
Et ait ionathas: Ecce nos transi-
mus ad viros istos. Cūq; appa-

ruerimus eis. si taliter locuti fue-
rint ad nos. manete donec veni-
amus ad vos. stemus in loco no-
stro: nec ascendamus ad eos. Si
autē dixerint: ascēdite ad nos. ascē-
damus. quia tradidit eos dñs in
manibus nostris. Docerit nobis
signū. Apparuit igif vterq; statiōi
philistinozū. Dixerūtq; philistinū
En hebrei egrediuntur de cauer-
nis in quibus absconditi fuerāt.
Et locuti sunt viri de statione ad
ionathā. z ad armigerū eius. Di-
xerūtq;: Ascendite ad nos. z ostē-
demus vobis rē. Et ait ionathas
ad armigerū suū: Ascendamus. se-
quere me. Tradidit enim eos do-
minus in manus israel. Ascendit
autē ionathas reptans manibus z
pedibus: z armiger eius post eū.
Et cū vidissent faciē ionathę. Ita-
q; alij cadebāt an ionathan. alios
armiger eius interficiebat. sequēs
euz. Et facta est plaga prima quā
percussit ionathas z armiger eius
q̄si viginti virozū in media parte
iugeri. quā par boum in die arare
consuevit. Et factum est miraculū
in castris z per agros. Sed z ois
populus stationis eozū qui ierāt
ad p̄cedandū obstupuit. z contur-
bata sunt castra. Et accidit quasi
miraculū a deo. Et respexerūt spe-
culatores saul qui erāt in gabaa
beniamin: z ecce multitudo. pstra-
ta: z huc illucq; diffugiens. Et ait
saul populo qui erat cum eo. Re-
quiritē z videte q̄s abierit ex nobis.
Cūq; requisissent: repertum ē nō

Ionathas. Co-
lūbe donū. hi sunt q̄
dono spiritus facti re-
plent. per quos dñs
hereticozū conuētus
dissipat: atq; in fugā
vertit. Armiger eius
sp̄aliū discipuli. qui
nō per plana. sed ar-
dua iterari piunt. q̄a
sacerdotes hostibus
contraire nequeunt:
si nō per artam viā
gradientes. iter vtrū
q; testamētū. z inter
prospera z aduersa:
quasi duos scopulos
dextra leua. q̄ cedūt
z ad alta contēplati-
onis toto aī nifu con-
scendunt. Ionathas
nō nisi prouocat ad
hostes transit: q̄ ca-
tholici aduersus he-
reticos n̄ contētionē
cōmouent. nisi prius
ad certamē prouocēt.
Ionathas ḡ in agro
culturę hostes p̄ster-
nit. z doctores in me-
ditatiōe scripturę he-
reticos vincunt.

adeffe ionathan et armigerum eius.
Et ait saul ad achiam. Applica ar-
 cas domini. **Erat enim ibi arca dei**
 in die illa cum filiis israel. **Luce** lo-
 quere saul ad sacerdotem. **tumultus**
 magnus exortus est in castris phi-
 listinorum: crescebatque paulatim. et
 clarius reboabat. **Et ait saul ad sa-**
 cerdotem. **Contrahere manum tuam.** **Co-**
 clamauit ergo saul. et omnis popu-
 lus qui erat cum eo: et venerunt usque
 ad locum certaminis. **Et ecce versus**
 fuerat gladius uniuscuiusque ad pri-
 mum suum: et cedes magna nimis.
Sed et hebrei qui fuerant cum phi-
 listim heri et nudius tertius. ascen-
 derantque cum eis in castris: reuer-
 si sunt ut essent cum israel. qui erant
 cum saul et ionatha. **Deus quoque**
 israeliticus qui se absconderat in mo-
 te ephraim: audientes quod fugisset
 philistei: sociauerunt se cum suis in
 prelio: et erant cum saul quasi de-
 cem milia virorum. **Et saluauit dominus**
 deus israel in die illa. **Pugna autem**
 peruenit usque bethauen: et viri israel
 sociati sunt sibi in die illa. **Adiura-**
 uit autem saul populum dicens.
s saul indicit ieiunium ne si comederit. mora fiet
 ret vltioni inimicorum.
Maledictus vir qui comederit pan-
 nem usque ad vesperam. donec vlcis-
 scar de inimicis meis. **Et non man-**
 ducavit vniversus populus pan-
 nem. **Omnesque terre vulgus venit**
 in saltum in quo erat mel super fa-
 ciem agri. **Ingressus est itaque po-**
 pulus saltum. et apparuit fluens
 mel: nullusque applicuit manus ad
 os suum. **Timebat enim populus**
 iuramentum. **Porro ionathas non**
 audierat cum adiuraret pater eius po-

pulum. **Extenditque summitatem vir-**
 gule quam habebat in manu. et intin-
 xit in fauam mellis: et conuertit ma-
s nimio calore et prelio et ieiunio prius re-
 uerberati.
 num suam ad os suum. **Et illumina-**
 ti sunt oculi eius. **Respondensque**
 vnus de populo ait: **Iureiurando**
 constrinxit pater tuus populum di-
 cens: maledictus vir qui comederit
 panem hodie. **Defecerat enim po-**
 pulus. **Dixitque ionathas: Turba-**
 uit pater meus terram. **Uidistis ipsi**
 quia illuminati sunt oculi mei. eo
 quod gustauerim paululum de melle
 isto: quantomagis si comedisset po-
 pulus de preda inimicorum suorum
 quam repperit. **Nonne maior facta**
 fuisset plaga in philistim? **Percus-**
 serunt ergo in die illa philisteos a
s alias baylon
 machimis usque in abialon. **Defa-**
 tigatus est autem populus nimis. et
 versus ad preda: tulit oves et bo-
 ues et vitulos et mactauerunt in ter-
 ra: comeditque populus cum san-
 guine. **Nunciauerunt autem sauli dice-**
 tes. quod populus peccasset domino
s quod occisis pecudibus nondum bene expurgatis a sa-
 guine carnibus coxerunt et comederunt.
 comedens cum sanguine. **Qui ait**
 preuaricati estis. **Voluite ad me-**
 iam saxum grande. **Et dixit saul.**
Dispergamini in vulgus. et dicite
 eis: ut adducat ad me vnusquisque
 bouem suum et arietem. et occidite
 super istud et vescimini: et non pec-
 cabitis domino comedentes cum
 sanguine. **Adduxit itaque omnis**
 populus vnusquisque bouem in ma-
 nu sua usque ad noctem: et occiderunt
s pro peccato populi interueniret.
 ibi. **Edificauit autem saul altare domino**
Tuncque primum cepit edificare al-
 tare domino. **Et dixit saul. Irruam?**

diffe cum sanguine di-
 cuntur. quod mactatis
 victimis non obtulerit
 ad sanctuarium sacer-
 dotibus iuxta legem
 adipem et sanguinem:
 cum scilicet sanctuarium
 secum haberet. quando
 enim locus sanctuarium
 procul erat: iubebat
 in terram sanguis fun-
 di. earum. scilicet. victimarum
 quas preparabat ad
 eius suum. **Quia pro san-**
 ctuarium presens erat: su-
 per altare domini funde-
 bat. vnde in deuteronomio.
 Sanguinem bo-
 stiarum tuarum fundes in
 altari. carnibus autem
 ipse vesceris. hoc po-
 pulus modo non fecit
 ideo dicitur domino pec-
 casse et cum sanguine
 comedisse.

Et occiderunt.

De calto aialia est ba-
 ptisma: in quo vetus
 homo moritur. **Inges**
 saxum super quod fie-
 bat occasio. fides est:
 sine qua non moritur
 vetus homo. **Mactatio**
 in terra: hereticorum
 baptisma: cuius san-
 guinem comedunt: qua-
 do absque purificatione
 peccatorum sibi lotos
 aggregant. hec aialia
 de philisteis capta. si-
 gnificant. aut de he-
 reticis reductos. aut
 de gentilitate conuer-
 sos. illos imperi. i. re-
 baptizant. illos aliter
 quod ecclesia tradit ba-
 ptizant. **Quos christi-**
 stus velut saul in fide
 sua quasi super saxum
 grande occidit. bo-
 ues et oves. i. in diffe-
 rentias hominum ba-
 ptizari precepit.

Occidite super
Et fluat sanguis ad
 terram: vel comedit cum
 sanguine: quod ante sa-
 crificium vespertinum co-
 medit. quod post stra-
 ges vsus erat fieri an-
 tibum. vel in hoc pec-
 cauerunt (ut placet qui
 busdam) quod ad hostium
 tabernaculi victimas
 suas non duxerunt.

Tuncque primum
 c. e. a. d. **Quia obe-**
 denter et recte. **Su-**
 perius vero cum incre-
 patus est a samuele.
 non dicitur edificasse
 domino: quod inobedenter
 edificauit.

Porro iona-
 thas. **Lolubz do-**
 num. hic eos signifi-
 cat. qui accepta spiri-
 tus sancti gratia. mun-
 di parant spernere il-
 lecebras. non enim po-
 test contra allophi-
 los spirituales. i. demo-
 nes viriliter pugna-
 re. qui mundi dulce-
 dinem nescit declina-
 re.

Illuminati sunt

Aug. Non ad vide-
 dum: quod ante videbat
 sed ad discernendum.
 quia ventum tetigerat
 vnde confundebat.
Quo facto mone. ut
 omnis qui deo vult
 militare: ocel volupta-
 tum illecebras contem-
 nere. **Vel enim distil-**
 lant labia meretricis
 i. voluptas carnalis
 delectationem parit.
 de qua mystice puta-
 tur ionathas gustasse
 et forte deprehensus.
 vix precibus populi
 liberatus est. vnde pa-
 ter cum qui mundi vo-
 luprate superat. san-
 ctorum suffragiis et fra-
 ternis orationibus in-
 digere.

Populus pec-
 casset domino co-
 me. cum san: **Pec-**
 casset domino et come-

super philistim nocte: et vastemus eos usque dum illucescat mane: nec relinquamus de eis virum. Dixitque populus. Omne quod bonum videret in oculis tuis fac. Et ait sacerdos. Accedamus huc ad deum. Et consuluit saul dominum dicens. Num philistim persequar: si tradas eos in manus israel? Et non respondit ei in die illa. Dixitque saul. Applicare huc universos angulos populi: et scitote et videte per quem acciderit peccatum hoc hodie. Vivit dominus salvator israel. quia si per ionathan filium meum factum est: absque retractatione morietur. Ad quod nullus tradidit ei de omni populo. Et ait ad universum israel. Separamini vos in partem unam: et ego cum ionatha filio meo ero in parte altera. Responditque populus ad saul. Quod bonum videretur in oculis tuis fac. Et dixit saul ad dominum deum israel. Domine deus israel. da indicium. quid est quod non responderis servo tuo hodie? Si in me aut in ionatha filio meo haec iniquitas est: da ostensionem. Aut si haec est iniquitas in populo tuo: da sanctitatem. Et deprehensus est ionathas et saul: populus autem exiit. Et ait saul. Mittite sortem inter me et inter ionathan filium meum. Et captus est ionathas. Dixit autem saul ad ionatham. Indica mihi quid feceris? Et indicavit ei ionathas. et ait. Sustans gustani in summitate virgae. quae erat in manu mea paululum mellis: Et ecce ego morior. Et ait saul. Nec faciat mihi deus. et haec addat: quia

Applicate universos angulos. Ze. Angulos populi principes vocat: quibus hinc inde populi tamquam angulis parietes adhaerebant.

Nec faciat mihi deus. Juramentum hebraeorum quod per contrarium intelligitur. quod dicitur malum quod tibi debet: mihi imputet. si te non interfecerit.

morite morieris ionatha. Dixitque populus ad saul. Ergo ne ionathas morietur: qui fecit salutem hanc magnam in israel. Hoc nefas est. Vivit dominus. si ceciderit capillus de capite eius in terram: quia cum deo operatus est hodie. Liberavit ergo populus ionathan: ut non moreretur. Recessitque saul: nec persequetur eum philistim. Porro philistim abi erunt in loca sua. At saul confirmato regno super israel: pugnabat per circuitum adversus omnes inimicos eius. contra moab. et filios ammon. et edom. et reges soba. et philisteos: et quocumque se verterat. superabat. Congregatoque exercitu percussit amalech: et eruit israel de manu vastatorum eius. Fuerunt autem filii saul. ionathas. et iesui. et melchisua noia dua rum filiarum eius. nomen primogenitae merob. et nomen minoris michol. Et nomen uxoris saul achinoem filia achimaas. Et nomen principis militiae eius abner. filius ner patruelis autem eius. Porro eis fuerat pater saul. et ner pater abner. filius abiel. Erat autem bellum potens adversum philisteos: omnibus diebus saul. Nam quocumque videbat saul virum fortem et aptum ad praelium. sociabat eum sibi.

C. XV.

Et dixit samuel ad saul. Demisit dominus: ut vinceret te in regem super populum eius israel. Nunc ergo audi vocem domini. Nec dicit dominus exercituum. Recensui quocumque fecit

Qui fecit salutem. Pulchrum pro sunt transacta bona. nisi enim ionathas per terita bona inuissent imminetia mala non euasisset. Non enim iniustus deus: ut obliuiscatur bonorum.

Bonē et ouē
 zc. Ideo iubet dñs
 demoliri iustia ama
 lech: vt nec in iumen
 tis eius memoria fiat
 Dñs enim dixerat se
 delecturū memoriā
 amelech de sub celo:
 z qz eius memoria pe
 nitus deleta nō fuit.
 Saul per inobedien
 tiā peccauit. De ame
 lech vero in dentro
 nomio dī. quia extre
 mos populi dei qui
 lassī residebāt cecidit
 Lassos xpo exponit
 hebrei imūdos. secū
 duz legē extra castra
 manentes. Quoz (si
 cut tradūt) circūcilio
 nem amputauerūt: z
 ad sublationem
 dei in celū proiecerūt
Dixit saul ci
 neo. Cingens ipe est
 iero cognatus moy
 si. de quo erāt cinei:
 qui habitabant cum
 amalech. Ad sangui
 nei enī erāt. z in terra
 eius hereditatē habe
 bāt. Misericordiam
 fecit cingens cūz filiis
 israhel: qā fouit moy
 sen in terra madian:
 z cōsiliū dedit ei qua
 liter gubernaret mul
 titudinē populi.
Denitet me zc
 Greg. Hac increpa
 tione superbia regis
 abijctur. qd ad cor
 rectionē suā cōuertere
 potest quisqz p̄gela
 tus. Cum saul se par
 uulū i oculis suis esti
 maret: caput in tribu
 bus israhel factus est.
 Quasi cū te paruulū
 conspiceret: ego te p̄
 ceteris magnum feci
 Quia xpo te magnū
 conspiciat. a me par
 uulus estimaris. Qd
 cōtra danid cū regni
 sui potentiā corā ar
 ca domini saltando
 d̄spiceret: dixit. ludā
 z vilior siam plusqz
 factus sum: z ero hu
 milis in oculis meis.
 Si ergo sancti etiāz
 cū fortia agunt de se
 met ipsi vilia sentiūt
 quid dicturi sunt. q̄
 sine operibus virtutū
 intumescunt. Quēli
 bet autē opera nulla
 sunt: nisi humilitate
 cōdiantur. Virāda
 actio cū elatione non
 elenat: sed gnat. Qui

amalech israheli: quomodo restitit
 ei in via cuz ascenderet de egypto
Nunc ergo vade z percute ama
 lech. z demolire vniuersa eius. nō
 parcas ei: z nō concupiscas ex re
 bus ipsius aliquid. sed interfice a
 viro vsqz ad mulierē z paruulum
 atqz lactentē. bouem z ouem. ca
 melū z asinū. **D**recepit itaqz saul
 populo. z recensuit eos q̄si agnos
 ducēta milia peditū: z decē milia
 virozū iuda. **L**ūqz venisset saul vs
 qz ad ciuitatē amalech: tetēdit in
 sidias i torrente. **D**ixit saul cingo:
 Abite. recedite atqz discedite ab
 amalech: ne forte inuoluā te cum
 eo. **T**u enī fecisti misericordiā cuz
 omnibus filiis israhel: cum ascēde
 rent de egypto. **E**t recessit cingens
 de medio amalech. **p**cussitqz saul
z s gens bruta. populus lambēs. z s dolens
 parturēs. stolidus. aut a principio.
 amalech ab ieuila: donec venit
 z s murus robustus cōtinēs. directus angustia
 acerbitas aut continencia.
 ad sur. que est e regione egypti: z
z s domus vel tectū seu festiue solēus.
 apprehendit agag regē amalech
 viuū. **D**omne at vulgus interfecit
 in ore gladij. **E**t pepercit saul z po
z s ad gloriā triūphi sui demonstrandam.
 pulus agag: z optimis gregibus
 ouium z armentozū. z vestibus. z
 arietibus. z vniuersis que pulcra
 erant: nec voluerūt disperdere ea
Quidquid vero vile fuit z repro
 bum: hęc demoliti sunt. **F**actū est
 autē verbū domini ad samuel di
 cens: **D**enitet me qz constituerim
 saul regez. quia dereliquit me. z ver
 ba mea opere non impleuit. **C**on
 tristatusqz est samuel: z clamauit
 ad dominū tota nocte. **L**ūqz de
 nocte surrexisset samuel vt iret ad
 saul mane. nūciatū ē samueli eo qz

uēisset saul i carmelū z erexisset si
z s arcū. vbi describeret triūphū glorie sue.
 bi i fornicez triūphalē: z reuersus
 transisset. descendissetqz i galgala
Venit ergo samuel ad saul: z saul
 offerebat holocaustū domino de
 initijs p̄cedarum: que attulerat ex
 amalech. **E**t dum venisset samuel
 ad saul. dixit ei saul: **B**enedictus
 tu domino: impleui verbum dñi.
Dixitqz samuel: **E**t que ē hęc vox
 gregum: que resonat in auribus
 meis. z armentozū quā ego audio.
Et ait saul: De amalech adduxerūt
 ea. **P**epercit enim populus meli
 oribus ouibus z armentis: vt im
 molarent domio deo tuo. reliqua
 vero occidimus. **A**it autē samuel
 ad saul: **S**ine me. z indicabo tibi
 que locutus sit ad me domin⁹ no
 cte. **D**ixitqz ei: loquere. **E**t ait sa
 muel: **N**ōne cum paruulus esses
 in oculis tuis: caput in tribubus
 israhel factus es? **U**nxitqz te dñs
 in regem super israhel. z misit te do
 minus in viam. z ait: **U**ade z iter
 fice peccatores amalech: z pugna
 bis contra eos vsqz ad internitio
 nem eozū. **Q**uare ergo non audi
 sti vocē domini: sed versus ad p̄
 dam es: z fecisti malum in oculis
 domini. **E**t ait saul ad samuelem:
z s superbe respōdit. malū malo adiecit. qz culpā
 defendere studuit. ac per hoc accumulauit.
Immo audiui vocē domini. z am
 bulau i via per quā misit me do
 minus. z adduxi agag regez ame
 lech: z amelech interfeci. **T**ulit at
 populus de p̄ceda oues z boues
 primitias eozū que cesa sunt: vt
 immolet domino deo suo i galga
 lis. **E**t ait samuel: **N**unquid vult

enim sine humilitate
 virtutes congregat:
 in uentū puluerē por
 tat. vñ dñi aliquid fer
 re cernitur: decerius
 excecatur. **N**on ergo
 aspiciamus quibz iā
 superiores. sed quibz
 adhuc sumus inferio
 res: vt ad maiora sep
 ex humilitate ascen
 damus.

Nonne cū p. e.

Greg. Paruulus ē
 in oculis suis. qui dñi
 se considerat: imparē
 alienis meritis p̄elat.
Nā grandē se cōspi
 cit: qui super aliena
 merita se extendit.
Saul autē i bono qd
 experat nō permālit:
 quia fastu potestatis
 itumuit. **D**anid xpo
 semper de se humilia
 sentiens: z eidē saul
 se cōparatione post
 ponēs: postqz feriēdi
 locū reperit pepercit
 z se uenti aduersa
 rio se humiliter p̄stra
 uit dicens: **Q**uē per
 sequeris rex israhel: que
 persequeris? **L**anem
 mortuū z pulicē viuū
Iam tamē in regem
 victul fuerat. iam di
 dicerat qz saule re
 probato se uabatur
 ad regni gubernacu
 la. **D**iscat ergo quo
 modo humiliari. p̄xi
 mis debet. qui adhuc
 in quo loco habeant
 apud deū nesciunt. si
 electi se illis humiliat
 quibus se iam anpo
 sitos sciunt. hoc autē
 propriū ē electozū. de
 se sentire israhel q̄ sunt
 vnde. **S**i nō humili
 ter sentiebaz. sed e. a.
 m. **E**t alibi siqz par
 uulus est: veniat ad
 me zc. **Q**ui. n. hūilē
 se nō sentit: sapientiā
 dei nō apprehendit.
Paruulus. par
 uulū se saul prius vi
 dit: sed elatus poten
 tia iam se paruulum
 nō videbat: ceterozū
 cōparatione se p̄fe
 rens. qz plus poterat.
 magnū se p̄g oibus
 estimabat. **S**ed cum
 apd se paruul⁹. apd
 deū magnus. **C**um
 apud se mag⁹. apd
 deū paruulus fuit. vñ
 dnce te cōstituerunt
 noli extolli: sed esto
 quasi vnus ex illis.

Melior est obedientia etc. Quia per victimas aliena caro per obedientia vero voluntas propria mactat. Lato ergo quisque deum citius placat: quanto repressa arbitrii sui superbia gladio precepti se immolat. Ariolandi vero peccatum inobediencia dicit: ut quanta sit virtus obedientie et aduerso demostretur. Si enim quasi peccatum ariolandi est repugnare: et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere: sola est obedientia que fidei meritum possidet. qua sine qua quis infidelis conuincitur vnde salomon. Vir obediens loquitur victorias. Dum enim alieque voci humilitate subdimur: nos ipsos in corde superamus. Scilicet edum at quoniam per obedientiam malum fieri: aliquid autem bonum quod agitur debet intermittere. Non enim mala erat arbor in paradiso quam deo contere vult: ut per obedientie meritum bonum conditius cresceret. dignum fuit ut hinc et a bono prohiberet. Notandum etiam quod ibi dicit. Et omni ligno paradisi edite etc. Qui enim ab uno bono subditos vetat: necesse est ut multa concedat. ne mens ab omnibus repulsa quasi ieiunia intereat. Sciendum etiam quod obedientia aliquando de suo aliquid habet nulla est. Aliquando autem minima: si enim aliquid non habet. Cum enim locus superior imperat: obedientie sibi virtute euacuat quod ad hoc proprio desiderio anhelat. Cum vero propria vel contumelie impantur: nisi ex se metipso hoc animus appetat: obedientie sibi meritum minuit: quia ad hoc innititur descendit. Hinc moyses precipitum populi humiliter recusat. Paulus autem audacter dicit. Ego non solum ligari in hierusalē: sed etiam mori paratus sum.

Non reuertar tecum etc. Alia editio. Non reuertar inquit samuel tecum: quia spremiti verbum domini. et spremit te dominus ne sis rex super israel. Et conuertit samuel faciem suam ut abiret: et tenuit saul pinnulam diploidis eius: et dirupit eam. Et dixit ad eum samuel. Dirupit dominus regnum israel de manu tua hodie: et dabit proximo tuo bono super te: et diuidetur israel in duo: et non conuertetur neque penitebit eum: quia non est sic homo ut peniteat eum. h. minatur et non permanet. Ille autem ap. l. p. e. q. f. Sicut in passione domini pontifex vestimentum scidit ita et saul vestem prophete. Per vtraque enim potestate regalē. s. et sacerdotale scissio facta monstrat regnum iudaeorum et sacerdotum stare non posse: quia

dominus holocausta aut victimas: et non potius ut obediat voci domini.

Melior est enim obedientia quam victimas: et auscultare magis quam offerre adipem arietum: quam quasi peccatum ariolandi est repugnare: et quasi scelus idolatrie nolle acquiescere.

Pro eo ergo quod abiecasti sermonem domini: abiecit te dominus ne sis rex. Dixitque saul ad samuelem: Peccavi. quia preuaricatus sum sermonem domini et verba tua. timens populam: et obediens voci eorum. Sed nunc porta quesio peccatum meum: et reuertere mecum ut adorem dominum.

Et ait samuel ad saul: Non reuertar tecum quia proiecasti sermonem domini: et proiecit te dominus ne sis rex super israel. Et conuersus est samuel ut abiret. Ille autem apprehendit summitatem pallii eius: que et scissa est. Et ait ad eum samuel: Scidit dominus regnum israel a te hodie: et tradidit illud primo tuo meliori te. Porro triumphator in israel non parcat tibi: et penitudine

quia immutabilis est: et secundum iustitiam et veritatem omnia iudicat. non flectetur. Neque enim homo est ut agat penitentiam. At ille ait: Peccavi. Sed nunc honora me coram senioribus populi mei et coram israel: quia

peniteat eum: mutatio rerum significat diuina scientia immutabile permanente ubi non penitere dicitur: non mutare intelligit. Quicquid enim ad christum transferunt vel transferunt: inde non erant sed diuina scientia non sed humani generis vna eademque natura scidit. Quoniam per ea regnauerunt. et animis sed tunc permittit: ut a stirpe sua scideret et traderet meliori: id est. a saul. i. iudeis auferet regnum et tradit christo. Coniugit regem ad obedientiam: quia mandatum domini non impleuit: et preterit amissionem regni. Merito autem regnum perdit: qui tenere nescit. ille autem bene regit: qui superior obedit et inferioribus autoritate sua anteponit. Et frustra conuersus etc. Cui legitur quidam in scripturis: quod sancti nulli hostium

verum regem et sacerdotem. ichi istum noluerunt recipere.

Aug. Iste cui dixit. Spiritus te dominus: ne sis rex super israel: et dirupit dominus regnum israel de manu tua hodie: quadraginta annis regnavit

quatuordecim. regnavit et quadraginta annis: et audivit hunc primo tempore regni sui. Intelligimus igitur deo dicitur: quod nullus de stirpe eius fuerat regnatus. et respicitur ad stirpem david de qua secundum carnem natus est christus. Populi quoque israel figura est saul: qui regnum fuerat amissurus christo per nouum testamentum spiritus regnato. de quo dicitur: dabit illud primo tuo bono super te. i. meliori. vel deo super te: quod bonum. vnde donec ponam inimicos tuos sub pedibus tuis. i. quibus est israel. Cui suo persecutori regnum abstulit christus: quoniam non erat dolo qui frumetum illarum palearum. In. n. apostolus in dicit manures: quod per stephanum. In ecclesia magnificat deum. vnde sequitur: et diuidetur israel in duo in israel. i. inimicus christo. et israel adheret christo. In israel ad ancillam et israel penitentem ad liberam. hec duo sunt primum erant: donec sterilis per gratiam fecundata clamaret. Ego ancilla et filium eius. Propter peccatum quod salomonis regnante filio eius robo. israel in duo diuisus est: donec illa gens tota a chaldeis subuersa est. Sed huiusmodi ad saulem cum ipse david fuerit potius dominus: cui filius salomonis. postremo homo inter se gestus bebecca diuisa non est: sed in eodem errore dispersa per tras. Diuisio homo quia de sub populo saul illi regni et populi figura geretur. eius regno et populo minatur: et tunc et immutabilis significata est. per huiusmodi ad iunctum est et non potest neque penitebit eum. quoniam non est sic homo: ut peniteat eum: h. minatur: et non permanet. ubi enim legitur quod

reuertere mecum ut adorem dominum deum tuum. Reuersus ergo samuel secutus est saulem: et adorauit saul dominum. Dixitque samuel: Ad ducite ad me agag regem amelech. Et oblatum est ei agag pinguis mus. Et dixit agag: Siccine separat amara mors. Et ait samuel: Sicut fecit absque liberis mulieres gladius tuus. sic absque liberis erit inter mulieres mater tua. Et in frustra concidit eum samuel coram domino in galgalis. Abiit autem samuel in ramatha. Saul vero ascendit in domum suam in gabaath. Et non vidit samuel ultra saul usque ad diem mortis sue. Verumtamen lugebat samuel saul: quoniam dominum penitebat quod constituisset regem saul super israel.

C. XVI.

Dixitque dominus ad samuelem: usque quo tu luges saul: cum ego proiecerim eum ne regnet super israel. Imple cornu tuum oleo: et veni ut mittas te ad isai bethleemitem. Prouidi enim in filiis eius mihi regem. Et ait samuel: Quomodo vadam? Audiet enim saul et inter

peniteat eum: mutatio rerum significat diuina scientia immutabile permanente ubi non penitere dicitur: non mutare intelligit. Quicquid enim ad christum transferunt vel transferunt: inde non erant sed diuina scientia non sed humani generis vna eademque natura scidit. Quoniam per ea regnauerunt. et animis sed tunc permittit: ut a stirpe sua scideret et traderet meliori: id est. a saul. i. iudeis auferet regnum et tradit christo. Coniugit regem ad obedientiam: quia mandatum domini non impleuit: et preterit amissionem regni. Merito autem regnum perdit: qui tenere nescit. ille autem bene regit: qui superior obedit et inferioribus autoritate sua anteponit. Et frustra conuersus etc. Cui legitur quidam in scripturis: quod sancti nulli hostium

parcāt: dicit eos cru-
deles. nec intelligūt ī
bis verbis obūbrata
mysteria. vt pugnan-
tes. s. aduersus vitia
nullā penitens relin-
quamus. Si enī pe-
percerimus: reputa-
bitur nobis in culpā.
sicut saul. qui regem
amalech viūū reler-
uauit. Sancti vero
sicut samuel: nullum
peccatū dimitūt im-
punitum.

Nerespicias
et **N**ec iuxta in-
tuitum. zc. Repro-
batus maioribus filiis
Isai. minimus ad re-
gnū eligit. qā sp̄ito
iudaico sacerdotio. z
regno prioris populi
christus caput mino-
ris populi rex z sacer-
dos factus est.

Paruulus et
pascit oues. De
officio pecorū factus
est dauid rex homi-
nū. christus autez ab
ouili iudaicę plebis
ad regnū gentiū trās-
latus est.

Spiritus do-
mini malus zc.
Isidorus. Sic dicitur
est etiā sopor dñi: q̄
occupauit militem sau-
lis: cum dauid bastā
z cistam abstulit a ca-
pite dormientis. non
q̄ ipse dominus dor-
miret. sed quia eius
nutu infusus esset: ne
quisq̄ presentia da-
uid sentiret. Dicitur
ergo spiritus dei ma-
lus. i. minister dei ad

ficiet me. **E**t ait dominus: **U**tulū
de armento tolles in manu tua. z
dices: **A**d immolandum domino
veni. **E**t vocabis **I**sai ad victimā
z ego ostendaz tibi quid facias: z
vnges quēcūq̄ monstrauero tibi
Fecit ergo samuel sicut locutus ē
ei dñs. **V**enitq̄ in bethleem. z ad-
mirati sunt seniores ciuitatis oc-
currentes ei. **D**ixerūtq̄: **P**acificus
ne ingressus tuus: z ait: **P**a-
cificus. **A**d immolandū domino
veni. **S**anctificamini: z venite
mecū. **S**anctificauit ergo **I**sai
z filios eius: z vocauit eos ad sa-
crificiū. **L**ūq̄ ingressi essent: vidit
beliab. z ait: **N**um corā domino
est christus eius? **E**t dixit dñs ad
samuel: **N**e respicias vultū eius.
neq̄ altitudinē stature eius. qm̄
abieci eum: nec iuxta intuitū ho-
minis ego iudico. **D**omo enī vi-
det ea quę parent: dominus autē
intuetur cor. **E**t vocauit **I**sai ami-
nadab: z adduxit eum coram sa-
muel. **Q**ui dixit: **N**ec hunc ele-
git dominus. **A**dduxit autē **I**sai
samma. de quo ait: **E**tia hunc nō
elegit dñs. **A**dduxit itaq̄ **I**sai: se-
ptē filios suos coram samuel. **E**t
ait samuel ad **I**sai: **N**ō elegit do-
minus ex istis. **D**ixitq̄ samuel ad
Isai: **N**ūquid iam cōpleti sūt filij
Qui respondit: **A**dhuc reliquus
est paruulus. z pascit oues. **E**t ait
samuel ad **I**sai. **M**itte. adduc eū
Nec enīz discubemus priusq̄ ille
huc veniat. **M**isit ergo z adduxit
eum. **E**rat autez rufus z pulcer

aspectu: decoraq̄ facie. **E**t ait do-
minus: **S**urge z vnge eū. **I**pse est
enī. **T**ulit ergo samuel cornu olei
z vngit eum in medio fratrū eius.
Et directus est spiritus dñi in da-
uid a die illa z deinceps. **S**urgel
q̄ samuel abiit in ramatha. **S**pi-
ritus autē domini recessit a saul: z
exagitabat eum spiritus nequam
a domino. **D**ixeruntq̄ serui saul
ad eum: **E**cce spiritus dei malus
exagitat te. **I**ubeat dominus n̄r
rex: z serui tui qui coram te sunt.
querēt hominē scientē psallere ci-
thara: vt qñ arripuerit te spiritus
dei malus. psallat manu sua: z le-
uius feras. **E**t ait saul ad seruos
suos: **P**rouidete mihi aliquē bñ
psallentē. z adducite eum ad me.
Et respondēs vnus de pueris ait
Ecce vidi filiū **I**sai bethleemitez
scientē psallere cithara. z fortissi-
mum roboze. z virū bellicosum. z
prudētē in verbis. z virū pulcrū:
z dominus est cum eo. **M**isit er-
go saul nuncios ad **I**sai dicens:
Mitte ad me dauid filiū tuū qui
est in pascuis. **T**ulitq̄ **I**sai asinū
plenū panibus z lagenaz vini. z
bedum de capris vnū: z misit per
manū dauid filij sui sauli. **E**t vēit
dauid ad saul: z stetit coraz eo. **A**t
ille dilexit eum nimis: z factus est
ei armiger. **M**isitq̄ saul ad **I**sai
dicens: **S**tet dauid in conspectu
meo: **I**nuenit enim gratiā ī oculis
meis. **I**gitur quādōcūq̄ spiritus
dei malus arripiebat saul: tolle-
bat dauid citharaz. z percutiebat

faciendū in saule: q̄s
eum pati decerneret
iudex omnium.

Progo. **D**iabolus
licet afflictionē in sto-
mā semper appetat:
tamē si a deo potesta-
tem nō accipit: ad tē-
tationis articlū nō
conualescit. vnde oīs
volūtas eius iniusta.
Et se enī tētare ap-
petit: sed eos qui tē-
tandi sunt: z prout tē-
tandi sunt: vni iuste
tētari permittit. **I**do
idez spiritus z dñi ap-
pellatur. z malus. do-
mini per licentiā iuste
potestatis. malus. p̄
desideriū iniuste vo-
lūtatē. formidari er-
go nō debet. qui ni-
hil nisi permissus va-
let. quāuis enī mali-
gnitas a dño non sit.
potestas nisi a deo
non est.

Scientem psal-
lere cithara. **E**rat
dauid canticis musi-
cę eruditus. **D**iver-
sorū sonorū rationa-
bilis moderatusq̄ cō-
cent? ecclesię vnitatē
significat: q̄ varijs mo-
dis quotidie resonat
Dauid ī cithara sua
malignū spiritū com-
pescuit. non q̄ tanta
vis esset ī cithara: sed
in figura crucis chri-
sti quę de ligno z cor-
dariū extentione gere-
bat: quę iam tunc de
mōel fugabat. **I**do
pologicę aut hoc fa-
cto cōpariendū. p̄rio
instruimur: plerūq̄
enī superbus diues
exhortationis biādi-
mento placandus ē.
Quia plerūq̄ dura
vntera p̄ leuia fomē-
ta mollescunt: z furoz
insanorū ad salutem
medico blandiēte re-
ducitur. apprehensq̄
dauid cithara sauli
sedabat ī sanā. **P**er
saulem potentes. per
dauid vita sanctorū
signatur. **L**um ergo
saul ab imundo sp̄i
arripitur: dauid ca-
nente eius uesania tē-
peratur. **Q**uia cum
sensus potentū p̄ la-
tionē in furorem ver-
titur: dignum est vt
ad salutē mentis: q̄s
dulcedine citharę lo-
cutionis nostre tran-
quillitate reuocetur.

Refocillabatur saul. Ante enim vexa-
batur a demonio vi-
cis ad suffocationes.
Refert boetius phi-
losophus quendam ta-
ctu citare demonium
ab obsessio corpore pe-
pulisse.

Azecha. Civi-
tas est chanaanorum
in tribu iuda. ad qua
vsq; persecutus e io-
sue quisq; reges. et bo-
die villa vocat' aze-
cha inter eleuthero-
polim et heliam. que
interpretatur fortitu-
do et decipula.

Quina uel do-
min. Dicitur est i tri-
bu iuda i finibus eleu-
theropolis. distans
ab ea. xx. et vii. mili-
bus. Quina interpre-
tatur silentium vel gau-
dium.

Therebinthi.
Therebinthus est in
sichimis. sub qua ab-
scudit iacob idola
intra neapolim.

Spurus. Quia
ignobili patre. matre
vero nobili natus erat

manu sua: et refocillabatur saul et le-
uius habebat. Recedebat enim ab
eo spiritus malus.

C. XVII.
Congregantes

vero philistim agmina
† s. opidum in tribu iuda. et interpretatur ramus
vel humilitas sive cetero.

sua in prelium: conuenerunt in socoth
iude: et castrametati sunt inter soc-
coth et azecha in finibus domin.
† vel diuina.

Porro saul et filii israel congrega-
† s. therebinthus arbor e de qua lacrima resine
prestantissima manat. unde industria medicina
lis dissoluta conglutinat.

ti uenerunt in valle therebinthi: et
direxerunt aciem ad pugnandum con-
tra philistim. Et philistim stabant
super montem ex parte hac: et israel
stabat super montem ex altera par-
te: vallisque erat inter eos. Et egres-
† quia de patre gigante. et matre gethea natus.

sus est vir spurus de castris phi-
listinorum. nomine goliath de geth-
altitudine sex cubitorum et palmo-
rum et cassis erea super caput eius. et lo-
† conserta hamis et concatenata.

rica hamata induebatur. Porro
pondus lorice eius quique milia sico-
† i. de ferro.

rum eris erat: et ocreas greas ha-
bebat in cruribus. et clipeus gre-
tegebat humeros eius. Hastile
autem haste eius erat quasi licia-
torum terentium. Ipsum autem
ferrum haste eius sexcentos siclos
habebat ferri. et armiger eius an-
tecedebat eum. Stansque clama-
† agmina.

bat aduersus phalanges israel. et
dicebat eis: Quare venistis para-
ti ad prelium? Nunquid ego non
sum philisteus. et vos serui saul.

Eligite ex vobis virum. et descen-
dat ad singulare certamen: Si qui
uerit pugnare mecum. et percusserit
me: erimus vobis serui. Si autem

ego preualuero et percussero eum:
vos serui eritis et seruietis nobis.

Et aiebat philisteus. Ego expro-
braui agminibus israelis hodie.

Date mihi virum: et ineat mecum
singulare certamen. Audiens autem

saul et omnes israelite sermones
philistei huiusmodi: stupebant
et metuebant nimis. Dauid autem

erat filius viri ephratei. de quo su-
per dictum est. de bethleem iuda
cui nomen erat Isai: qui habebat

octo filios. Et erat vir in diebus
saul senex et grandeeus inter vi-
ros. Abierunt autem tres filii eius

maiores post saul in prelium. Et
nomina trium filiorum eius qui perre-
xerunt ad bellum. heliab primo-
genitus: et secundus aminadab.

tercius quoque samma. Dauid autem
erat minimus. Tribus igitur maiori-
bus secutis saulem. Abijt dauid

et reuersus est a saul: ut pasceret gre-
gem patris sui in bethleem. Pro-
† s. diabolus s. potione cadens. † s. prospe-
ritate.

cedebat vero philisteus mane et
aduersitate. et toto tempore presen-
tis vite. quo contra decalogum per quattuor eleme-
ta peccamus.

et uespere: et stabat quadraginta die-
bus. Dixit autem Isai ad dauid filium
† mensura est trium modiorum.

suum. Accipe fratribus tuis ephi-
polentem. et decem panes istos. et cur-
re in castra ad fratres tuos. et des-
cem formellas casei. has deferes

ad tribunum. et fratres tuos visita-
bis si recte agant: et cum quibus or-
dinati sunt disce. Saul autem et illi et
omnes filii israel in valle therebinthi
pugnabant aduersum philistim.

Surrexit itaque mane dauid. et com-
mendauit gregem custodi. et onus

Octo filios.

In palipomeno tunc
septem dicuntur: sed
nathan prophetam filium
semma: quasi filium
educauerat et nutrie-
rat. Coram samuele
quoque septem filii Isai
dicuntur adducti: et
octauum esse in pasculis
inter quos adductus
est nathan. qui et io-
nathan. de quo in ex-
trema parte samuelis
dicitur. Percussit autem
eum ionathas filius sem-
ma fratris dauid. Et
notandum quod ubique
quoque prophetam vocat: na-
than scribitur non io-
nathan.

Ionathan filium
fratris dauid quidam
suspiciunt nathan pro-
phetam: sed falsum est.
quia hic ionathas de-
dit consilium amon: ut
concuberet cum sorore
sua. quod prophetam non
decurit. Nathana quo-
que prophetam dicit Isai
dorus de gabaonitum
fuisse.

Dauid autem erat
minimus et octa-
uus. qui in regno eli-
gitur. hic est christus: qui
semet ipsum exinan-
uit formam. scilicet. quia et
per gloriam resurrectionis
regnum in gentibus
adeptus est.

Duxerat enim aciem zc. Pugna philistinorum contra israel. pugna demoni contra ecclesiam accipi potest. Goliath vero superbia diaboli significat: quia dauid christi singulari certamine prostravit: et populus dei eripuit. Qui leone et vrsu necavit. diaboli scilicet et antichristi. alteri nunc latenter insidiant. alteri postea manifeste sevientem. Prolocutus superbia humilitate. diabolus christi. Accipit arma bellica dauid: que pro etate et parva statura portare non potuit et abiecit. Accipit quinq; lapides de flumine. et posuit in vase pastoralis. **H**is armatus vicit. Sic christus tempore revelationis noni. t. insinuande et comendande gratia. deposuit corporalia sacramenta legalis. que non sunt imposta gentibus que in veteri lege legimus et non observamus. sed ad aliquam significationem premissa et posita intelligimus. hęc deposuit tanquam onera legis: et ipsam legem accepit. Quinq; enim lapides. quinq; libros moysi significat. Tulit quinq; lapides de flumine. i. de hoc seculo. **L**abitur enim mortale seculum. Erant tanq; in flumine lapides in primo populo. illic vacabant: et nihil proderant. **T**ransibat supra fluminis: sed dauid accepit gratiam. ut lex esset utilis. que sine gratia impleri non potest. **P**lenitudo enim legis charitas est: quia ergo legem gratia facit impleri: significat enim gratia lacte. **H**oc est enim in carne gratuitum. ubi vero mater non querit accipere. sed dare: gratis dat. et contristatur: si desit qui accipiat. **O**stendit dauid legem sine gratia operari non posse: cum illos quinq; lapides. quibus significat lex in v. libris pinguere volens gratie. posuit in

abijt sicut perceperat ei **I**sai. **E**t venit ad locum magala. et ad exercitum qui egressus ad pugnam vociferatus erat in certamine. **D**ixerat enim acies israel: sed et philistinij ex adverso fuerat preparati. **D**erelinquens ergo dauid vasa que secum attulerat sub manu custodis ad sarcinas. cucurrit ad locum certaminis: et interrogabat si omnia recte agerentur erga fratres suos. **C**umq; adhuc ille loqueretur eis. apparuit vir ille spurius ascens ^{revelatus transfiguratus vel transmigras} dens goliath nomine philisteus de geth. de castris philistinorum. **E**t loquente eo hec eadem verba. ^{christus.} **A**udivit dauid. **O**mnes autem israelite cum vidissent virum fugerunt a facie eius: timentes eum valde. **E**t dixit unusquisq; de israel. **N**um vidisti virum hunc qui ascendit. **A**d ex probrandum enim israel ascendit. **V**irus ergo qui percusserit eum dicabit rex divitijs magnis. et filiam suam dabit ei: et domum patris eius faciet absq; tributo in israel. **E**t ait dauid ad viros qui stabant secus dicens. **Q**uid dabitur viro qui percusserit philisteum hunc et tulerit obprobrium de israel? **Q**uis est enim hic philisteus incircucisus. qui ex ^{immundus.} ^{sanctos deo militantes} probavit acies dei viventis? **R**espondebat autem ei populus eundem sermonem dicens. **H**ec dabunt viro qui percusserit eum. **Q**uod cum audisset heliab frater eius maior: loquente eo cum alijs. iratus est contra dauid. et ait. **Q**uare venisti. et quare dereliquisti pauculas oues illas in deserto? **E**go novi super-

biam tuam et nequitiam cordis tui: quia ut videres prelium descendisti. ^{subaudi dignum increpatione} **E**t dixit dauid. **Q**uid feci? **N**unquid non verbum est? **E**t declinavit paululum ab eo ad alios: dixitq; eundem sermonem. **E**t respondit ei populus verbum sicut prius. **A**udita sunt autem verba que locutus est dauid: et annuntiata in conspectu saul. **A**d quem cum fuisset adductus locutus est ei. **N**on concidat cor cuiusq; in eo. **E**go servus tuus vadam et pugnabo adversus philisteum. **E**t ait saul ad dauid. **N**on vales resistere philisteo isti. nec pugnare adversus eum. quia puer es: hic autem vir bellator est ab adolescentia sua. **D**ixitq; dauid ad saul: **P**ascebat servus tuus gregem patris sui. et veniebat leo vel vrsus. tolle ^{diabolus.} ^{antichristus.} ^{quolibet prelati.} ^{dominici} batq; arietem de medio gregis. et persequer bar eos. et percutiebam eruebamq; de ore eorum. **E**t illi consurgebant adversum me. et apprehendebam mentum eorum: et suffocabam interficiebamq; eos. **N**am et leones et vrsus interfeci ego servus tuus. **E**rit igitur et philisteus hic incircucisus quasi unus ex eis. **N**unc vadam et auferam obprobrium populi. **Q**uonia quis est iste philisteus incircucisus: qui ausus est maledicere exercitui dei viventis? **E**t ait dauid. **D**ominus qui eripuit me de manu leonis et de manu vrsi: ipse me liberabit de manu philistei huius. **D**ixit autem saul ad dauid. **C**lade. et dominus tecum sit. **E**t induit saul dauid vestimentis suis. et imposuit galeam quam super-

vase pastoralis. quo lac solebat mulgeri. bis armatus processit contra superbum. **T**ulit lapidem unum et deiecit unum. in fronte percussit et cecidit. ex eo loco corporis ubi signum christi non habuit. **Q**uiq; accepit unum milit. **Q**uiq; libri electi sunt 13 vntal vicit. **P**lenitudo ergo legis caritas. ut ait apostolus. **S**ufferetes inimicem in dilectione. studentes servare unitatem spiritus in vinculo pacis. **I**lo deiecit gladium abstulit. caput illi abscidit. **C**hristus diaboli de suis membris occidit. quando crediderunt magi (quos ille in manu habebat. et de quibus alios trucidabat.) conuertes linguas suas contra diabolum. et sic golie gladio suo caput abscidit. **N**oni superbia tua. **P**utabat in eorum ore. propter famulatus inunctione. quasi ex ea audacia superfluit. et timebat ne si cogrederet cum philisteo interficeret. unum subdit. ut videres prelium descendisti. i. in hoc superbus appares. quia cum non habeas consuetudinem preliandi. accipit prelium quasi miles scitaris. **N**unquid non verbum est. **R**. d. est. quia non est voluntas preliandi. sed ut scire quod neciebam. **A**udacia tamen ex eo sumperat quod spiritus sanctus accepit. expertus auxilium dei in leone et vrsu: et ideo audacter se obtulit ad singulare certamen non tam victorie cupidus quam vltor blasphemam dei et iniuriarum populi.

Ibat aut phi. ze. **A**dversum da. ze. **A**llegori. Philistei demones. Goliath caput eorum: qui ante aduentu veri dauid superari non potuit. Verba cunitas goliath interpretatur torcular: hic est mundus vel infernus in quo velut in torculari obnoxios peccatoris concalcabit: qui relicta quiete superna tanquam septenario in hunc mundum sex diebus factum lapsus est. Altitudo goliath diaboli superbia: per quam super filios superbie principatum obtinuit: quasi palma se extollens. **A**rma goliath: diaboli ad nocendum versutia. **D**auid a patre ad visum tantum fratres missus est: et christus a patre deo ad oves que perierunt domus israel. **D**auid ephi polente in tres modios meli rati fratribus detulit: et christus mysterium sancte trinitatis creditibus commendavit. **D**auid decem foemelas casei tribuno detulit: et christus decalogum iudeis tradidit. **E**t ab deo mens pater. **J**udai se deum patrem habere mentiretur: qui christum geminatum primogenitum perdidit. **B**aculus dauid crux christi. **G**olias in fronte percussus ruit: et subditus ipse dauid: et diabolus in fronte suo ruit: cum signum crucis eo in loco inscriptum: et subijctum in membris christi. **D**auid gladium goliath in hierusalem detulit: et christus quos de diaboli potestate rapuit ad defensionem ecclesie: in eam transiit. **S**aul de domo dauid et de eo quasi ignoto requirit: cum iam dudum dauid ei assisteret: et iudei christum venturum nonauerunt: et que in presentia corporali per virtutes filii dei approbare poterant: tanquam ignorantes dicunt: tu quis es? et ubi est pater tuus? **M**oraliter. **D**e bia veri dauid cum su

caput eius: et vestiuit eum lorica. **A**ccinctus ergo dauid gladio eius super vestem suam: cepit tentare si armatus posset incedere. **N**on enim habebat consuetudinem. **D**ixitque dauid ad saul: **N**on possum sic incedere: quia nec usum habeo. **E**t ^{legis sacramenta tanquam onerantia.} deposuit ea. **E**t tulit baculum suum: quem semper habebat in manibus. ^{legem moysi in quibus libris scriptam.} **E**t elegit sibi quosque lumpidissimos ^{adiunxit. f. gratie: que per lac significatur: quod in vase pastoralis mulgetur.} lapides de torrente: et misit eos in peram pastoralem quam habebat secum. **E**t fundam manu tulit: et processit aduersus philisteum. **I**bat autem philisteus incedens et appropinquans aduersum dauid: et armiger eius ante eum. **L**uque inspectisset philisteus et vidisset dauid: ^{passione.} despersit eum. **E**rat autem adolescens rufus ^{speciosus. f. pre. f. b.} et pulcher aspectu. **E**t dixit philisteus: **N**unquid ego canis sum? quod tu venis ad me cum baculo? **E**t mandauit philisteus dauid in diis suis. **D**ixitque ad dauid: **V**eni ad me: et dabo carnes tuas volatilibus celi: et bestijs terre. **D**ixit autem dauid ad philisteum: **T**u venis ad me cum gladio et hasta et clipeo. **E**go autem venio ad te in nomine domini exercituum dei agminum israel: quibus reprobraisti hodie. **E**t dabit te dominus ^{potestate.} in manu mea: et percussus te: et auferam caput tuum a te: et dabo eum cadavera castrorum philistinum. ^{que iuxta viam comedunt sementem. f. de quibus ne tradas bestias animas confidentium tibi.} **H**odie in volatilibus celi: et bestijs terre ut sciat omnis terra: quia est dominus deus in israel: et nouerit vniuersa ecclesia hec: quia non in gla

dio nec in hasta saluat dominus. **I**psius enim est bellum: et tradet vos in manus nostras. **L**uque ergo surrexisset philisteus: et veniret: et appropinquaret contra dauid. **F**estinauit dauid: et cucurrit ad pugnam ex aduerso philistei. **E**t misit manum suam in peram. ^{vnitas vincit} **T**ulitque vnum lapidem: et funda iecit: et circumducens percussit philisteum in fronte. ^{ubi signum christi non habuit} **E**t infixus est lapis in fronte eius: et cecidit in faciem suam super terram. **D**reualuitque dauid aduersum philisteum in funda et lapide: percussitque philisteum interfecit. **L**uque gladium non haberet in manu ^{diaboli} dauid cucurrit et stetit super philisteum: et tulit gladium eius ^{et eduxit de vagina sua: et interfecit eum: et eduxit de vagina sua: et interfecit eum:} et eduxit de vagina sua: et interfecit eum: percussitque caput eius. **V**identes autem philistinum quod mortuus esset fortissimus eorum: fugerunt. **E**t con surgentes viri israel et iuda vociferati sunt: et persecuti sunt philisteos: usque dum venirent in vallem: et usque ad portas accharon. **L**ecideruntque vulnerati de philistinum in via saron: et usque ad geth: et usque accharon. **E**t reuertentes filii israel postquam persecuti fuerant philisteos: inuasunt castra eorum. **A**ssumens autem ^{anticipatio est: hoc enim postea fecit} dauid caput philistei attulit illud in hierusalem. **A**rma vero eius ^{unde postea ab achimelech sacerdote accepit. f. domini. superflue additum est suo: quia arma non in suo sed in domo posuit tabernaculo.} fuit in tabernaculo suo. **E**o autem tempore quo viderat saul dauid egredientem contra philisteum: ait ad abner principem militie: **Q**uid stirpe descendit hic adolescens? **D**ixitque

perbientes hereticos et sacre scripture sententias deferentes: eiusdem sententias quas profecerunt vincunt: quasi elatum goliath gladio suo demunt. **E**t tulit gladium eius. **G**reg. Vir quoque catholicus colligit testimonia scripture: que afferunt hereticos: et erroris eius pertinaciam inde conuincit: unde et dauid. **L**ipum dicitur quod fortis manu interpretatur. **G**olias vero reuelatus sine trans migrans: hereticorum superbia signans: hoc rebus locuti sunt: quod nos verbis aperimus? **G**olias vero cum gladio: dauid cum pera pastoralis venit ad filium suum. **S**ed dauid goliath suo occidit gladio. **R**os quoque qui sumus membra veri dauid: hereticos suis sententijs vincimus. **C**aput philistei. **E**t dauid caput philistei tulit in hierusalem: ut terreret eos murorum firmitate et altitudine insuperabiles se esse fidentes: ut non discrederent se ab illo vincendos esse. **D**e qua stirpe. **A**ug. **Q**ui saul et abner ignorat deo apud eos diutius commoratum: fecit barba que adolescenti creuerat: dum absens fuerat.

Uiuuaita tua
Hinc simile est illud
benedixit naboth do
z regi. quasi non uiuat
anima tua rex si no
ui: vel uideat morte
tua si noui. Si quo
q; coniunctio. aliqui
pro no ponitur. sedm
illud si introibit i re
quiem mea. i. no itro
ibunt. vno potest sic
exponi. si noui: id est
non noui.

Et dilexit euz
ionathas. Jona
thas dilexit dauid
vir uidelicet bellico
sus inuenit aptum pu
gnis.
Jonathas significat
eos qui de iudeis in
christu crediderunt:
z percepta gratia spi
ritus sancti. pro xpo
relictis omnibus ipm
secuti sunt. vnde pe
trus. Ecce nos reliq
mus omnia z se. s. te.
Sic eni ionathas de
dit dauid vestimenta
sua a tunica vsq; ad
balthem: cu credetes
omnia que habuerunt
in christi seruitiu co
tulerunt.

Percussit saul
mille. zc. Hoc fuit

abner. Uiuuaita tua rex: si no
ui. Et ait rex: Interroga tu cuius
filius sit iste puer: Cum regressus
esset dauid percusso philisteo. tu
lit eum abner: z introduxit coraz
saule caput philistei habentem in
manu. Et ait ad euz saul: De qua
progenie es o a dolescens: Dixitq;
dauid: filius serui tui Isai bethle
em eit ego sum..

C. XVIII.

Factuz e cu
compleisset loqui ad saul

anima ionathę colligata e anime
dauid: z dilexit eum ionathas qsi
anima sua. Tulitq; eum saul i die
illa: z non concessit ei vt reuertere
tur in domu patris sui. Inierunt
aut ionathan z dauid sedus. Dili
gebat enim eum quasi anima sua.

Nam expolauit se ionathas tu
nica qua erat indutus. z dedit ea
dauid: z reliqua vestimenta sua vs
q; ad gladium z arcum suuz. z vs
q; ad balthem. Egrediebatur quo
q; dauid ad omnia quecuq; misit
set eu saul: z prudenter se agebat.
Posuitq; eu saul super viros bel
li. z acceptus erat i oculis vniuer
si populi: maxime in conspectu fa
mulozu saul. Porro cum reuerte
retur percusso philisteo dauid: z fer
ret caput eius in hierusalem. egres
se sunt mulieres de vniuersis vr
bibus israel. cantantes chorosq;
ducentes in occursum saul regis
in tympanis letitie z in sistris. z p
cinebant mulieres ludentes atq;
dicentes: Percussit saul mille. z

dauid decem milia. Iratus est aut
saul nimis. z displicuit in oculis
eius sermo iste. Dixitq;: dederunt
dauid decem milia. z mihi dede
runt mille. Quid ei superest nisi so
lum regnu: Non rectis ergo ocu
lis saul aspiciebat dauid a die il
la z deinceps. Post diem autem
alteram inuasit spiritus dei mal
t s. i. iudeos. s. id est more arripiciozu
aliena referebat.
Saul: z prophetauit i medio do
t s. christus. s. euagelica dulcedine.
mus sue. Dauid autem psallebat
s. cepit ihesus facere et docere.
manu sua. sicut per singulos dies

Tenebatq; saul lanceam z misit
eam: putans q; configere posset da
uid cum pariete. Et declinauit da
uid a facie eius secundo. Et timuit
saul dauid eo q; esset dominus cu
eo: z a se recessisset. Amouit ergo
eu saul a se: z fecit eu tribunum sup
mille viros. s. in pugna primus more regio
Et egrediebatur z in
trabat in conspectu populi. In oi
bus quoq; vijs suis dauid pru
denter agebat: z dominus erat cu
eo. Vidit itaq; saul q; prudens eet
nimis: z cepit cauere euz. Omnis
aut israel z iuda diligebat dauid.
Ipse enim ingrediebatur z egredie
batur ante eos. Dixit saul ad da
uid: Ecce filia mea maior merob.
ipsam dabo tibi vxorez. tantu mo
do esto vir fortis: z pugnare bella
domini. Saul aut reputabat di
cens: non sit manus mea in eo. s;
sit super euz manus philistinoru.
Ait aut dauid ad saul: Quis ego
s. latet dignum se insinuat.
sum. aut que est vita mea aut co
gnatio patris mei i israel: vt fiam
gener regis: Factum est aut tempus
euz deberet dari merob filia saul

feminariu odij cōtra
dauid. Sic iudei au
dientes christu quem
crucifixerat. in ecclis
predicari: z victoria
qua hoste antiquum
vicit. z credetes i lau
de eius gratulari: ga
uiter tulerunt.

Saul mille. s.
eos qui fugientes oc
cisi sunt.

Dauid decem.
scilicet philistei. qui i
vno die octo omnes
in fugam misit.

Tenebatq; sic
predicte christo euā
gelium. iudei conaban
tur morte i ferre. S;
dum ille ad salute ge
nium secedit. tantum
nocere se iustos.

Dixitq; saul da
boze. **I**lido. Saul
callidus simulator stu
duit alligare dauid
nichol filie sue: si cen
tam sibi allophiloꝝ
preputia offerret. ille
aut ducenta obtulit.
Sicq; saul dñ illum
periculo obiecit. am
plius eñ glorificauit.
Ita iudei dñ contra
voluntate dei chasti
iterficere nitentur: salu
tem gentium operati
sunt. dauid prius ali
enigenarum preputia
attulit: sic filia saul
uxorem accepit. **E**t
chastus non prius si
nagogam accepit: q̄ i
gentib; gloriosus ex
nit. Prius eñ i na
tionibus refecit car
nis pollutione: et po
stea copulatus e sine
goge. **C**um enim in
trauerit plenitudo ge
tium: tunc omnis isrl
salus fiet. **D**upla at
preputia obtulit pro
iudeis et gentibus. s.
acquiritis. vel q̄ ma
ior est numerus crede
tium gentium. q̄ iude
oꝝ. **A**renit odiu saul
lis aduersum dauid
intantu vt i remediū
sui de more psallente
iaculo conaretur con
figere. **P**er saule in
deor elatio. p dauid
chasti hūltas signat
Cū ergo ab imundo
spiritu saul arripitur
cantante dauid eius
vesania teperatur: qz
cum sensus iudeoꝝ
per blasphemiam i fu
rore veritur: dignus
est vt ad salutē quasi
dulcedie citare euā
gelice locutionis trā
quillitate renocetur
Percussit zc.
Et attulit prepu
tia zc. **S**ic chastus
prius in gentibus cla
rificatus e: q̄ sinago
gam sibi copularet.
Et prius in gentibus
immundicia refecit.
Cum enim plenitudo
gentium intrauerit: tūc
omnis israh saluus
fiet.

dauid data est hadrieli molachite
uxor. **D**ilexit aut dauid nichol fi
liam saul alteraz. **E**t nunciatu est
saul: et placuit ei. **D**ixitq; saul: da
bo eam illi. vt fiat ei in scandaluz:
et sit super eum manus philistino
rum. **D**ixit ergo saul ad dauid: **I**n
s vna est res q̄ gigante prostravit. altera si cetū
preputia allophiloꝝ deferret.
duabus rebus gener meus eris
hodie. **E**t mandauit saul seruis su
is: **L**oquimini ad dauid clam me
dicentes: **E**cce places regi. et oēs
serui eius diligunt te. **N**unc ergo
esto gener regis. **E**t locuti sūt ser
ui saul in auribus dauid omnia
verba hec. **E**t ait dauid: **N**um pa
rum vobis videtur generū esse re
gis? **E**go aut sum vir pauper et te
nuis. **E**t renūciauerunt serui saul
dicentes: **N**uiuscemodi verba lo
cutus est dauid. **D**ixit aut saul:
Sic loq̄mini ad dauid: **N**ō habz
rex sponsalia necesse: nisi tantum
i s capita secundū quosdā. quia preputium vo
catur sumitas rei.
centū preputia philistinoꝝ: vt fi
at vltio de inimicis regis. **P**orro
saul cogitabat tradere dauid in
manus philistinoꝝ. **C**ūq; renun
ciassent serui eius dauid verba q̄
dixerat saul: placuit sermo in oꝝ
lis dauid vt fieret gener regis. **E**t
post dies paucos surgens dauid
abiit in acbaron cum viris q̄ sub
eo erant. et percussit ex philistinim
ducentos viros: et attulit prepu
tia eorum. et annumerauit ea regi
vt esset gener ei. **D**edit itaq; saul
s sinogam
nichol filia suam uxore. **E**t vidit
saul et intellexit: quia dominus esset
cum dauid. **N**ichol aut filia saul
diligebat eum. **E**t saul magis ce

pit timere dauid. **F**actus est saul
inimicus dauid cunctis diebus.
Et egressi sunt principes philistio
rum. **A** principio aut egressionis
eorū prudentius se gerebat dauid
q̄ omnes serui saul. **E**t celebre fa
ctum est nomen eius nimis.

C. XIX.

Locutus ē aut
saul ad ionathan filium
suū. et ad omnes seruos suos. vt
occideret dauid. **P**orro ionathas
filius saul diligebat dauid valde
Et indicauit ionathas dauid di
cens. **Q**uerit saul pater meus oc
cidere te. **Q**uapropter observa te
questo mane. et manebis claz et ab
sconderis. **E**go aut egrediens sta
bo iuxta patre meū in agro vbi cū
q; fuerit. et ego loquar de te ad pa
tre meū: et quodcūq; videro nū
ciabo tibi. **L**ocutus est ergo iona
thas de dauid bona ad saul patre
suū. **D**ixitq; ad eum: **N**e pecces
rex in seruū tuū dauid. quia nō
peccauit tibi: et opera eius bona
sunt tibi valde. **E**t posuit animaz
suam in manu tua. et percussit phi
listeu: et fecit dominus salutē ma
gnam vniuerso israheli. **T**idisti. et
letatus es. **Q**uare ergo peccas i
sanguine innoxio. interficiens da
uid qui est absq; culpa? **Q**ū cum
audisset saul: placatus voce iona
the. iurauit. **V**iuat dominus: quia
nō occidetur. **V**ocauit itaq; iona
thas dauid: et indicauit ei omnia
verba hec. **E**t introduxit ionathas
dauid ad saul. et fuit ante eū sicut

In agro. **Q**uo
cōsiliandi cā saul ve
nire conuenerat: vbi
ocidi dauid cōdictū
fuerat.

Misit ergo zc. Hoc ad cruce chi-
sti. sed ad passionem
pertinet. Crucifixus
enim christus z mor-
tuus est: z sepultus. Erat
autem illa sepultura ta-
quam domus. ad qua
custodiendum misit re-
gnum iudeorum: quoniam ad
sepulcrum domini custo-
des adhibiti sunt. Quod
custodita est domus: ut
dauid interficeretur:
(quod christus non in se-
pulcro. sed in cruce est
interfectus) refertur ad
corpus eius. Christi
enim nomen tollere est
christum interficere. non
enim credendum est christum:
si custodiam preualeret
mendacium. Qui dixe-
runt: Nobis dominien-
tibus venerunt disci-
puli eius: z abstulerunt
eum. Sed neque saul
potuit interficere da-
uid: nec regnum iudeo-
rum tollere memoriam christi.
Qui autem de virtute
saul. i. de regno iudeo-
rum in christum presu-
mperunt: offenderunt in
lapide offensionis: tam-
quam in stannam. z eis
hædus visus est agnus:
quod in quo peccatum non
invenitur. quasi pec-
catorum persecutor.
Delle pilosa.
Inde pulvillus con-
fusus fuit: qui in ton-
sis pilis caput inuo-
luti hominis in lecto
mentiretur.
In ramatha.
Civitas saulis est in tri-
bu beniamin in secto
militario ab helia ad
septentrionales plagas
contra bethel. alia ra-
ma est in tribu aser. Be-
ne conveniunt hæc no-
mina rebus gestis in
ipsis: quia propheta-
rum dicta z celsitudine
habent scientie: z venu-
statem eloquentie.
Misit nuncios
zc. Abiit et ipse.
R. Saul quod z nun-
cij eius iudeos signifi-
ficant. qui domini aduer-
sari christo cupiunt:
habent in ore sacra-
menta legis z propheta-
rum ad christi testimo-
nium. z cum ecclesia qua
si cum prophetis de scri-
pturis disputat: sicut
illi cum prophetis pro-
phetauerunt.
Prophetauit.

fuerat heri z nudius tertius. Motum
est autem rursus bellum. Et egressus da-
uid pugnavit adversus philistinum
Percussitque eos plaga magna: z
fugerunt a facie eius. Et factus est
spiritus domini malus in saul. Se-
debat autem in domo sua. z tenebat
lanceam. Porro dauid psallebat
in manu sua. Nisusque est saul con-
figere lancea dauid in pariete. Et
declinavit dauid a facie saul. Lan-
cea autem casso vulnere plata est in pa-
riete. Et dauid fugit. **S**aluatus est
nocte illa. **M**isit ergo saul satel-
lites suos nocte in domum dauid
ut custodirent eum: z interficerent
mane. Quod cum annunciasset da-
uid michol vxor sua dicens: Nisi
saluaveris te nocte hac. cras mor-
rieris. deposuit eum per fenestram.
Porro ille abiit z aufugit atque sal-
uatus est. Tulit autem michol statuam:
z posuit eam super lectum. z pelles
pilosam caprarum posuit ad caput
eius: z operuit eam vestimentis.
Misit autem saul apparitores qui ra-
perent dauid. Et responsus est quod
egrotaret. Rursusque misit saul nun-
cios ut viderent dauid. dicens: af-
ferte eum ad me in lecto ut occidam.
Cum venissent nuncios inuentum est
simulacrum super lectum: z pelles
caprarum ad caput eius. Dixitque
saul ad michol: Quare sic illusi-
sti michi: z dimisisti inimicum meum
ut fugeret. Et respondit michol ad
saul: Quia ipse locutus est michi:
dimitte me. alioquin interficiam te.
Dauid autem fugiens saluatus est.

Et venit ad samuel in ramatha: z
nunciauit ei omnia que fecerat sa-
ul. Et abierunt ipse z samuel: z
morati sunt in naioth. Nunciatum
est sauli a dicentibus: Ecce dauid
est in naioth in ramatha. **M**isit
ergo saul lictores ut raperent da-
uid. Qui cum vidissent cuneum
prophetarum uacillantium. z samu-
el stantem super eos. factus est etiam
in illis spiritus domini: z prophe-
tare ceperunt etiam ipsi. Quod cum nu-
nciatum esset sauli: misit z alios nun-
cios. Prophetauerunt autem z illi.
Et rursus saul misit tercios nun-
cios. qui z ipsi prophetauerunt. Et
iratus iracundia saul. abiit z ipse
in ramatha. z venit ad cisternam
magna que est in sochoth. z interro-
gauit z dixit: In quo loco sunt sa-
muel z dauid? dicitque est ei: Ecce
in naioth sunt in ramatha. Et fa-
ctus est etiam super eum spiritus do-
mini: z ambulabat ingrediens. z
prophetauit usque dum veniret in
naioth in ramatha. Et expoliavit
etiam se ipse vestimentis suis. z prophe-
tauit cum ceteris coram samuele: z ce-
cinit nudus tota die illa z nocte.
Unde z exiit proverbium. Nunc
z saul inter prophetas.

C. XX.
Habit autem da-
uid de naioth que est in
ramatha: veniensque locutus est coram
ionatha. Quid feci: que est iniquitas
mea. z quod peccatum meum in patrem
meum. quod quezit animam meam? Qui
dixit ei: Absit a te non morieris.

Isti prophete religiosi
viri erant. dicti nazari-
reni: qui non bibebant
vinum: z vacabant sem-
per canentes himnos
z psalmos.

Nudus. Et in-
digi fide atque sacerdo-
tio z regno nudati: le-
gem z prophetas in
ore habent.

Num et saul zc
Proverbia dicit quod in
ore loquentium sepe
satis. Mira enim res vi-
debat. hominem tam pro-
phanum prophetare.
Et nos cum infirmos vi-
demus docere recte di-
cimus: num z saul in-
ter prophetas.

Rab. Magna que-
stio hic oritur: cum in pec-
catis legatur: z non vi-
dit samuel saule usque
in diem mortis sue. quo
modo hic propheta-
verit coram samuele dicat?
Quod hebrei duobus
modis solvunt: quod scilicet
abscondit se samuel
ne videret ab eo. Vel
non vidit eum. sed in duntaxat
habitu regio quo in-
dutus erat. quoniam dicitur
est non vidit eum usque in
diem mortis sue. z sic
non vidit eum indutum:
sed regio habitu. Ve-
ro expoliatus non om-
nibus vestimentis: sed re-
galibus tantum intellige-
dum est.

Rab. Item queritur
quomodo qui missi
erant ad hominem tene-
dum. z ad necem ducen-
dum. prophetas spiritus
participes esse merue-
runt: z similiter ipse saul
querens sanguinem ino-
centem? Sed z balaam
prophetauit z multi di-
cent in illa die. Domine
domine nonne in nocte tua
prophetauimus zc.
Quibus dicitur. Non
nomi vos vniuersos. disce
dite a me qui opera-
mini iniquitate. Non
est ergo mirum homines re-
probos transitorie pro-
phetauisse. Distice autem
saul z nuncios eius signifi-
ficant hereticos. qui
habent aliquid spiritualium
donorum. sicut testam-
ta legis z euangelij z
baptisma. Quod cum
ad ecclesiam veniunt.
non est in eis violandum
aut quasi non habeant
tradendum: sed oportet
eos cognoscere unitate

in vinculo pacis. sine qua quidquid habet quānis sit sanctum et venerandū. ipsi tñ tāto indigniores sūt: quāto illis donis nō bñ vsi sunt.

Uno tantū gradu. Bradus vocat panetē: quo medio īter se et hostes per domus fenestram euasit vbi erāt obsidentes.

Neq̄ enim faciet pater meus quā grande vel parū. nisi prius indicauerit mihi: **D**unc ergo ce lauit a me pater meus sermonem tantūmodo. Nequaq̄ enim erit istud. **E**t iurauit rursus dauid. **E**t ille ait: **S**cit profecto pater tuus. quia inueni gratiā in oculis tuis: et dicit: **N**esciat hoc ionathas. ne forte tristetur. **Q**uinimmo viuūt dñs. et viuūt anima tua. quia vno tñ vt ita dicā: gradu ego morsq̄ diuidimur. **E**t ait ionathas ad dauid: **Q**uodcūq̄ dixerit mihi aia tua. faciam tibi. **D**ixit autē dauid ad ionathan: **E**cce kalende sunt ^{† s̄ calendas iudei celebrāt hostiase-pulis. requie.} crastino. et ego ex more sedere soleo iuxta regem ad uescendū. **D**imitte ergo me ut abscondar ī agro ^{† s̄ tribus enī diebus festiuitatē neomenie agebant.} vsq̄ ad vesperā diei tercię. **S**i respiciens requisierit me pater tuus. respondebis ei: **R**ogauit me dauid. vt iret celeriter in bethleem ciuitatez suā: quia victimę solēnes ibi sunt vniuersis contribulibus suis. **S**i dixerit bene: pax erit seruo tuo. **S**i autē fuerit iratus: scito. quia cōpleta est malicia eius. **F**ac ergo misericordiā in seruum tuū: quia fēdus domini me famulum tuū tecum inire fecisti. **S**i autē est in me aliqua iniquitas. tu me interfice: et ad patrē tuū ne introducas me. **E**t ait ionathas: **A**bsit hoc a me. **N**eq̄ enim fieri potest. vt si certe cognouero completam esse patris mei maliciā contra te: non annūciem tibi. **R**esponditq̄ dauid ad ionathan. **Q**uis renūci

abit mihi. si quid forte responderit tibi pater tuus dure? **E**t ait ionathas ad dauid: **V**eni et egredia ^{† s̄ de vrbe in agrū egressi sunt. vt securus fedus domini inirent. i. iuramentum.} mur foras in agrū. **L**ūq̄ exissent ambo in agrum. ait ionathas ad dauid: **D**omine. deus israel. si inuestigauero sententiā patris mei crastino vel perhendie. et aliquid boni fuerit super dauid. et nō statim misero ad te et notum tibi fecero: hęc faciat deus ionathę. et hęc augeat. **S**i autē perseuerauerit patris mei malicia aduersus te: reuelabo aurem tuā. et dimittam te vt vadas in pace: et sit dominus tecū ^{† s̄ sublimet regnū tuū s̄ prius.} sicut fuit cum patre meo. **E**t si vixerero facias mihi misericordiā domini. **S**i vero mortuus fuero nō auferes misericordiā tuā a domo mea vsq̄ in sempiternū. **A**ut si nō fecero. qñ eradicauerit dominus inimicos dauid. vnūquēq̄ de terra: auferat ionathan de domo sua et requirat dominus de manu inimicorū dauid. **D**epigit ergo ionathas fēdus cum domino dauid. **E**t requisit dominus de manu inimicorū dauid. **E**t addidit ionathas ^{† s̄ .i. valde iurare.} deierare dauid: eo q̄ diligebat eū. **S**icut enī aiam suā ita diligebat eū. **D**ixitq̄ ad eū ionathas: **E**ras kalende sunt. et requireris. **R**equireretur enī sessio tua vsq̄ perendie. **D**escendes ergo festinus et venies in locū vbi celandus es ^{† s̄ videns deū. vel fortitudo dei.} in die qua operari licet. et sedebis iuxta lapidem cui nomē est ezel. **E**t ego tres sagittas mittam iuxta eum: et iaciam quasi exercens me

Et requisit dominus de m.

Proleplis ē. i. anticipatio. hoc enī multo post factū ē: cū interfecto saule. regnū ad domū dauid trāslatum ē. et qui innocentes persecuti sunt: diuinitus multati sunt. **T**unc requisit dñs de manu inimicorū. quare. s. virū sanctū affligerūt. **L**ūc cogebantur rationē reddere: quia oderāt eū tāto tēpore. **Q**uod de absalon. et de siba filio bochi. de saul. et de ceteris hostibz dauid pōt itelligi. **V**t requisit dñs de manu dauid q̄ non et ipsi cū eo fēdus pacis iniire voluerūt: cum quo dñm eē vidēt. **H**ęc autē scriptura ideo p̄ occupauit: vt qd̄ dixerat qñ eradicauerit dñs inimicos dauid: verū esse cōprobaret. quia scilicet inimici dauid eradicati sunt de terra. nō ipso dauid se vlciscente: sed dño pro illo vindicante. **E**t addidit io. **R**. **E**t a perditione inimicorū dauid ostēderet imnis: q̄ diligebat eū scdm legem dei. **Q**ui tñ morte p̄cūctus regnū terrenū cū eo: sicut sperabat habere nō potuit: absq̄ vlla dubitatione regni celestis cōfortiū cū eo. quē pro virtutibus diligebat cū esset et ipse vir virtutum: accepit.

ad signū. Mittam quoq; et puerū dicēs ei: **Uade** et affer mihi sagittas. **Si** dixerō puero ecce sagittę intra te sunt. tolle eas: tu veni ad me. quia par tibi est. et nihil ē mali: ^{rex saul.} viuit dominus. **Si** autē sic locutus fuero puero: ecce sagittę ultra te sunt. vade in pace: quia dimisit te dominus. De verbo autē quod locuti fuimus ego et tu: sit dominus inter me et te vsq; in sempiternus. **Abconditus** est ergo dauid in agro. et venerūt kalēde: et sedit rex ad comedendū panem. **Lūq;** sedisset rex super cathedram suam scdm cōsuetudinē quę erat iuxta parietem: surrexit ionathas. et sedit abner ex latere saul. vacuusq; apparuit locus dauid. et non ē locus saul quicquā in die illa. **Lo**gitabat enim qd forte euenisset ei. vt non esset mundus nec purificatus. **Lūq;** illuxisset dies secunda post kalendas: rursus vacu^s apparuit locus dauid. **Dixitq;** saul ad ionathan filium suum: **Cur** nō venit filius ysai: nec heri nec hodie ad uescendū? **Et** respondit ionathas sauli. **Rogauit** me obire vt iret in bethleem. et ait: **Dimitte** me: qm̄ sacrificium solēne est in ciuitate mea. **Un^d** de fratrib⁹ meis accersuit me. **Nūc** ergo si inueni gratiā in oculis tuis: vadam cito et videbo fratres meos. **Ob** hęc causam non venit ad mensam regis. **Frater** autē saul aduersus ionathan. dixit ei: **Fili** mulieris vix ^{i. adultere} vltro rapientis. nunquid ignoro quia diligis filium ysai in confusi

Nūquid ignoro quia diligis et d. d. amas inimicū meū et ducis mibi i

onē tuam: et in confusione ignominiosę matris tuę. **Omnibus** enī diebus quibus filius ysai vixerit super terram: nō stabilieris tu neq; regnū tuum. **Itaq;** iam nunc mitte. et adduc eum ad me: quia filius mortis est. **Respondens** autē ionathas sauli patri suo ait: **Quare** morietur? **Quid** fecit? **Et** arripuit saul lanceā. vt percuteret eū. **Et** intellexit ionathas qd definitū esset a patre suo. vt interficeret dauid. **Surrexit** ergo ionathas a mensa in ira furoris: et non comedit in die kalendarū secūda panē. **Cōtri** status est enim super dauid: eo qd ^{improperans qd filius esset adultere.} confudisset eum pater suus. **Lūq;** illuxisset mane. venit ionathas in agrū iuxta placitū dauid. et puer paruus cum eo. **Et** ait ad puerū suum: **Uade**. et affer mihi sagittas quas ego iacio. **Lūq;** puer cucurrisset. iecit aliam sagittā trans puerum. **Venit** itaq; puer ad locū iaculi qd miserat ionathas. **Et** clamauit ionathas post tergū pueri. et ait: **Ecce** ibi est sagitta. porro vltima te. **Clamauitq;** iterū ionathas post tergū pueri dicens: **Festina** velociter. ne steteris. **Collegit** autē puer ionathę sagittas: et attulit ad dominū suū. et quid ageretur penitus ignorabat. **Tantūmodo** enī ionathas et dauid rem nouerant. **Dedit** igitur ionathas arma sua puero. et dixit ei: **Uade** defer in ciuitatē. **Lūq;** abisset puer: surrexit dauid d loco qui vergebat ad austrū: et cadens pronus in terram adorauit tercio. **Et** osculantes se

quo ostendis adulterino te conceptum concubitu. Nam legitime nati artius amant patres.

Affer sagittas quas iacio. **Quid** est qd ionathan volens seruare dauid. cū ille lateret in agro iuxta lapidē ad signū duas sagittas iecit. quas puer paruulus ignorans quid faceret collegit: et in ciuitate retulit. nisi qd pater filii vnguentū ad salutem humani generis mittendū in littera legis indēis nesciētib; habuit absconditū. **Dauid** ergo abscondit⁹ ē in agro: et xps in mūdo. **In** mūdo erat e. mādus p. i. f. e. et m. e. nō. c. **Iuxta** lapidē sedebat: quia in tabulis legis script⁹ erat. vnde dñs deus tuus vnus ē. et nō assumes nomē dei tui vānū. **Saul** iter epulas eū mortis filii esse indicabat. et iudaica psidia inter palchales epulas d nece domini tractabat. **Lūq;** ergo illuxisset mane: venit ionathas in agrū iuxta placitū dauid. et puer paruulus cū eo. iecit vnā sagittā. iecit et alterā. et deus pater illucescente mane fidei prius testimoniū legis de chusto. prulit. deinde pphetas misit. **Collegit** puer ionathę sagittas: et ad dñm ignorās qd ageret retulit. **Sic** iudaic⁹ populus libros legis et pphetarū portans quasi diuinitus scriptos honorabat: sed quē moyses et pphete p dixerāt ignorabat.

Achimelech. frater meus rex. Apo- stoli quos rex regum fratres suos appellat solus fuit dauid: et christus in passione. Dauid ait: Illo et illo in loco condixi pueris meis. Et christus dixit: postquam resurrexero precedat vos in galilea. Per uiam pollutam venit dauid: et christus in mundas actus iudeorum impol- lutus pertransiit. Dauid ait: Et ipsa hodie sanctificabitur uasis meis. Et uasa domini. i. apostoli a con- tagione iudeorum fide sanctificati sunt.

Quia hec pole. In hebreo uia hec laica est. Quasi in lege scriptum est: ut extraneus non comedat ex eis. cur interrogat utrum mundi sint pueri: qui etiam si mundi essent ueluti non deberet uia ergo laica est: quia tu laicaliter interrogas. sed et ipsa hodie sanctificat in uasis. In uasis. i. mente sua se sanctificari dixit: quia nisi necessitate corporis et periculo uitae uigilante non ueliceret eis.

Dedit ergo eis. Quam ad prophetiam pertinet. hoc in christo impletum est: qui positus in carne dum iudex omnium se uicem declaret: ad apostolos transiit: cum quibus cibum desideratum suscipit. desiderio. n. desiderauit manducare pascha. Solie. i. diaboli arma sustulit. Ipse enim fortior spolia fortis diripuit. His autem a quibus receptus est christus: intulit diabolus persecutionem. tribulationem. et mortem. Des enim qui uolunt pie uiuere in christo: persecutionem patiuntur. unde si me persecuti sunt: et uos persequentur.

In tabernaculo. In hebreo obligatus in conspectu domini: forte enim uouerat: quod aliquot diebus in tabernaculo domini moraretur. et vacaret orationibus.

Doech ydume. Qui camelorum. i. infructuosi gregis. et

alterutrum. fleuerunt pariter: dauid autem amplius. Dixit ergo ionathas ad dauid: uade in pace. Quocumque iurauimus ambo in nomine domini dicentes: dominus sit inter me et te: et inter semen tuum et semen meum usque in sempiternum. Et surrexit dauid et abiit: sed ionathas ingressus est ciuitatem.

C. XXI. Venit autem dauid

in nobe ad achimelech sacerdotem. et obstupuit. Achimelech: eo quod uenisset dauid. et dixit ei. Quare tu solus et nullus tecum est? Et ait dauid ad achimelech sacerdotem: Rex precepit mihi sermonem et dixit: Nemo sciat rem propter quam missus es a me. et cuiusmodi tibi precepta dederis. Nam et pueris meis condixi in illum et illum locum. Nunc igitur si quid habes ad manum. uel quinque panes da mihi. aut quidquid inueneris.

Et respondens sacerdos ait ei: Non habeo panes laicos ad manus: sed tantum panem sanctum. Si mundi sunt pueri. maxime a mulieribus manducant. Et respondit dauid sacerdoti. et dixit ei: Et quidem si de mulieribus agitur continuo minus nos ab heri et nudius tertius quando egrediebamur. et fuerunt uasa puerozum sancta. Porro uia hec polluta est: et ipsa hodie sanctificabitur in uasis. Dedit ergo eis sacerdos sanctificatum panem: neque

enim erat ibi panis. nisi tantum panes propositionis qui sublatis fuerant a facie domini: ut poneretur panes calidi. Erat autem ibi uir quidam de seruis saul. in die illa intus tabernaculo domini. et nomen eius doech ydumeus: potentissimus pastorum saul. Dixit autem dauid ad achimelech: Si habes hic ad manum hastam aut gladium. da mihi: quia gladium meum et arma mea non tuli mecum. Sermo enim regis urgebat me. Et dixit sacerdos: Ecce hic gladius goliath philistei quem percussisti in valle therebinti: est in uoluitus pallio post ephod. si istum uis tollere: tolle. Neque enim hic alius est absque eo. Et ait dauid: Non est huic alter similis: da mihi eum. Surrexit itaque dauid et fugit in die illa a facie saul: et uenit ad achis regem geth. Dixerunt ei serui achis cum uiderent dauid. Numquid non est iste dauid rex terre? Nonne huic cantabant per choros dicentes: percussit saul mille. et dauid decem milia. Posuit autem dauid sermones istos in corde suo. et extimuit ualde a facie achis regis geth. et mutauit os suum. et collabebatur inter manus eorum. et impingebat in hostia porte: defluebantque saliuę eius in barbam. Et ait achis ad seruos suos: Uidistis hominem in sanum? Quare adduxistis eum ad me? an defunt nobis furiosi qui introduxistis istum ut fureret me presentem? dimittite illum hinc ne ingrediatur domum meam.

toruosi custos erat. et interpretatur motus uel sollicitus. qui et percussit achimelech sacerdotem magni. qui interpretatur frater meus rex: nomine et actu iudae significat. per quem contra christum regem. uerum diabolus operatus est fraude: ut eo perditio etiam ecclesia pateret: et discipuli christi et sacerdotes pro nomine eius occiderent. Sed in domo achimelech solus abiatbar princeps sacerdotum euasit: quod nemo potest nocere christo sacerdotum principi. qui uictor celos ascendit. Posuit autem dauid. Iudo. h. Achis interpretatur: quomodo est. per quod significat ignorantia. Verbum enim iurantis. et non agnoscetis. quod iudaeis impletum est. qui dum christum uiderunt non agnouerunt. coram eis mutauit os suum: et abiit. Erant enim ibi precepta legis carnalia. erat sacrificium secundum aaron: sed ipse de corpore suo et sanguine instituit sacrificium secundum ordinem melchisedech. Mutauit os suum in sacerdotio. mutauit precepta. dicit aliud testamentum euacuata operatione carnali. collapsus est in manibus eorum. Quia enim comprehenderunt et crucifixerunt. et prociuerunt ad hostium porte. humiliabat se ad initium fidei nostre. hostium porte initium fidei est. a fide incipit ecclesia. et peruenit usque ad spem. Saliuę que furiosi decurrebant per barbam eius. apostolus aperit dicens. Predicamus christum crucifixum iudeis quidem scandalum gentibus autem stultitiam. Infirmis saliuę enim significat. quod stultum dei fortius est hominibus. Saliuę fluunt per barbam. quomodo enim in saluis infirmitas. sic uirtus ostenditur in barba. Texit ergo uirtutes suam corpore infirmitatis sue. et quod foris infirmabat. tanquam salina apparebat in tuis diuina uirtus. tanquam salina latebat. c. 2

quo ostendit... concubitu... amant pueri... Affert sagittas... quibus... in uoluitus... sagittas... pueri... legunt... tunc... huiusmodi... eum... e. no. c. Janna... sedebat... legis... unde... nomine... Saul... motus... cat... dia... ep... illud... ionathas... agere... dauid... legis... tunc... sed... p... rabat.

C. XXII

Fuit ergo ide

dauid: et fugit in speluncam
 odollam. Quod cum audissent fratres
 eius: et omnis domus patris eius:
 descenderunt ad eum illuc. Et con-
 uenerunt ad eum omnes qui erant
^{f. peccatorum. f. non habentes latitudinem caritatis}
 in angustia constituti et oppressi ere
 alieno et amaro animo: et factus est
 eorum princeps. Fueruntque cum eo
 quasi quadrigenti viri. et profectus
 est dauid inde in masphat: que est
 moab. Et dixit ad regem moab:
 Maneat oro pater meus et mater
 mea vobiscum: donec sciam quid fa-
 ciat mihi deus. Et reliquit eos ante
 faciem regis moab. Manseruntque
 apud eum cunctis diebus quibus
 dauid fuit in presidio. Dixitque gad
 propheta ad dauid: Noli manere
 in presidio: proficiscere et vade
 in terram iuda. Et profectus est da-
 uid: et venit in saluz areth. Et au-
 diuit saul quod apparuisset dauid: et
 viri qui erant cum eo. Saul autem
 cum maneret in gabaa: et esset in ne-
 more: quod est in rama. hastam ma-
 nu tenens: cunctique serui eius cir-
 cūstarent eum: ait ad seruos suos
 qui assistebant ei: Audite me nunc
^{f. i. beniamin.}
 filij gemini. Nunquid omnibus vo-
 bis dabit filius ysai agros et vine-
 as: et vniuersos vos faciet tribu-
 nos et centuriones: quoniam coniurastis
 omnes aduersus me: et non est qui mi-
 hi renunciaret: maxime cum et filius
 meus secundus iunxerit cum filio ysai.
 Non est qui vicem meam doleat ex
 vobis: neque qui annunciet mihi: eo

Quod cum au-
 dissent. **R.** Signi-
 ficant quod redemptor
 noster peccata passi-
 one et redemptione hu-
 mani generis de isra-
 elitica plebe in iudea
 primam ecclesiam collo-
 cauit: de qua et carne
 sumpsit. ubi fratres
 eius. i. apostoli. et domus
 patris eius. i. qui cre-
 diderunt ex iudeis ve-
 nerunt ad illum. et conue-
 nerunt ad eum omnes qui
 e. in. an. constituti sunt.
Quibus. f. ait. Veni-
 te ad me omnes qui labo-
 ratis et onerati estis.
 et ego reficiam vos.

Ere alieno. R.
 Lenius. i. peccatorum
 que diabolo persol-
 uunt: dum exigunt me-
 bra seruire iniquitati
 ad iniquitatem. necesse
 est ut tales in amari-
 tudine animi peniten-
 tiam agant: et ad dauid
 veniant. i. ad christum
 cunctis gentibus desi-
 deratum. ut fiat eorum
 princeps. Ipse enim
 iudex viuorum et mortu-
 orum: et princeps pacis
 cuius regni non erit
 finis.

Dixitque gad.
R. de ipso gad
 inducit. Nulla enim
 fit mentio eius in prece-
 dentibus: sicut et helias.
 ubi dicitur: et dixit he-
 lias thesbites de ha-
 bitatoribus galaad.
 Ex ore igitur domini
 gad propheta dixit ad
 dauid: ut non moraretur
 inter gentes in ter-
 ra polluta: sed in terram
 iudee redeat. ubi iux-
 ta voluntatem domini
 persecutionem sustineat.

quod suscitauerit filius meus seruus
^{f. inimicum.}
 meum aduersum me insidiantem
 mihi usque hodie. Respondens autem
 doech ydumens qui assistebat: et
 erat primus inter seruos saul. U-
 di inquit filius ysai in nobe apud
 achimelech filium achitob sacerdo-
 tem. Qui consuluit pro eo dominum:
 et cibaria dedit ei. Sed et gladium
 goliath philistei dedit ei. Misit er-
 go rex ad accersendum achimelech
 filium achitob sacerdotem: et omnem
 domum patris eius sacerdotum qui
 erant in nobe. Qui vniuersi vene-
 runt ad regem. Et ait saul: Au-
 pi fili achitob. Qui respondit: pro-
 pheta sum domine. Dixitque ad eum
 saul: Quare coniurasti aduersum
 me tu et filius ysai: et dedisti ei pa-
 nes et gladium: et consuluisti pro eo
 dominum ut consurgeret aduersum me:
 insidiator permanens: Respondens
 achimelech regi ait: Et quis in
 omnibus seruis tuis sicut dauid
 fidelis: et gener regis: et pergens
 ad imperium tuum: et gloriosus in do-
 mo tua. Num hodie cepi consulere
 dominum pro eo: Absit hoc a me
 ne suspicetur rex aduersum seruum
 suum rem huiusmodi in vniuer-
 sa domo patris mei. Non enim sci-
 uit seruus tuus quicquam super hoc
 negotio: vel modicum vel grande.
 Dixitque rex: morte morieris achi-
 melech tu et omnis domus patris
<sup>f. emissarii sunt: qui imperio regis mittuntur
 ad interficiendos reos.</sup>
 tui. Et ait rex emissariis qui circū-
 stabant eum: Conuertimini et iter-
 ficite sacerdotes domini. nam ma-
 nus eorum cum dauid est: scientes

^{f. dauid et serui sui}
 q̄ fugissent et nō idicauerūt mihi.
 Noluerūt autē serui regis extēdere
 manū suāz i sacerdotes domini.
 Et ait rex ad doech: **Conuer**
 te tu et irruē in sacerdotes dñi. **Conuer**
 susq; doech ydumeus irruit in sa
 cerdotes. et trucidauit in die illa
<sup>f. ut per hab. cum religionis moueretur aut
 mus regis ad pietatem.</sup>
 octogintaquinq; viros vestitos
 ephoth lineo. **Nobe** autē ciuitatem
 sacerdotū percussit in ore gladij.
 viros et mulieres. paruulos et la
 ctantes. bouēq; et asinū et oues in
 ore gladij. **Euadens** autē vnus fi
 lius achimelech filij achitob. cui
 nomē erat abiathar. **Fugit** ad da
 uid. et annuncianit ei q̄ occidisset
 saul sacerdotes domini. **Et** ait da
 uid ad abiathar: **Sciebam** in die
 illa q̄ cum ibi esset doech ydume
 us. proculdubio anūciaret sauli.
Ego sum reus omniū animaz pa
 tris tui. **Mane** mecum. ne timeas.
Siquis quesierit animā meā: que
 ret et aiaz tuā: mecumq; seruaberis

C. XXIII.
Et annunciaue
 runt dauid dicentes: **Ec**
 ce philistim oppugnant ceilam. et
^{f. annona de arcis asportata.}
 diripiunt areas. **Consuluit** igitur
 dauid dñm dicens: **Num** vadaz
 et percutiā philisteos istos? **Et** ait
 dominus ad dauid: **Uade** et per
 cutes philisteos. et saluabis ceilaz.
Et dixerūt viri qui erant cum da
 uid ad eum. **Ecce** nos in iudca cō
 sistentes timemus: quātomagis
 si ierimus in ceilā aduersus agmi
 na philistinorū? **Rursus** ergo da

uid cōsuluit dominū. **Qui** respō
 dens ait: **Surge** vade in ceilam.
Ego enī tradā philisteos i manu
 tua. **Abijt** dauid et viri ei⁹ i ceilā.
 et pugnauit aduersum philisteos.
^{f. oneranda de area.}
Et abegit iumenta eorū. et percuf
 sit eos plaga magna: et saluauit
^{f. i. dominus}
 dauid habitatores ceile. **Porro**
 eo tēpore quo fugiebat abiathar
<sup>f. Quod moyses iubere domino fecerat sicut
 etiā rōnale i quo erat doctrina et veritas. i quo
 etiam consuluit dauid dominum.</sup>
 filius achimelech ad dauid i ceilā
 ephot secum habens. descēderat.
Nunciatū est autē saul q̄ venisset
 dauid in ceilam. **Et** ait saul: **Tra**
 didit eum dominus in manus me
 as. **Conclususq;** est introgressus
 vrbē. in qua portę et serę sunt. **Et**
 p̄cepit saul omni populo. vt ad
 pugnā descēderet ad ceilam: et ob
 sideret dauid et viros ei⁹. **Quō** cū
 rescisset dauid: quia p̄pararet ei
 saul clam malū. dixit ad abiathar
 sacerdotez. **Applica** ephot. **Et** ait
 dauid: **Domine** deus israel audi
 uit famam seruus tuus q̄ dispo
 nat saul venire ad ceilam: vt euer
 tat p̄pter me vrbē. **Si** tradēt me
 viri ceile in manus eius. et si descē
 det saul sicut audiuit seruus tu⁹?
Dñe deus israel indica seruo tuo.
Et ait dominus: **Descendet.** Dixit
 q; dauid rursus: **Si** tradent me
 viri ceile. et viros qui sunt mecum
 in manus saul? **Et** dixit dominus:
^{f. In voluntate habent vt tradent.}
 tradent. **Surrexit** ergo dauid et
 viri eius quasi sexcenti. et egressi
 de ceila. huc atq; illuc vagabātur
 incerti. **Nunciatūq;** est saul q̄ fu
 gisset dauid de ceila et saluat⁹ eēt:

Descendet zc.
 R. Si hic itetens d
 scendet saul: et tradēt
 te viri ceile in manus
 eius. ergo voluntatē
 eorū idicauit. viri autē
 ceile ingrati bñficijs
 dauid. quos de ma
 nibus philistinorum
 liberauit. ind. eorū ifi
 delitatē significant: et
 incōstantiam: qui re
 deptoni suo ingrati
 apud seculi potesta
 tes insidiant. Ceila
 autē interpretatur ad
 fundam iacta: vel ex
 cellēs sibi met. In cir
 cuitu impij ambulāt
 et stultus vt luna mu
 tatur.

quāobrē dissimulauit exire. **M**orabatur autē dauid in deserto in locis munitissimis in monte solitudinis: ^{† s. ziph mons squalidus vel nebulosus vel caligans. vnus autē de posteris caleph sic appellatus est.} ziph in monte opaco. **Q**uerebat tamen eum saul cunctis diebus: et non tradidit eum in manus eius. **E**t vidit dauid quod egressus esset saul ut quereret animā eius. **P**orro dauid erat in deserto ziph in silua. **E**t surrexit ionathas filius saul: et abiit ad dauid in siluam: et confortauit manus eius in deo. ^{Jonathas.} **D**ixitque ei: **N**e timeas. **N**eq̄ enim inueniet te manus saul patris mei. **E**t tu regnabis super israel: et ego ero tibi secundus. **S**ed et saul pater meus scit hoc. **P**ercussit igitur uterque seclus coram dño. **M**ansitque dauid in silua. **J**onathas autē reuersus est in domū suā. **A**scenderunt autē ziphei ad saul in gabaa dicentes: **N**onne ecce dauid latitat apud nos in locis turtissimis siluę: in colle achille que est ad dexterā deserti: **N**ūc ergo sicut desiderauit aia tua ut descenderes: descende. **N**onstrū autē erit ut tradamus eum in manu regis. **D**ixitque saul: **B**enedicti vos a domino: quia doluistis vicē meā. **A**bite ergo et diligenti⁹ preparate: et curiosius agite. et considerate locum vbi sit pes eius velociter: vel quis viderit eum ibi vbi dixistis. **R**ecogitat enim de me quod callide insidiet ei. **C**onsiderate et videte omnia latibula eius in quibus absconditur: et reuertimini ad me ad rem certam ut vadam vobiscū. **N**ō si etiā in terrā se obstru-

Ziphei Rab.
Apud se latitantem dauid sauli prodiderunt. et cū eo de morte eius tractauerunt. Ziphei autē florentes vlt germinantes interpretantur: et significat eos iudeos qui flore terre ni regni appetentes. cū principibus suis de nece christi tractauerunt: quomodo cū per discipulū suū perditum apprehenderēt: et presidi ad interficiendū traderent. et florentes seculi christū in membris potestates scilicet huius mūdi prodūit.

xerit: perscrutabor eum in cūctis milibus iuda. **A**t illi surgētes abiērūt in ziph ante saul. **D**auid autē et viri eius erant in deserto maon in cāpestris ad dexterā iesimuth. **F**uit ergo saul et socij eius ad querendū eum. **E**t nunciatus ē dauid: **S**tatimque descendit ad petraz: et versabatur in deserto maon. **N**ō cū audisset saul persecut⁹ ē dauid in deserto maō. **E**t ibat saul et viri eius ad latē mōtis ex pte vna. **D**auid autē et viri eius erant in latere montis ex parte altera. **P**orro dauid desperabat se posse euadere a facie saul. **I**taque saul et viri eius in modū corone cingebant dauid et viros eius: ut caperent eum. **E**t nuncius venit ad saul dicens: **F**estina et veni quā insuderunt se philistinim super terrā. **R**euersus est ergo saul desistens persequi dauid: et perrexit in occursum philistinorum. **P**ropter hoc vocauerunt locum illuz petram diuidentem.

C. XXIII.

Hscēdit ergo dauid inde: et habitauit ^{s. fons hedi vel oculi tentat. omnis} in locis turtissimis engaddi. **L**ūque reuersus esset saul postquā persecutus est philisteos: nunciauerunt ei dicentes: **E**cce dauid in deserto ē engaddi. **A**ssumens ergo saul tria milia electorū viroz ex omni israhel perrexit ad inuestigandū dauid et viros eius: etiā super abruptissimas ^{† s. Ibices sunt animalia que de rupibus cadentia se cornibus excipiunt} petras que solis ^{locus sic appellatus.} ibicibus peruię sunt: venit ad caulas ouium que se offerebant vianti. **F**ratres

C. XXIII.

Fratres ibi spelunca. **R**ec ex improbitis exceptis insidijs: quod innocenti moliebatur: incidit in foceam quā fecit. **D**auid vero pro malis bona retribuens. nō occidit eum: sed in tertio num facti orā chlamidis abscondit. cū facilius esset aduertantū perdere quā fallere. **I**ta tuit dauid in spelunca: ne inueniret. **L**egitur autē terrarum carne qui latec in spelunca. **D**ielus autē latebat in carne quā acceperat d'ira ne a iudeis inueniretur diuinitas. **S**eni cognouissent nūquā deū glorificauit. **I**lli ergo nō cognoscetes dea: hominē persecuti sunt. **I**n speluncā fugit christus a facie saul. **T**andiu enim persecuti sunt illi iudei: donec i momentum poneret quod exaltū erat in petra. **S**aul ad purgandū ventrē speluncam in greditur. quia iudei concepit maliciā contra christū quasi odores fetidū emulerūt. et cogitationes malas factis deterioribus ostēdebāt. **D**auid semare saulem quā perdere maluit: quē in antro occultatus ipso testate habuit. **S**ic et christus cū esset in spelunca carnis persecutor: ē populū in potestates habuit: nec occidit. d quo scriptus erat: ne occidas eos. **S**imilitate chlamidis silēter abscondit: quod christus iudeos nō occidit: sed gloriā regni abstulit. **C**hlamidis enī abscessio regni amputatio. **V**nde cū saul vestimentis dirupit samuel: dirupit dñs regnū israel de manu tua.

Saul. Greg. Moraliter. Quid p
faul nisi mali rector el
Quid per dauid nisi
boni subditi signat.
Saul ventrem purga
re e pranos prepoli
tos conceptam in cor
de maliciam vsq ad
opera miseri odoris
extendere. z cogitata
apud se noxia factis
exterioribus exequen
do monstrare. Quē tñ
dauid ferire metuit
qz pie subditoz men
tes ab oī se peste ob
trectationis abstinē
tes prepositoꝝ vitaz
nullo lingue gladio
percutiūt. etiā cū iper
fectionē reprehēdit
qz si quādo propter ī
firmitatē se abstinere
vix possunt: extrema
quēdā atqz exteriora
prepositoꝝ mala. sed
tñ humiliter loquūt.
z quasi orā chlamy
dis silenter incidunt:
qz dñ p̄late digni
tati saltem innoxie. z
latenter derogant: q̄i
regis superpositoꝝ ve
stem sedant. sed tam
ad semet ipsos rede
unt. seꝝ de tenuissi
ma verbi laceratione
reprehēdit. Dauid
enī percussit cor suū:
eo qz abscedit orāz
chlamydis faul. facta
quippe prepositoꝝ oris
gladio ferienda non
sunt: etiā cū recte re
hendēda videātur.
Si qñ vero p̄tra col
vel in minimis lingua
labitur: necesse est vt
per afflictionē penitē
tię cōprimat: vt ad se
ipsūz redeat. z cū p̄e
positoꝝ dignitati deli
quent: eiuē cōtra se in
dicū sibi qui p̄lat⁹
ē phorescat. Quā cū
prepositoꝝ delinqm⁹
eius ordinationi qui
eos nobil pretulit ob
uiam? Unde moises
cū contra se z aaron
populū conqueri co
gnouisset. ait. Nos
enī qd sumus: nec cō
tra nos murmur ve
strū est: sed p̄tra deū.
Uuit dominus
Defectina litterę Jo
sephus supplet: qui
erāt cū eo redargue
bant euz. Sernabat
enī inimicū q̄ volebat
deleē eū. z sedauit col
dicēs. vuit dñs zc.

ibi spelunca quam ingressus est
faul. vt purgaret ventrem. Porro
dauid z viri eius in interiore par
te speluncę latebant. Et dixerunt
serui dauid ad eum: Ecce dies de
qua locutus est dominus ad te:
Ego tradam inimicū tuum. vt fa
cias ei sicut placuerit in oculis tu
is. Surrexit ergo dauid z p̄eci
t <sup>z chlamys est sagū militare. que etiā p̄rotica
dicitur. eo qz acuminata sit ex vtraqz parte.
qua pertingit vsqz ad talos.</sup>
dit orāz chlamydis faul silenter.
post hęc percussit cor suum dauid
eo qz abscedit chlamydis oram
faul. Dixitqz ad viros suos: pro
picius sit mihi dominus. ne faciā
hanc rem domino meo christo do
mini. vt mittam manū meā in eū:
qm̄ christus domini est. Uuit do
minus: quia nisi dominus percusse
rit eum. aut dies eius venerit vt
^{z peste vel aliquo huiusmodi.}
moziatur. aut descendens in p̄e
lium perierit. propocius sit mihi
dñs: vt non mittā manū meā in
christū dñi. Et confregit dauid vi
ros suos sermonibus istis: z non
permisit eos vt cōsurgerēt i faul.
Porro saul exurgens de spelunca
pergebat cepto itinere. Surrexit
autē z dauid post eum. z egressus
de spelunca clamauit post tergus
faul dicens: Domine mi rex. Et re
sperit saul post se. z inclinās se da
uid pronus in terrā adoraui. Di
xitqz ad saul: Quare audis verba
hominū loquentiū dauid querit
malum aduersum te? Ecce vidēt
hodie oculi tui qz tradiderit te do
minus in manu mea i spelunca. z
cogitauit vt occiderem te: sed pe
percit tibi oculus meus. Dixi enī

non extendam manū meā in dño
meo: qz christus domini est. Qui
potius pater mi vide. z cognosce
oram chlamydis tuę i manu mea
quō cū p̄cederem sumitatē chla
mydis tuę: nolui extendere manū
meam in te. Animaduerte z vide.
qm̄ non est in manu mea malum.
neqz iniquitas: neqz peccauit in te.
Tu autē insidiaris aię meę vt aufe
ras eā. Iudicet dominus iter me
z te. z vlciscatur dominus me ex
te: manus autē mea non sit in te.
Sicut z in prouerbio antiquo di
citur: Ab impijs egredietur impie
tas: manus ergo mea non sit i te.
Quē persequeris rex israel? quez
persequeris? ^{ignobilē ipotentē.} Lanē mortuū perse
queris z policē vnū. Si domin⁹
iudex: z iudicet in me z te. z vide
at z iudicet causam meā: z eruat
me de manu tua. Cum autē cōple
set dauid loquens sermones hu
iuscemodi ad saul. dixit saul: Nū
quid hęc vox tua est fili mi dauid.
Et leuaui saul vocē suā z fleuit.
Dixitqz ad dauid: Iustior tu es
q̄ ego. Tu enim tribuisti mihi bo
na. ego autē reddidi tibi mala. z tu
indicasti mihi hodie que feceris
mihi bona: quomodo tradiderit
me dominus in manu tua. z non
occideris me. Quis enim cum in
uenerit inimicū suum. dimittet eū
in via bona: sed dominus red. lat
tibi vicissitudinē hanc pro eo qd
hodie operatus es in me. Et nūc
quia scio qz certissime regnaturus
sis. z habiturus in manu tua re
gnum israel: Jura mihi in domio ^{c 4}

ne deleas semen meum post me:
neque auferas nomen meum de do-
mo patris mei. Et iurauit dauid
sauli. Abijt ergo saul in domum suam:
et dauid et viri eius ascenderunt ad
tutiora loca.

C. XXV.

Mortuus est autem
samuel et congregatus est

uniuersus israel et planxerunt eum
nimis: et sepelierunt eum in domo
sua in ramatha. Consurgensque da-
uid descendit in desertum pharon.
Erat autem vir quispiam in solitudine
maon et possessio eius in carmelo:
et homo ille magnus nimis. Erant
que ei oues tria milia et mille capre.
Et accidit ut tonderet grex eius in
carmelo. Nomen autem viri illius
erat nabal: et nomen uxoris eius
abigail. Eratque illa mulier pruden-
tissima et speciosa. Porro vir eius
durus et pessimus et maliciosus.
Erat autem de genere caleph. Cum autem
audisset dauid in deserto quod ton-
deret nabal gregem suum misit decem
iuuenes et dixit eis: Ascendite in car-
melum et venietis ad nabal et salu-
tabitis eum ex nomine meo paci-
fice et sic dicetis: Sit fratribus meis
et tibi pax et domui tue et omnibus
quicunque habes sit pax. Ex multis
annis saluos faciens tuos et omnia
tua. Audiui quod tonderent pasto-
res tui greges tuos qui erant no-
biscum in deserto. Numquam eis molesti
fuimus nec aliquando defuit eis
quicquam de grege omni tempore quo

fuerunt nobiscum in carmelo. Inter-
roga pueros tuos et indicabunt
tibi. Num ergo inueniant pueri tui
gratiam in oculis tuis. In die enim
bona venimus ad te. Quodcumque
inuenerit manus tua da seruis tu-
is: et filio tuo dauid. Cumque venisset
pueri dauid locuti sunt ad nabal
omnia verba hec ex nomine dauid et silu-
erunt. Respondens autem nabal pue-
ris dauid ait: Quis est dauid? et
quis est filius ysaï? ^{despectus.} hodie icreuerunt
serui qui fugiunt dominos suos.
Tolle ergo panes meos et aquas
meas et carnes pecorum que occidi
tonsores meis: et dabo viris quos
nescio unde sunt. Regressique sunt
itaque pueri dauid per uiam suam
et reuersi uenerunt et annunciauerunt
omnia verba que dixerat nabal.
Tunc ait dauid pueris suis. Acci-
gatur unusquisque gladio suo. Et
accincti sunt singuli gladiis suis.
Accinctusque est dauid ense suo et
secuti sunt dauid quasi cccc. viri.
Porro ducem remanserunt ad sar-
cinas. ^{despectus.} Abigail autem uxori nabal
nunciavit unum de pueris suis di-
cens: Ecce misit dauid nuncios de
deserto ut benedicerent domino
nostro: et auersatus est eos. Ho-
mines isti satis boni fuerunt no-
bis et non molesti. nec quicquam aliqui
perijt omni tempore quo fuimus
conuersati cum eis in deserto. Pro-
muro erant nobiscum in nocte que in
die: omnibus diebus quibus pa-
uimus apud eos greges. Quam ob-
rem considera et recogita quid facias

Pharon R.
Opidum est in arabia
vicinum saracenis quod
in solitudine erat. p
b transierunt filii israel cum
de monte synai castra
mouissent. est autem contra
tra australis plagam
et distat ab aila contra
orientem itinere die-
rum trium. In deser-
to pharon memorat
scriptura habitasse is-
maelem: a quo ismael
belite qui nunc saraceni
dicuntur. legimus et
chodorlaomor percussisse
eos qui erant in
deserto pharon.

Nabal R. vir
durus et pessimus in-
decol significat quod uia
fellis et botri amari-
tudine debriati dura
cervice et icircumcisi cor-
de semp spiritum facto
resistebant. et lege car-
naliter sequentes. stul-
ti facti sunt. Nabal
enim interpretatur insipi-
ens vel demens. Jo-
chabitu et aplos refecti
one fidei et boni opis
expetentes respicendo
dixerunt: hinc nescimus
unde sit: nos autem mo-
ysi discipuli sumus.
Abigail prudentissi-
ma et speciosa ple-
bem illam significat. quod
ad deum conuersa est.
Interpretatur pueri mei
exultatio. unde gau-
dium erit in celo super
vno peccatore penite-
ntiam agente.

Quia polle-
bat greges
suis moti
rima. Pueri
et
uenerunt
tanta.
Quodcumque
ad
deum
et
legimus
et
chodorlaomor

qm̄ cōpleta est malicia aduersum
virū tuū ⁊ aduersum domū tuam
⁊ ipse filius est belial: ita vt nemo
ei possit loqui. **F**estinauit igit̄ abigail.
⁊ tulit ducentos panes ⁊ du
os vtres vini. ⁊ quinq; arietes co
ctos. ⁊ quinq; sata polentę. ⁊ cen
tum ligaturas vug; passę. ⁊ ducen
tas massas caricarū. ⁊ imposuit
super asinos. dixitq; pueris suis:
p̄cedite me. ⁊ ecce ego post ter
gum sequar vos. **U**iro aut̄ suo na
bal nō indicauit. **L**um ergo ascen
disset asinū. ⁊ descenderet ad radi
cem montis: dauid ⁊ viri eius de
scendebāt in occursum eius. **Q**ui
bus ⁊ illa occurrit. ⁊ ait dauid: **U**e
re frustra seruauit omnia que hui⁹
erant in deserto. ⁊ non perijt quic
quā de cūctis que ad eum perti
nebāt. ⁊ reddidit mihi maluz pro
bono. **N**ec faciat dominus inimi
cis dauid. ⁊ hęc addat. **S**i relique
ro de omnibus que ad eum perti
nent vsq; mane mingentē ad pari
etem. **L**um aut̄ vidisset abigail da
uid: **F**estinauit ⁊ descendit de asi
no. ⁊ procidit corā dauid super fa
ciem suam: ⁊ adorauit super terrā
⁊ cecidit ad pedes eius ⁊ dixit: **I**n
me sit domine mi hęc iniquitas. lo
quatur obsecro ancilla tua in au
ribus tuis. ⁊ audi verba famule
tuę. **N**e ponat oro dominus me⁹
rex cor suū super viz; istuz iniquū
nabal: qm̄ secundū nomē suū stul
tus est. ⁊ stulticia est cum eo. **E**go
autē ancilla tua non vidi pueros
tuos dñe mi quos misisti. **N**unc

^{s. veni ad te.}
ergo domine mi viuūt dominus ⁊
viuūt anima tua. qui probibuit te
ne venires in sanguinē: ⁊ saluauit
⁊ innociam
anima tuam tibi. **E**t nūc fiat sicut
nabal inimici tui. ⁊ qui querūt do
mino meo malum. **Q**uapropter
suscipe benedictionē hanc quā at
tulit ancilla tua tibi domino meo
⁊ da pueris qui sequuntur te domi
nū meum. **A**ufer̄ iniquitatem fa
mule tuę. **F**aciens enim. faciet tibi
dominus domino meo domuz
fidelem. quia p̄elia dñi domine
mi tu p̄liaris. **M**alicia ergo nō
inueniatur in te omnibus diebus
vitę tuę. **S**i eniz surrexerit aliqñ
homo persequens te ⁊ querēs ani
mam tuam: erit anima dñi mei cu
stodita. quasi in fasciculo viuentiū
apud dominū deū tuum. **P**orro
inimicorū tuoruz anima rotabit:
quasi in impetu ⁊ circulo fundę.
Luz ergo fecerit dominus tibi do
mino meo oia hęc que locutus est
bona de te: ⁊ constituerit te ducē
super israhel: non erit tibi hoc in
singultum ⁊ in scrupulū cordis do
mino meo. q̄ effundens sanguinē
innoruz: aut ipse te vltus fueris.
Et cum ipse benefecerit dñs dño
meo. recordaberis ancille tuę: ⁊ tu
benefacies ei. **E**t ait dauid ad abi
gail: **B**enedictus dñs deus isrl.
qui misit te hodie in occursum meū.
⁊ benedictū eloquiū tuū. ⁊ bñdi
cta tu que probibuit me ne irem
hodie ad sanguinez: ne vliscerer
me manu mea. **A**lioqui viuūt dñs

Erit anima do
mini mei etc. Pul
cerrima cōparatione
statū iustoꝝ. ⁊ repro
borū discreuit. borū
quippe aias appellat
viuētes. illoꝝ spirta
li morte occupatas.
Aia enī que peccauit
rit: ipsa moriet. hos
fasciculis: illos lapi
di fundę assimilat.
Fasciculus enī astri
gitur vt cōseruet. **L**a
pis i funda ponit: vt
abijciat. **S**ic enī ele
cti p̄ssuris tribula
tionū cōstringuntur:
vt bis admoniti arti
us ad inuicē mutua
charitate nectantur. ⁊
adunati per manus
redēptoris imperpe
tū p̄seruent. **R**epro
bi quāto latius volu
ptatibus suis dimitt
tunt: tanto longius a
diuine visionis glo
ria projiciuntur. **I**psi
enim de manu dei re
pulli sunt. **M**ire aut̄
oipotentē prouiden
tiā sup̄mi protecto
ris describit. cū dicit
aiam sancti viri qñi
fasciculo viuentiū
apud eum esse custo
ditaz. **S**icut enī faci
le est cuilibet fascicu
lū herbe vel feni ma
nu retentū cōseruare:
ita virtus saluatoris
nostri electos ab ini
tio vsq; in finē cōser
uare ⁊ custodire. vñ
⁊ nō rapiet eos qñq; d
manu mea. **S**icut at̄
fasciculus alligat: ita
sanctorū decus vera
charitate constringit
diuino munimine cir
cūdatur. **A**d literaz
antez aia dauid quā
uis multi persequerē
tur: semper custodita
est in sorte viuentiuz
Inimici vero eius si
cut lapis funda circū
actus instabili motu
perturbati. de finibz
suis vel de rebus hu
manis ablati sunt.

Sata polētę.
Sati est genus mē
surg; continēs modū
⁊ semis. **P**olenta ē
accuratissima farina.
Una passa dicit que
pul q̄ maturescat ad
solem diu exiccatur: ⁊
sic seruatur. **M**assas
caricarū. i. ligaturas
de fructibus ficoꝝ ⁊ z.

deus israel: qui prohibuit me ne malū facerem tibi: nisi cito venis- ses in occursum mihi: non reman- sisset nabal vsq; ad matutinā lucē mingens ad parietem. Suscepit ergo de manu eius omnia quę at- tulerat ei. Dixitq; ei: Uade in pa- ce in domū tuā. Ecce audiui vocē tuam: et honoravi faciem tuā. Ve- nit autez abigail ad nabal. et ecce erat ei conuiuū in domo eius q̄si conuiuū regis: et cor nabal iocun- dum. Erat enī ebrius nimis. et nō indicauit verbū illi pusillum aut grande vsq; mane. Diluculo autē cum digessisset vinū nabal. indi- cauit vxor sua verba hec. et emor- tuū est cor eius intrinsecus: et fa- ctus est quasi lapis. Lūq; pertrās- sissent decē dies: percussit domin⁹ nabal. et mortuus est. Quod cum audisset dauid mortuū nabal. ait ^{† s. hoc dicebat dauid amore iusticie non ibi dīne vindicte.} Benedictus dñs. qui vindicauit causā opprobrij mei de manu na- bal. et seruū suum custodiuit a ma- lo: et maliciā nabal reddidit dñs i caput eius. Misit ergo dauid: et locutus est ad abigail vt sumeret eam sibi in vxorē. Et venerūt pue- ri dauid ad abigail in carmelum. et locuti sunt ad eam dicentes: Da- uid misit nos ad te. vt accipiat te in vxorē sibi. Quę consurgēs ado- rauit prona in terrā. et ait: Ecce fa- mula tua sit in ancillā. vt lauet pe- des seruoꝝ dñi mei. Et festinauit et surrexit abigail: et ascēdit super asinū. et quicq; puellę ierunt cū ea pedisseque ei⁹. Et secuta est nun-

cios dauid: et facta ē illi vxor. Sz zachinoem accepit dauid de iez- rael: et fuit vtraq; vxor ei⁹. Saul autē dedit michol filiam suā vxorē dauid phalti filio lays: qui erat de gallim.

Ec. XXVI.

Euenerunt zi- phei ad saul in gabaa di- centes. Ecce dauid absconditus est in colle achille. quę ē ex aduer- so solitudinis. Et surrexit saul et descendit in desertū ziph: et cū eo- tria milia viroꝝ de electis israel. vt quęreret dauid i deserto ziph. ^{† In colle locus ē} Et castrametatus est saul i gabaa achille. quę erat ex aduerso solitu- dinis i via. Dauid autē habitabat in deserto. Videns autē qd venis- set saul post se in desertū. misit ex- ploratores: et didicit qd vēisset cer- tissime. Et surrexit dauid clam. et venit ad locum vbi erat saul. Lū- q; vidisset locum vbi dormiebat saul et abner filius ner princeps militię eius. et saulem dormientē in tentorio. et reliquū vulgus per- circūitū ei⁹. ait dauid ad achime- lech etheum. et abyfai filiū saruie fratrē ioab dicens: Quis descen- det mecū i castra ad saul? Dixitq; abyfai: Ego descendā tecum. Ve- nerūt ergo dauid et abyfai ad po- pulū nocte. et inuenerūt saul iacen- tem et dormientē in tentorio. et ha- stam fixā ad caput eius in terra. Abner autē et populū dormientes i circūitu ei⁹. Dixitq; abyfai ad da- uid: Loclusit deus hodie inimicū

Cū digessisset vi. na. ind. Mora liter Greg. Tracum- dos meli⁹ corrigim⁹. si in ipsa ire cōmorōe declinamus. pertur- bati enī quid audiāt ignorant. Sed cum ad se redeūt: tanto li- bentius exhortatōis verba recipiūt: quan- to se trāquillius tole- rari erubescūt. Vtī autē furorē ebrię omne rectū qd dicit peruer- sum videt. Unde et nabal ebrius culpam suā abigail laudabi- liter tacuit: quā dige- sso vino laudabilē dixit. Malū enī qd fecerit nocere potuit: qd ebrius nō audiuit

Phalti filio. R. Sicut tradit he- bzi nō cognouit eaz phalti. qd si cognouis- set: dauid postea nō recepisset eā: qd i lege prohibet. Phalti. n. de gallim erat. i. de mūdātōe. i. de lege. Legis enim doctor erat de baurim. i. de electis. qm michol ei datur. Phalti enim uadens dicit. qm au- fert. Phaltiel. i. eua- des a deo. qd custodi- uit eū. ne tāgeret eā. ne fieret trāsgressō: le- gis. tamē secutus est eam plorās vsq; bau- rim p̄ gaudio: qd nō tetigerat eam.

Dormientem R. Persecutū iudici- chūstū. et persequēdo dormiunt: qd nō vi- gilant corde. Dormi- tio enī cordis duricia est. dormiunt i vete- ri vita: nō vigilat in noua. chūstus venit non eos occidit: sed cyphū aque. i. grām legis abstulit. et sce- ptrum regni. i. pote- statē qua se tēporali- ter protegebāt. et con- tra deū erigebāt. sed dauid noster victor de castris eozū egres- sus: altitudinem celī conscendit.

tuum in manus tuas. **Nunc** ergo perfodiam eum lancea in terra semel: et secundo opus non erit. **Et** dixit dauid ad abisay: **Ne** interficias eum. **Quis** enim extendet manum suam in christum domini: et innocens erit? **Et** dixit dauid: **U**iuuit dominus. quia nisi dominus percussisset eum: aut dies eius uenerit ut moriatur. aut in proelium descendens perierit. propicius sit mihi dominus: ne extendam manum meam in christus domini. **Nunc** igitur tolle hastam que est ad caput eius: et cyphum aquę: et abeamus. **Tulit** dauid hastam et cyphum aque qui erat ad caput saul: et abierunt. et non erat quisquam qui uideret et intelligeret et enigilaret: sed omnes dormiebant. quia sopor domini irruerat super eos. **Cum** ergo transisset dauid ex aduerso et stetisset in vertice montis de longē: et esset grande interuallum inter eos. clamauit ad populum dauid et ad abner filium ner dicens: **Non**ne respondebis abner? **Et** respondens abner dixit: **Quis** es tu qui clamas et inquietas regem? et ait dauid ad abner: **Nunquid** non vir tu es? et quis alius similis tui in israel? **Quare** ergo non custodisti dominum tuum regem? **Ingressus** est enim vnus de turba. ut interficeret regem dominum tuum. **Non** est bonum hoc quod fecisti. **Uinit** dominus. quoniam filii mortis estis vos: quia non custodistis dominum vestrum christum domini. **Nunc** ergo vide ubi sit hasta regis. et ubi sit cyphus aque qui erat ad caput eius? **Agnouit** autē saul vocem da-

uid. et dixit: **Nunquid** vox hec tua fili mi dauid? **Et** ait dauid: **Uox** mea domine mi rex. **Et** ait: **Qua** ob causam dominus meus persecuit seruum suum? **Quid** feci? aut quod est in manu mea malum? **Nunc** ergo audi domine mi rex. uerba serui tui:

Si dominus incitat te aduersum me. odoratur sacrificium. **Si** autem filii hominum. maledicti sunt in con-

spectu domini. qui eiecerunt me hodie ut non habitem in hereditate domini. **Quasi** nec per deum nec per filios hominum incitatus sum in te. sed per me ipsum. **Et** ait saul: peccauit seruus tuus dñi ali-

enis. et nunc non effundatur sanguis meus in terram coram domino. quia egressus est rex israel ut querat pacem vniuersis: sicut persecuitur perditum in montibus. **Et** ait saul: peccauit reuertere fili mi dauid. **Nequaquam** enim ultra tibi malefaciam: eo quod preciosa fuerit anima mea in oculis tuis hodie. **Apparet** enim quod stulte egerim: et ignorauerim multa nimis. **Et** respondens dauid ait:

Ecce hasta regis: transeat vnus de pueris regis et tollat eam. **Domini** nus autem retribuatur vnique secundum iustitiam suam et fides. **Tradidit** enim dominus te hodie in manum meam: et nolui extendere manum meam in christus domini. **Et** sicut magnificata est anima tua hodie in oculis meis: sic magnificetur anima mea in oculis domini: et liberet me de omni angustia. **Ait** ergo saul ad dauid: **Benedictus** tu fili mi dauid:

Et quidem facies tuas: et poteris.

Abijt autem dauid in vias

^s ut regnes

Oratio
R. **Significatio**
bya no agnomer
pbali. q. si agnomer
fer. domid. p. ba no
recepta. d. q. si agnomer
probet. **Oratio**
de gallis. et. de
mudandis. et. de
Legis. et. de
erat de. et. de
claus. q. m. b. d.
datur. **Oratio**
uadens. d. q. si
fer. **Oratio**
des a. de. q. d. si
mit. et. ne. q. d. si
ne. f. et. d. q. si
ga. r. m. e. f. m. d.
eam. p. l. o. d. e. v. e. m.
rim. p. q. d. a. b. e. r. e.
te. g. o. r. a. t. e. m.

Dormientes
R. **Dormientes**
duos. q. d. si
dormiant. q. d. si
glant. et. de. d. v. e.
no. em. co. d. d. v. e. m.
et. d. m. m. m. i. v. e. m.
n. v. i. z. a. n. d. v. e. m. i. v. e. m.
n. o. u. a. c. o. m. m. u. n. i. t. a. t. e. m.
n. o. n. e. o. s. c. o. d. i. c. i. t. e. m.
c. y. p. h. u. s. a. q. u. e. a. d. c. a. p. u. t.
l. e. g. e. a. b. i. e. r. u. n. t. e. m.
p. e. r. m. r. e. g. i. s. a. d. c. a. p. u. t.
l. i. t. e. q. u. e. l. e. r. e. p. e. r. i. t.
e. t. p. o. t. e. r. i. t. q. u. e. l. e. r. e. p. e. r. i. t.
t. r. a. d. e. m. i. n. i. s. t. r. a. m. e. m.
d. a. u. i. d. n. o. s. t. r. u. m.
d. e. c. a. l. i. s. e. t. i. a. m. o. p. e. r. a.
l. i. n. e. a. d. i. n. i. t. i. o. n. e. m. p. e. r. i.
c. o. n. f. i. d. e. n. t. e. m.

suū: et saul reuersus est in locū suū.

C. XXVII.

Et ait dauid i
corde suo: aliquā incidaz

vna die in manu saul. Nonne me
lius est vt fugiā. et saluer in terra
philistinorū: vt desperet saul. ces
setq; me querere in cunctis finib;
israel. Fugiam ergo manus eius.

Et surrexit dauid et abiit et exercētū
ipsum dilexit propter famam virtutis.

viri cum eo ad achis filiū maoch
regez geth. Et habitauit dauid cū
achis in geth. ipse et viri eius. et do
mus eius. et duę vxores eius: achī
noen iezebelitis. et abigail vxor
nabal carmeli. Et nunciatū ē saul

q; fugisset dauid in geth. et nō ad
didit vltra vt quereret euz. Dixit
autē dauid ad achis: Si iueni gra
tiam in oculis tuis: detur mihi lo
cus in vna vrbiū regionis huius

vt habitem ibi. Cur enī manet ser
uus tuus in ciuitate regis tecuz?
Dedit itaq; ei achis in die illa sice
lech. Propter quā causā facta est

sicelech regū iuda vsq; in diē hāc
fuit autē numerus dierū quibus
habitauit dauid in regione philis
tinorū quattuor mensū. Et ascē
dit dauid et viri eius. et agebāt pze

das de gesuri et de geze. et de ama
lechitis. Di enī pagi habitabāt
in terra antiquitus euntibus sur
vsq; ad terrā egypti. Et percute
bat dauid omnē terrā illozū: nec

relinquebat viuēte virū et mulie
rez. Tollensq; oues et boues et asi
nos. et camelos. et vestes reuertebat
et vēiebāt ad achis. Dicebat at ei

achis: In quē irruistis hodie? Re
spondebat dauid: Contra meri
diem iude. et contra meridiē hiera
mel. et contra meridiem ceni. Uiz
et mulierē non viuificabat dauid.
nec adducebat in geth dicēs: Ne
forte loquant aduersum nos. hec
fecit dauid. Et hoc erat decretum
illi omnibus diebus quibus ha
bitauit in regione philistinorum.
Credidit ergo achis dauid dicēs:
Multa enī mala operatus est cō
tra populum israel. Erit igitur mi
hi seruus sempiternus.

C. XXVIII.

Actum ē autē
in diebus illis congrega

uerunt philistim agmina sua vt
prepararent contra israel ad bel
luz. Dixitq; achis ad dauid: Sci
ens nūc scito q; mecum egredieris
in castris tu et viri tui. Dixitq; da
uid ad achis: Nunc scies quē fa
cturus est seruus tuus. Et ait achis
ad dauid: Et ego custodem capi
tis mei ponam te cunctis diebus.

Samuel autē mortuus est. plāxit
q; eū omnis israel: et sepelierūt eū
in ramatha vrbe sua. Et saul ab
stulit magos et ariolos de terra: et
interfecit eos qui phitones habe
bant in ventre. Cōgregatiq; sunt
philistim. et venerūt et castrameta
ti sunt in sunā. Congregauit autē
et saul vniuersum israel. et venit in
gelboe. et vidit saul castra philis
tim: et timuit. et expandit cor eius
nimis. Consultuitq; dominū. et nō
respondit ei: neq; per sacerdotes.

Samuel autē
mor zc. R. Samu
el superius mortuus
legitur. sed causa re
surrectionis eius re
petit ad dānationez
saulis: qui relicto deo
cōtra legē phitonem
consulebat.

Consultitq; do.
R. Sicut hebrei tra
dunt ieiunādo et orā
do. a deo petebatur
oraculū: et deus illis
per sōna reuelabat
futura. qd saul fecisse
non legitur.

Neq; per sacer.
neq; zc. R. In be
bzgo. Neq; per do
ctrinā neq; p ephoth
sz qd sacerdos gere
bat in pectore in quo
scriptū erat doctrina
et veritas.

Neq; per sacer.
neq; zc. R. In be
bzgo. Neq; per do
ctrinā neq; p ephoth
sz qd sacerdos gere
bat in pectore in quo
scriptū erat doctrina
et veritas.

Neq; per sacer.
neq; zc. R. In be
bzgo. Neq; per do
ctrinā neq; p ephoth
sz qd sacerdos gere
bat in pectore in quo
scriptū erat doctrina
et veritas.

Neq; per sacer.
neq; zc. R. In be
bzgo. Neq; per do
ctrinā neq; p ephoth
sz qd sacerdos gere
bat in pectore in quo
scriptū erat doctrina
et veritas.

Magos et ario.
 zc. Magi vultu lan-
 guine humano. z cō-
 tactu mortuorum in
 maleficijs z diuinati-
 oib. Anoli solis ver-
 bis. i. incantationib.
 diuinant. Pbitius
 dicit apollo harū ar-
 tū cultor. a quo phi-
 tonisse. i. diuini. hos
 saul quali zelo legis
 delect. qz (vt aūt) a
 demonib. coacti da-
 uid regē esse futurum
 preconabatur.

Quē suscitabo
 zc. Aug. ad simpli-
 cianū. Quis vrū
 potuerit maligni spi-
 ritus excitare animā
 iusti: vt videt z lo-
 queret cū saul? Non
 ne z magis mirandū
 est: qz sathanas dñm
 assumpsit. z cōstituit
 supra pinnā templi.
 Quomodo enī fece-
 rit. factū est. nisi quis
 dicat: faciliōrē dia-
 bolo fuisse licentiam
 ad dñm vinū vñ vo-
 luit assumentū z vbi
 voluit ad constituen-
 dum qz ad samuelis
 spiritū excitādū. Si
 aut hoc nō cōturbat
 qz voluit dñs z pmi-
 sit nulla diminitioe
 sue potestatis z diui-
 nitatis id fieri. sicut a
 iudeis se crucifigi z i-
 terfici passus ē. nō est
 absurdū credere ali-
 qua dispensatōe per-
 missum fuisse: vt non
 dñante magica arte
 vel potētia. s. dispē-
 satōe occulta qz phi-
 tonissam z saulē late-
 bat: se ostenderet spi-
 ritus iusti aspectibus
 regis diuina cū sentē-
 tia pculsur? Vñ nō
 vere spiritū samuelis
 a requie sua excitatus
 est: sed aliqd fantas-
 ma z illusio imagina-
 ria diaboli machina-
 tionib. facta: quā p-
 pheta samuelē appel-
 lat. sicut solent imagi-
 nes rerū suarū noib.
 appellari: sicut pictu-
 ra ciceronis vel salu-
 stij. Sicut cherubin
 super arcā testamēti
 de metallo facti ma-
 gne rei significandę
 gratia cherubin vo-
 cabant. cum sint cele-
 stes virtutes: quę che-
 rubin dicit. dñi cū

neqz p somnia. neqz p prophetas.

Qui dicitur fuisse discipuli samuel cū qui
 bas saul prophetauit.

Dixitqz saul seruis suis: Quęrite
 mihi mulierē habentē pbitonez: z
 vadā ad eaz z sciscitabo: per illā.

Et dixerūt serui eius ad eum: Est
 mulier habens pbitonē in endoz.

Mutauit ergo habitum suuz. ve-
 stitusqz est alijs vestimētis. z abiit
 ipse z duo viri cum eo: Venerunt

qz ad mulierem nocte. z ait: **Diui-**
 na mihi in pbitone. z suscita mihi

quez dixero tibi. **Et ait mulier ad**
 eum: **Ecce tu nosti quanta fecerit**

saul: z quomodo eraserit magos z
 ariolos de terra. **Quare ergo insi-**

diaris animę meę vt occidar? Et
 iurauit ei saul in domino dicens:

Uiuat dominus. quia non eueniet
 tibi quicqz mali propter hęc rem.

Dixitqz ei mulier: Quē suscitabo
 tibi? **Dui ait: Suscita samuelem**

mihi. Cum autē vidisset mulier sa-
 muelē: exclamauit voce magna z

dixit ad saul: Quare iposuisti mi-
 hi: tu es enī saul. **Dixitqz ei rex:**

Noli timere. Quid vidisti? z ait
 mulier ad saul: **Deos vidi ascen-**

dentes de terra. Dixitqz ei: Qua-
 lis est forma eius? **Quę ait: Vir**

sener ascendit: z ipse amictus est
 pallio. **Et intellexit saul qz samue-**

esset. Et inclinauit se su per faciem
 suam in terra z adorauit. **Dixitqz**

samuel ad saul: Quare inquietasti
 me. vt suscitarer? **Et ait saul: Coar-**

tor nimis. Siquidē philistijm pu-
 gnant aduersum me. z deus recessit

a me. z exaudire me noluit. ne-
 qz in manu prophetarū. neqz per

somnia. **Vocauit ergo te: vt osten-**
 deres mihi quid faciam. **Et ait sa-**

muel: Quid interrogas me cum
 dominus recesserit a te: z trāsierit

ad emulū tuum? **Faciet enim tibi**
 dominus sicut locutus est in ma-

nu mea: z scindet regnū de manu
 tua. z dabit illud proximo tuo da-
 uid. quia nō obedisti voci dñi. ne-
 qz fecisti iram furoris eius i ama-

lech. **Idcirco qđ pateris fecit tibi**
 dominus hodie. z dabit dominus
 etiā israel tecū in manu philistij.

Et ait saul: Quid dicitur? z ait sa-
 mul: **Ecce tu nosti quanta fecerit**

saul: z quomodo eraserit magos z
 ariolos de terra. **Quare ergo insi-**

diaris animę meę vt occidar? Et
 iurauit ei saul in domino dicens:

Uiuat dominus. quia non eueniet
 tibi quicqz mali propter hęc rem.

Dixitqz ei mulier: Quē suscitabo
 tibi? **Dui ait: Suscita samuelem**

mihi. Cum autē vidisset mulier sa-
 muelē: exclamauit voce magna z

dixit ad saul: Quare iposuisti mi-
 hi: tu es enī saul. **Dixitqz ei rex:**

Noli timere. Quid vidisti? z ait
 mulier ad saul: **Deos vidi ascen-**

dentes de terra. Dixitqz ei: Qua-
 lis est forma eius? **Quę ait: Vir**

sener ascendit: z ipse amictus est
 pallio. **Et intellexit saul qz samue-**

esset. Et inclinauit se su per faciem
 suam in terra z adorauit. **Dixitqz**

samuel ad saul: Quare inquietasti

quis videt somniū nō
 dicit imaginem vidi
 augustini: s. vidi an-
 gustinū. cū eo tpe qñ
 aliqd tale vidit igno-
 raret angl. Pharao
 quoqz spicas se vi-
 disse dixit in somnis
 z boues nō spicarum
 aut boum imagines.
 forte ē apparuit ima-
 go samuelis per ficta
 machinamēta eius q
 trāsfiguratur se in ange-
 lū lucis. Si autē mo-
 net quomodo a mali-
 gno spiritu vera sau-
 li predicta sunt. Po-
 test z illud videri mi-
 rū: qz demones agno-
 uerūt christū: quē iu-
 dei nō agnoscebant.
 Cū enī vult de etiā
 infirmos spūs aliqua
 vera cognoscere. tem-
 poralia dātatur ad
 istā mortalitatē peri-
 nētia. facile est. nec in-
 congruū. vt oipotēs
 z iustus (ad eoz pgnā
 quibz ista predicatur
 vt malū qđ imminet
 antequā veniat pati
 ātur) occulto appa-
 tu videt myste. i. qz
 suo z talibus spiritibz
 aliquid diuinationis
 impiat. vt qđ audi-
 unt ab angelis pñun-
 cient boib. Latam
 autē audiūt: quāntuz
 omnium moderatoz
 dñs iubet vt sinit. vñ
 etiā spūs pbitonis in
 actibus aploz paulo
 attestat. z euāgelistā
 eē cōcionat. Discēt
 tñ fallacias: z verum
 nō docendi sed deci-
 piendi sine pronūciāt
 Hinc forte illa ima-
 go dixit secū saulem
 futurū: qđ falsum ē.
 Int bonos enī z ma-
 los post mortē chaol
 magnū firmatus est.
 Vel propterea dixit
 mecum eris: vt ad pa-
 rem cōdicionē mortis
 referatur: qđ vterqz
 hō fuerit z mori po-
 tuerit: iam mortuus
 mortem vno pgnū-
 ciavit.

Samuel
 mor. zc. h. s. s.
 et hęc omnia
 legunt. sed car-
 lincronis casu
 penit ad dñm
 saul. qz reuer-
 cōtra legē pbitone
 consiliet.
Colūmne
 h. s. s. dicit dicitur
 dicit ianādo vñ
 do. a dōo pbitone
 oraculū: z dicit
 per sōna reman-
 futura. qz saul hęc
 non legunt.
Neqz per saul
 neqz zc. h. s. s.
 boz. Neqz per dōo
 cūmā neqz pbitone
 s. qz saul hęc
 bat in pbitone
 scriptū oraculū
 z veritas.

per totam noctem illam.

C. XXIX.

Qongregata

sunt ergo agmina philistinum vniuersa in aphec. Sed et israel castrametatus est super fontem qui erat in iezrael. Et satrapae quidem philistinum incedebant in

^{f. unde centurio et qui tribunus.}

centurijs et milibus. Dauid autem et viri eius erant in nouissimo agmine cum achis. Dixeruntque principes philistinum ad achis: Quid sibi volunt hebrei isti? Et ait achis ad principes philistinum. Numquid ignoratis dauid qui fuit seruus saul regis israel. et est apud me multis diebus vel annis? et non inueni

^{f. Infidelitatis}

in eo quicquam mali ex die qua transfugit ad me usque ad diem hanc. Fratres autem aduersum eum principes et dixerunt ei: Reuertatur et sedeat in loco suo in quo constituisti eum. et non descendat nobiscum in praelium: ne fiat nobis aduersarius cum praeliari ceperimus. Quomodo enim placare aliter poterit dominum suum:

^{f. Amputatis.}

nisi in capitibus nostris? Nonne iste est dauid cui cantabant in choris dicentes: percussit saul in milibus suis: et dauid in decem milibus suis. Vocauit ergo achis dauid. et dixit ei: **U**iuu dominus. quia rectus es tu et bonus in conspectu meo. et exitus tuus et introitus tuus in mecum est in castris. Et non inueni in te quicquam mali ex die qua uenisti ad me usque ad diem hanc. sed satrapae non placeat: Reuertere ergo et vade in pace. et non offendas oculos sa-

traparum philistinum. Dixitque dauid ad achis: Quid enim feci? et quid inuenisti in me seruo tuo a die qua fui in conspectu tuo usque in diem hanc. ut non uenias et pugnes contra inimicos domini mei regis? **R**espondens autem achis. locutus est ad dauid: **S**cio quod bonus es tu in oculis meis. sicut angelus dei. Sed principes philistinum dixerunt: **N**on ascendet nobiscum in praelium. **I**gitur consurgemane tu et serui domini tui qui uenerunt tecum. et cum de nocte surrexeritis. et ceperit dilucescere: pergite. Surrexit itaque dauid de nocte ipse et viri eius ut proficiscerentur mane et reuertentur ad terram philistinum. **P**hilistinum autem ascenderunt in iezrael.

C. XXX.

^{f. Isti sunt amalechite quos saul delere debuit. et inobedientie reus regnum amisit.}

Quoniam uenit

seruus dauid et viri eius in sicelech die tertia amalechite impetum fecerant in parte australi sicelech. et percusserunt sicelech et succenderunt eam igni. Et captiuas duxerunt mulieres ex ea a minimo usque ad magnum. et non interfecerant quemquam. sed secum duxerunt: et pergebant itinere suo. **U**enisset dauid et viri eius ad ciuitatem. et inuenissent eam succensam igni: et uxores suas et filios suos et filias ductas esse captiuas. **L**euauerunt dauid et populus qui erat cum eo uoces suas. et planxerunt donec deficerent in eis lacrimae. **S**iquidem et duxit uxores dauid

C. XXX.

Amalechite impetum fecerunt.

Dieg. Considerandum est quod sit quod amalechite sicelech inuadunt. et praedam capiunt. Amalechite populus lambens vocatur. per quem secularium mentes designant. qui terrena ambiendo quasi lambunt: dum eis delectantur. quasi populus lambens praedam facit: dum terrena diligentes lucra de alienis damnis sibi exaggerant. Et hoc absente dauid agunt: quia redemptorem ante oculos cordis habere negligunt. **E**gypti puer in itinere lassatus: quia amator presentis seculi peccati nigredie opertus sepe ab eodem seculo infirmus despectusque relinquitur: ut cum eo currere non ualeat: sed fractus aduersitate torpescat. **H**ic dauid inuenit. quia christus uere manu fortis quos despectos a mundi gloria reperit: in suum amorem conuertit. **A**lio patitur: quia scilicet uerbi reficit. **D**uce itinere eligit: quia suum etiam predicatorem facit. Et quia amalechite sequi non uoluit: dicitur dauid efficitur. quia quae mundus deseruit: non solummodo uersus in mente deum recipit: sed predicando usque ad aliena corda perducit. **Q**uo ducit dauid amalechite conuincit: inuenit et extinguit: quia christus ipsis predicantibus mundi leticiam destruit. quos comites mundus habere desepit.

Percussit saul in milibus. Inuidentes glorie dauid: aiunt eum pugnasse tantum in decem milibus: quasi minoris potentiae. saul autem in milibus quasi in numerabilibus. nec addit quot percussit inuidentes illum laudat: uel ne suos terrent. In uetustissimis libris non habet milibus: sed tantum mille: et decem milia tantum.

captiue ducte fuerat achinoen iez
 rabelitel z abigail vxoz nabal car
 meli. **Et** contristat⁹ e valde dauid.
Uolebat eni eum populus lapide
 dare. quia amara erat anima vni
 uersuq; viri super filiis suis z fili
 abus. **Confortatus** est aut dauid
 in dño deo suo. z ait ad abiathar
 sacerdotē filium achimelech: **Ap**
plica ad me ephot. **Et** applicuit
 abiathar ephot ad dauid: z cōsu
 luit dauid dñm dicens: **Perseqr**
 latrunculos hos. z cōprehendaz
 eos an non? **Dixitq;** ei dñs. **Per**
 sequere: absq; dubio cōprehēdes
 eos. z erucies pzedam: **Abijt** er
 go dauid ipse z sexcēti viri q; erāt
 cum eo. z venerūt vsq; ad tozzentē
 z besoz. z lassī quidē substiterūt
Persecutus est autē dauid ipse.
 z quadringenti viri cuz eo. **Sub**
 stiterant eni ducenti qui lassī trāsī
 ere non poterant tozzentē besoz.
Et inuenerūt virū egyptiū i agro
 z adduxerūt euz ad dauid. **Dede**
 runtq; ei panem. vt comederet z
 biberet aquā: s; z fragmentū mas
 se caricarū. z duas ligaturas vug
 passe. **Qui** cum comedisset. reuer
 sus est spiritus eius. z refocillat⁹
 est. **Non** enim comederat panem
 neq; biberat aquā. tribus diebus
 z tribus noctibus. **Dixit** itaq; da
 uid ei: **Quis** es tu. vel vn̄ z quo
 pergis? **Qui** ait: puer egypti⁹ ego
 sum: seruus viri amalechitē. **De**
 reliquit aut me dominus meus:
 quia egrotare cepi nudius tertius.
Siquidem nos erupimus ad au

Substiterāt eni
 zc. Ducenti lassī viri
 qui cū sarcinis sunt re
 licti significant infir
 mos ecclesie. qui cum
 spiritualib; viris cur
 rare nequeūt in via.
 sed quia fidē habēt:
 z opus bonū seruāt:
 a chūsto pignū bea
 titudinis cum pfectis
 percipiunt.

stralem plagā cerethi. z contra iu
 dam. z ad meridiem caleph. z si
 celech succendimus igni. **Dixitq;**
 ei dauid: **Potes** me ducere ad cu
 neū istum? **Qui** ait: **Jura** mihi p
 deū q; non occidas me. z non tra
 das me in manus dñi mei. z ego
 ducā te in cuncū istum. z iuravit
 ei dauid. **Qui** cum duxisset eum:
Ecce illi discūbebant⁹ super faciez
 vniuersę terre comedentes z bibē
 tes. z quasi festum celebrātes diē
 pro cuncta pzedā z spolijs quę ce
 perant de terra philistij. z de ter
 ra iuda. z percussit eos dauid a
 vespera vsq; ad vesperam alteri⁹
 diei. z non euasit ex eis quisq; ni
 si quadringenti viri adolescētes.
 qui ascenderant camelos z fugerāt.
Eruit ergo dauid omnia quę
 tulerant amalechitē. z duas vxo
 res suas eruit. **Nec** defuit quisq;
 a paruo vsq; ad magnū tam de fi
 lijs q; de filiabus z de spolijs. z
 quęcūq; rapuerāt omnia reduxit
 dauid. z tulit vniuersos greges z
 armenta: z minauit ante faciē suā
Dixeruntq; hęc est pzedā dauid.
Venit aut dauid ad. cc. viros qui
 lassī substiterant: nec seq; poterāt
 dauid. z residere eos iusserat toz
 rente besoz. **Qui** egressi sunt ob
 uiam dauid. z populo qui erat cū
 eo. **Accedens** aut dauid ad pplm
 salutauit eū pacifice. **Respōdēsq;**
 vnus vir pessimus z iniquus de
 viris qui erant cum dauid. dixit:
 q; nō venēst nobiscū. nō dabim⁹

C. XXX.

Amalechite
 petum hęc. z
 Degr. Amalech
 dam e q; dicit q; ma
 lechite sic dicitur
 dant. z populus cap
 unt. Amalechite q;
 pulus lambens vni
 tur. per que dicitur
 mentes pcedunt q;
 terrena ambulant q;
 lambūt. cū es dicit
 ctat. quali populus
 lambens populus
 cit. vni terrena
 gentes hęc dicitur
 ms dantis hęc
 aggerant. hęc d
 sente dauid ager
 redēptio. an
 los cordis hęc
 gligant. hęc d
 er in inuere lāssī
 amator pcedens
 culi pcedens
 opertul hęc dicit
 sculo ubi dicit
 emis redēptio
 cū eo curatū
 ar: sed fractus
 sitate tozzentē
 dauid inuere
 chritus vni
 fons quot dicit
 a mundi gēna
 ric: in suā amē
 uertit. Cū pū
 q; hęc vni
 Dicit inuere
 q; suā emē
 rem facit. hęc
 lectū hęc
 luit: dicit dauid
 tur. q; que mē
 referunt: nō
 uerlus in mē
 recipit: sed
 do vñ ad alē
 da pcedit. hęc
 ce dauid amalech
 cōmāntē inuere
 certū q; dicit
 ipse pcedens
 mōdi hęc
 it. quos comē
 das habere dicit.

eis quicquid de preda qua erunt.
sed sufficiat unicuique vxor sua et fi-
lij: quos cum acceperint. recedant.
Dixit autem dauid: non sic facietis
fratres mei de his que tradidit no-
bis dominus. et custodiuit nos. et
dedit latrunculos qui eruperant
aduersum nos in manus nostras:
nec audiet vos quisquam super vno
ne hoc. Equa enim pars erit descen-
dentis in prelium et remanentis
ad sarcinas. et similiter diuidetur. Et
factum est hoc ex die illa. et deinceps
constitutum et prescriptum et quasi lex in
israel usque ad diem hanc. Venit er-
go dauid in siclech et misit dona
de preda senioribus iuda. vxoris
suis dicens: Accipite benedictionem et
preda hostium domini. his que erant in bethel
et que erant in ramoth ad meridiem. et
qui in gether. et qui in aroer. et qui
in sephamoth. et qui in esthama. et
qui in rachal. et qui in vrbibus hie-
rameli. et qui in vrbibus ceni. et que
in rama. et qui in lacu asan. et qui in
athach. et qui in hebron. et relique
qui erant in his locis: in quibus fu-
erat commoratus dauid. et viri eius.

C. XXXI.

Percussio na-
abina et melchi-
zabab. Jonathan
abinadab. que et ihsui
et melchisue. Ihsu-
seth autem domi erat: que
eo anno quo saul con-
stitutus est rex natus
dicitur: qui etiam xl. an-
norum fuisse legitur cum
regnare cepisset: unde
colligitur saul xl. annis
regnasse. Ihsui autem
interpretatur equalis.
que equalis meritis fu-
isse filij cum patre me-
morant. Aminadab
pater meus sponte.
Sponte enim sua pat-
er eius saul male agendo
acquiritur. ut vna cum
filijs periret.

C. XXXI.

Philistum autem
pugnabant aduersum israhel
et fugerunt viri israhel ante faciem phi-
listim. et ceciderunt interfecti in mo-
te gelboe. Irrueruntque philistim in
saul et in filios eius. et percusserunt
ionatham. et abinadab. et melchisue
filios saul. Totumque pondus gladij
versum est in saul. Et consecuti sunt

eum viri sagittarij: et vulneratus est
vehementer a sagittarijs. Dixitque
saul ad armigerum suum: **F**uagina
gladii tui et percute me: ne forte ve-
niant incircumcisi isti et interficiant
me illudentes mihi. Et noluit armi-
ger eius: fuerat enim nimio terrore per-
territus. **A**rripuit itaque saul gla-
dium et irruit super eum. **Q**uod cum vidisset
armiger eius. videlicet quod mortuus
esset saul. irruit etiam ipse super gladium
suum: et mortuus est cum eo. **M**ortuus est
ergo saul. et tres filij eius. et armiger
illius. et vniuersi viri eius in die illa
pariter. **V**idetes autem filij israhel que erant
trans uallē et trans iordanem quod fugisset
vir israheliticus. et quod mortuus esset
saul et tres filij eius. reliquerunt ci-
uitates suas: et fugerunt. **V**enerunt
que philistim et habitauerunt ibi. **F**a-
cta autem altera die uenerunt philistini
ut expoliarent interfectos. et inuenit
saul et tres filios eius iacentes in mo-
te gelboe. **E**t perciderunt caput saul
et expoliauerunt eum armis. et miserunt
in terram philistinorum per circuitum ut an-
nunciarent in templo ydolorum et in populis.
et posuerunt arma eius in templo asta-
roth: corpus uero eius suspenderunt
in muro bethsan. **Q**uod cum audissent
habitatores iabes galaad quicquid fe-
cerunt philistim saul: surrexerunt
omnes uiri fortissimi. et ambulauerunt
tota nocte. et tulerunt cadauera saul.
et cadauera filiorum eius de muro
bethsan. **V**eneruntque viri iabes ga-
laad: et combusserunt ea igni: et tulerunt
ossa eorum. et sepelierunt in nemore ia-
bes: et ieiunauerunt septem diebus.

Arripuit itaque
saul gla. zc. Bla-
dio quo amalechitis
contra preceptum dei pe-
percit: merito se ipsum
occidit. Sic que pote-
state pro communi uti-
litate accepta aut non
vritur aut abutitur suo
se nimirum gladio con-
fodit. et quo ab hoste
defecti debuerat: ho-
stis potius inuadit.

Habitatores
iabes. quos saul ab
aduersarijs defende-
rat: rependunt quod pos-
sunt. Nos quoque bene-
factores nostros gla-
dio peccati percipimus
quod possumus a philis-
tino opprobrio eri-
piamus.